

تَنْبِيَهاتٍ

عَلَى أَمَّاَمِ تَخْصُصِ الْمَوْنَاتِ

UZINDUSHI

JUU YA HUKUMU

ZINQIZOWQHUSU WRQNQWAKE

Mtunzi: Imaam Swaalih Bin Fawzaan al-Fawzaan
(Allah Amuhifadhi)

Tarjama: Firqatunnajia.com

YALIYOMO

00. Dibaji ya mtunzi wa kitabu.....	6
Sura ya kwanza:	8
Hukumu zenyе kuenea	8
01. Nafasi ya mwanamke kabla ya Uislamu	8
02. Nafasi ya mwanamke katika Uislamu.....	10
03. Malengo ya maadui wa Uislamu juu ya mwanamke wa Kiislamu.....	13
Sura ya pili:	15
Hukumu zinazohusu kuupamba mwili wa mwanamke.....	15
04. Kukata kucha na kuondosha nywele za kwapani na sehemu ya siri	15
05. Mitindo mbalimbali ya nywele na hukumu zake.....	16
06. Hukumu ya kuchonga nyusi.....	20
07. Hukumu ya kutia mwanya kwenye meno	22
08. Hukumu ya kutia chanjo mwilini	23
09. Hukumu ya mwanamke kupaka hina	24
10. Hukumu ya mwanamke kupaka rangi nywele zake	25
Sura ya tatu:	26
Hukumu zinazohusu hedhi, istihaadhah na nifasi	26
11. Hedhi na hukumu zake	26
12. Miaka ambayo mwanamke hupata hedhi.....	27
13. Hukumu za hedhi.....	28
14. Faida kuhusu hukumu ya rangi ya manjano na kijivu.....	31
15. Faida nyingine ni lini mwanamke anajua kama damu yake imekauka.....	32
16. Yanayomlazimu mwenye hedhi wakati inapoisha hedhi yake	33
17. Tanbihi muhimu	34
18. Istihaadhah na hukumu zake.....	35

19. Yanayomlazimu mwenye istihaadah katika hali ya utwahara wake	37
20. Nifasi na hukumu zake	38
21. Hukumu zilizofungamana na nifasi.....	39
22. Hukumu ya kutumia dawa kuzuia hedhi	41
23. Hukumu ya kutoa mimba	42
Sura ya nne:	45
Hukumu zinazohusu mavazi na Hijaab	45
24. Sifa za vazi la Kishari'ah la mwanamke wa Kiislamu	45
25. al-Hijaab.....	47
26. Hijaab za kinafiki.....	49
Sura ya tano:	50
Hukumu zinazohusu swalah ya mwanamke	50
27. Ulazima kwa mwanamke kuichunga swalah	50
28. Hukumu maalum za mwanamke kuhusu swalah	51
29. Adabu za kuzingatia wakati mwanamke anatoka kwenda msikitini	54
30. Hukumu maalum za mwanamke kuhusu swalah II	56
31. Wanawake kutoka kwenda kuswali swalah ya 'iyd.....	59
Sura ya sita:	61
Hukumu zinazomuhusu mwanamke katika mlango wa jeneza	61
32. Usimamizi wa jeneza la mwanamke na kuhusu sanda.....	61
33. Nywele za mwanamke aliyekufa na mwanamke kulisindikiza jeneza.....	63
34. Uharamu wa mwanamke kuyatembelea makaburi na kuomboleza.....	64
Sura ya saba:	66
Hukumu zinazomuhusu mwanamke katika mlango wa swawm	66
35. Wasichana wadogo ambao mara nyingi hawafungi.....	66
36. Ni nani inayemuwajibikia kufunga Ramadhaan?	67

37. Nyudhuru kwa mwanamke kutofunga Ramadhaan.....	68
38. Uzinduzi	70
Sura ya nane:	72
Hukumu zinazomuhusu mwanamke katika Hajj na 'Umrah	72
39. Hajj na 'Umrah ya mwanamke	72
40. Baadhi ya hukumu zinazomuhusu mwanamke katika Hajj na 'Umrah	74
41. Baadhi ya hukumu zinazomuhusu mwanamke katika Hajj na 'Umrah II	75
42. Baadhi ya hukumu zinazomuhusu mwanamke katika Hajj na 'Umrah III	77
43. Baadhi ya hukumu zinazomuhusu mwanamke katika Hajj na 'Umrah IV	79
44. Hukumu wakati wa kutufu	80
45. Anayotakiwa kufanya mwenye hedhi na asiyotakiwa wakati wa kuhiji.....	81
46. Uzinduzi na kuwatanguliza wanyonge kutoka Muzdalifah kwenda Minaa.....	84
47. Hukumu kuhusu mwanamke kupunguza nywele zake	86
48. Mwanamke akipata hedhi katika hajj	87
49. Makatazo ya mwanamke kuyatembelea makaburi	89
Sura ya tisa:	90
Hukumu zinazowahusu wanandoa.....	90
50. Mahimizo ya vijana kuoa	90
51. Baadhi ya manufaa ya ndoa	93
52. Sampuli tatu za wanawake wenyе kuolewa.....	95
53. Kufaa kumuozesha msichana mdogo kwa mwanamume mkubwa	96
54. Kutofaa kumuozesha ambaye kishabaleghe bila idhini yake	97
55. Kutofaa kumuozesha mtumzima bila idhini yake.....	98
56. Sharti ya walii katika kumuozesha mwanamke.....	99
57. Hukumu ya wanawake kupiga dufu kwa ajili ya kutangaza ndoa	100
58. Mwanamke kumtii mume wake na kutomuasi	101

59. Haki za mume juu ya mke wake	102
60. Afanye nini mwanamke akiona mume wake hamtamani na yeze anapenda kubaki pamoja naye?	104
61. Afanye nini kama mke anamchukia mume na hataki kubaki naye?	105
62. Kuna matishio gani juu ya mke akiomba kuachika bila udhuru?	106
63. Yanayomlazimu mwanamke wakati unapoisha mkataba wa ndoa yake	107
64. Aina nne za eda	108
65. Yaliyo haramu kwa mwenye kukaa eda	110
66. Faida mbili kuhusu masuala ya eda.....	112
67. Yaliyo haramu kwa mwenye kukaa eda II	114
Sura ya kumi:	116
Hitimisho katika kubainisha hukumu zinazohifadhi utukufu wa mwanamke na kulinda heshima yake.....	116
68. Sababu ya pili ya kuhifadhi tupu: Kuteremsha chini macho	116
69. Sababu ya pili ya kuhifadhi tupu: Kujiepusha na nyimbo.....	119
70. Sababu ya tatu ya kuhifadhi tupu: Mwanamke kusafiri na Mahram	120
71. Sababu ya nne ya kuhifadhi tupu: Kukaa faragha mwanamume na mwanamke	122
72. Makatazo ya mke kukaa faragha na mashemeji	123
73. Mambo ambayo wanawake na wasimamizi wao wanachukulia wepesi	124
74. Mambo ambayo wanawake na wasimamizi wao wanachukulia wepesi II	125
75. Uzinduzi juu ya uharamu wa mwanamke kupeana mkono na mwanaume	126
76. Hitimisho.....	128

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

00. Dibaji ya mtunzi wa kitabu

Himdi zote njema anastahiki Allaah ambaye amekadiria na akaongoza na akamuumba mume na mke kutokana na tone la manii linapomiminwa. Nashuhudia ya kwamba hapana mungu wa haki isipokuwa Allaah, hali ya kuwa yupekee hana mshirika - ni Zake sifa njema zote Aakhirah na duniani. Pia nashuhudia ya kwamba Muhammad ni mja na Mtume Wake ambaye alisafirishwa wakati wa usiku kwenda juu mbinguni ambapo akaona alama kubwa za Mola Wake – swalah na amani nyingi na za milele zimwendee yeye, familia yake na Maswahabah zake watukufu.

Amma ba'd;

Wakati ilipokuwa mwanamke wa Kiislamu ana nafasi yake katika Uislamu na amekabidhiwa kazi nyingi muhimu. Isitoshe Mtume (Swalla Allaahu 'alayhi wa sallam) alikuwa akiwapa wanawake miongozo maalum na akaacha anausia juu yao katika Khutbah yake 'Arafah. Mambo haya yanajulisha kuwatilia umuhimu katika kila zama na khaswakhaswa katika zama hizi ambapo mwanamke wa Kiislamu anapigwa vita kwa njia maalum kwa ajili ya kumnyang'anya heshima yake na kumshusha kutoka katika nafasi yake. Kwa hivyo ikalazimika kumjulisha khatari hiyo na kumuelekeza njia itakayomfanya kuokoka. Nataraji kitabu hiki kitakuwa ni ishara ya njia hii kutokana na baadhi ya zile hukumu maalum zitazotajwa ndani yake. Ni mchango mdogo, lakini ni juhudi za mwenye kujaribu kupunguza. Nataraji pia kuwa Allaah atanufaisha kwa kiwango chake. Hii ni hatua ya kwanza katika njia hii ambayo natumai itafuatiwa na hatua za jumla na zilizoenea zaidi katika ambayo ni mazuri na kamili zaidi.

Nilichokiwasilisha katika harakaharaka hii kimekusanya vipengele vifuatayo:

- 1 – Hukumu zenye kuenea.
- 2 – Kubainisha hukumu zinazohusu kuupamba mwili wa mwanamke.
- 3 – Hukumu kuhusu hedhi, damu ya ugonjwa na damu ya uzazi.
- 4 – Hukumu zinazohusu mavazi na Hijaab.
- 5 – Kubainisha hukumu zinazohusu swalah ya mwanamke.
- 6 – Hukumu zinazomuhusu mwanamke katika mlango wa jeneza.

- 7 – Hukumu zinazomuhusu mwanamke katika mlango wa swawm.
- 8 – Hukumu zinazomuhusu mwanamke katika Hajj na 'Umrah.
- 9 – Hukumu zinazowahusu wanandoa.
- 10 – Kubainisha hukumu zinazohifadhi utukufu wa mwanamke na kulinda heshima yake.

Sura ya kwanza:

Hukumu zenyе kuenea

01. Nafasi ya mwanamke kabla ya Uislamu

Tunaposema kabla ya Uislamu tunakusudia zama kabla ya kuja Uislamu ambazo waarabu walikuwa wakiishi kwa mtindo maalum na wengineo ulimwenguni wakiishi kwa mtindo wenye kuenea. Watu walikuwa wakiishi katika kipindi kisichokuwa na Mitume na kufutika kwa njia ya haki. Kama ilivyotajwa katika Hadiyth ya kwamba Allaah aliwatazama na akawachukia waarabu na wasiokuwa waarabu isipokuwa wachache katika Ahl-ul-Kitaab.

Mwanamke katika kipindi hichi sehemu kubwa alikuwa akiishi katika wakati mgumu na khaswa katika jamii ya kiarabu kwa vile walikuwa wakichukia kuzaliwa kwake. Miongoni mwao wako ambaa walikuwa wakimzika hali ya kuwa hai mpaka anakufa chini ya udongo. Wengine walikuwa wakimwacha na huku akibaki katika maisha ya udhalili na utwevu. Kama alivosemaa Allaah (Ta’ala):

وَإِذَا بُشِّرَ أَحَدُهُمْ بِالْأُنْشَىٰ ظَلَّ وَجْهُهُ مُسْوَدًا وَهُوَ كَظِيمٌ يَتَوَارَىٰ مِنَ الْقَوْمِ مِنْ سُوءٍ مَا بُشِّرَ بِهِ ۝ أَيْمَسْكُهُ عَلَىٰ هُونِ أَمْ
يَدْسُهُ فِي التُّرَابِ ۝ أَلَا سَاءَ مَا يَحْكُمُونَ

“Anapobashiriwa mmoja wao mtoto wa kike, uso wake hupiga weusi naye huku akakaa sikitiko; anajificha kwa watu kwa ubaya aliobashiriwa: Je, amzuie kwa fedheha au amfukie ardhini. Tanabahi! Uovu ulioje wanayohukumu.”¹

وَإِذَا الْمَوْعُودَةُ سُئِلَتْ بِأَيِّ ذَنْبٍ قُتِلَتْ

”Mtoto wa kike aliyezikwa hali akiwa yuhai atakapoulizwa ”Kwa dhambi gani aliuliwa?”²

”al-Mauudah” ni msichana mchanga anayezikwa hai mpaka anakufa chini ya udongo. Akisalimika kuuawa na akaachwa aishi, basi anaishi maisha ya udhalili. Alikuwa hana fungu kutoka katika mirathi ya ndugu yake vovyote mali yake itavyokuwa nyingi na vovyote atavyosumbuliwa na ufakiri na haja. Kwa sababu walikuwa wakifanya mirathi kuwa maalum kwa wanaume pasi na wanawake. Bali mwanamke alikuwa akirithiwa yeze kwa mumewe ambaye amekufa kama zinavyorithiwa mali zake. Kundi kubwa la wanawake

¹ 16:58-59

² 81:08-09

walikuwa wanaishi chini ya mume mmoja kwa vile hawakuwa wakitegemea idadi maalum ya wake bila ya kujali zile dhiki, uzito na dhuluma zinazowapata wanawake hao.

02. Nafasi ya mwanamke katika Uislamu

Pindi Uislamu ulipokuja ukamuondoshea dhuluma hizi kutoka kwa mwanamke na ukamrudishia yeye kuzingatiwa kama mtu. Amesema (Ta’ala):

يَا أَيُّهَا النَّاسُ إِنَّا خَلَقْنَاكُمْ مِّنْ دَرَجَاتٍ وَأَنْشَئْنَا

“Enyi watu! Hakika Sisi tumekuumbeni kutokana na mwanamme na mwanamke.”³

Ndipo (Subhaanah) akataja ya kwamba yeye ni mshirika wa mwanaume katika jambo la uutu kama ambavyo anashirikiana na mwanaume katika jambo la thawabu na adhabu juu ya matendo:

مَنْ عَمِلَ صَالِحًا مِنْ ذَكَرٍ أَوْ أُنْثَى وَهُوَ مُؤْمِنٌ فَلَنُحْكِمَنَّ لَهُ حَيَاةً طَيِّبَةً ۖ وَلَنُحْزِنَنَّهُمْ أَجْرَهُمْ بِأَحْسَنِ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ

“Mwenye kutenda mema katika wanamume au wanawake – ilihali ni muumini - basi Tutamhuisha maisha mazuri na Tutawalipa ujira wao kwa mazuri zaidi ya yale waliyokuwa wakitenda.”⁴

Vilevile amesema (Ta’ala):

لَيَعِذِّبَ اللَّهُ الْمُنَافِقِينَ وَالْمُنَافِقَاتِ وَالْمُشْرِكِينَ وَالْمُشْرِكَاتِ

“Ili Allaah awaadhibu wanafiki wa kiume na wanafiki wa kike na washirikina wa kiume na washirikina wa kike.”⁵

Aidha Yeye (Subhaanah) akaharamisha kumzingatia mwanamke kuwa mionganini mwa mirathi ya mume inayorithiwa ambaye kishakufa. Amesema (Ta’ala):

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا يَحِلُّ لَكُمْ أَنْ تَرِثُوا النِّسَاءَ كَرْهًا

“Enyi walioamini! Si halali kwenu kuwarithi wanawake kwa kuwakirihisha.”⁶

³ 49:13

⁴ 16:97

⁵ 33:73

⁶ 04:19

Hivyo akamdhulumi utu wake wenyewe kujitegemea na akamfanya kuwa ni mrithi na si mwenye kurithiwa, akamfanya mwanamke kuwa na haki ya kurithi kutoka katika mali ya ndugu yake. Amesema (Ta’ala):

لِلرِّجَالِ نَصِيبٌ مِّمَّا تَرَكَ الْوَالِدَانِ وَالْأَقْرَبُونَ وَلِلنِّسَاءِ نَصِيبٌ مِّمَّا تَرَكَ الْوَالِدَانِ وَالْأَقْرَبُونَ إِمَّا قَلَّ مِنْهُ أَوْ كَثُرَ نَصِيبًا مَفْرُوضًا

“Wanaume wana fungu katika yale waliyoacha wazazi na jamaa wa karibu na wanawake wana fungu katika yale waliyoacha wazazi na jamaa wa karibu - ikiwa ni kidogo au kingi; ni mgao uliofaridhishwa.”⁷

يُوصِيكُمُ اللَّهُ فِي أَوْلَادِكُمْ لِلذِّكْرِ مِثْلُ حَظِّ الْأُنْثَيَيْنِ فَإِنْ كُنْ نِسَاءٌ فَوْقَ اثْنَتَيْنِ فَلَهُنَّ ثُلَثًا مَا تَرَكَ وَإِنْ كَانَتْ وَاحِدَةً فَلَهَا النِّصْفُ

“Allaah anakuamrishi kuhusu watoto wenu; mwanamume atastahiki mfano wa fungu la wanawake wawili na ikiwa wanawake ni zaidi ya wawili basi watastahiki theluthi mbili za alichokiacha. Lakini akiwa mtoto wa kike ni mmoja pekee basi atastahiki nusu.”⁸

Kuna mengine mengi yaliyotajwa juu ya mwanamke kurithi. Ni mmoja awe mama, msichana, dada na mke.

Katika upande wa uoaji Allaah akamfupizia mwanaume kuo wanawake wane kwa sharti aweze kusimamia uadilifu unaowezwa baina ya wake. Amesema (Ta’ala):

فَانكِحُوهَا مَا طَابَ لَكُمْ مِنَ النِّسَاءِ مَئْتَى وَثَلَاثَ وَرُبَاعٍ فَإِنْ خِفْتُمْ أَلَا تَعْدِلُوا فَوَاحِدَةً

“Basi oeni waliokupendezeni katika wanawake wengine; wawili au watatu au wanne.”⁹

Vilevile akawajibisha kuishi nao kwa wema. Amesema (Subhaanah):

وَعَاشُرُوْمُّنَ بِالْمَعْرُوفِ

“Kaeni nao kwa wema.”¹⁰

⁷ 04:07

⁸ 04:11

⁹ 04:03

Akafanya mahari ni haki yake na akaamrisha kumkabidhi nayo kikamilifu isipokuwa yale atakayoamua kuyasamehe kwa kuridhia kwake. Amesema:

وَآتُوا النِّسَاءَ صَدْقَاتِهِنَّ بِنْخَلَةً ۝ فَإِنْ طِبْنَ لَكُمْ عَنْ شَيْءٍ مِّنْهُ نَفْسًا فَكُلُوهُ هَنِئًا مَّرِيشًا

“Wapeni wanawake mahari zao kwa maridhawa. Wakitoa chochote wenyewe katika mahari yao kwa kutaka kwao, basi kuleni kwa kufurahia.”¹¹

Jengine Allaah akamfanya kuwa ni mchungaji, mwenye kuamrisha na kukataza ndani ya nyumba ya mume wake. Ni mwenye kuwaamrisha watoto zake. Amesema (Swalla Allaahu `alayhi wa sallam):

”Mwanamke ni mchungi kwenye nyumba ya mume wake na ataulizwa juu ya kile alichokichunga.”

Akamwamrisha mume kumuhudumia na kumpa mavazi kwa wema.

¹⁰ 04:19

¹¹ 04:04

03. Malengo ya maadui wa Uislamu juu ya mwanamke wa Kiislamu

Maadui wa Uislamu, bali naweza kusema maadui wa utu hii leo, mionganoni mwa makafiri, wanafiki na wale ambao ndani ya miyo yao mna maradhi ni wenyewe kukasirishwa na ile heshima na utukufu anaopata mwanamke wa Kiislamu ndani ya Uislamu. Kwa sababu lengo la maadui wa Uislamu katika makafiri na wanafiki wanataka mwanamke awe ni chombo cha kuangamizwa na kamba inayowavuta wale watu wenyewe imani dhaifu na watu wenyewe matamanio ya nguvu baada ya kuwashibiza wanawake matamanio yao. Amesema (Ta'ala):

وَيُرِيدُ الَّذِينَ يَتَّبِعُونَ الشَّهْوَاتِ أَنْ تَمِيلُوا مِنْ لَا عَظِيمًا

“Wale wanaofuata matamanio wanataka kukengeuka mkengeuko mkubwa mno.”¹²

Wale waislamu ambao ndani ya miyo yao mna maradhi wanataka mwanamke awe ni bidhaa rahisi kwa wale wenyewe matamanio na wenyewe fikira na matamanio ya ki-Shaytaan. Lengo lao wanataka mwanamke awe ni bidhaa iliowazi mbele ya macho yao ambapo watashareheka na urembo wa kumtazama au wanataka kufikia kwa mwanamke jambo ambalo ni baya zaidi kuliko hilo. Kwa ajili hiyo ndio maana utawaona wanaenda mbio kwelikweli kumtoa mwanamke nje ya nyumba yake ili aweze kushirikiana na wanaume katika kazi zao wakiwa bega kwa bega; wauguzi wa kike kuwashudumia wanaume hospitalini, wahudumu wa kike ndani ya ndege, mwalimu wa kike kwenye klasi ambayo ina mchanganyiko, muigizaji wa kike kwenye maigizo, mwimbaji wa kike au mtangazaji katika vyombo vya mawasiliano vya mchanganyiko hali ya kuwa uso wazi na mwenye kutia watu mtihani kwa sauti na sura yake. Magazeti ya uchiuchi yamemfanya mwanamke katika picha za wasichana, wenyewe kutia fitina na walio uchiuchi kuwa ni njia moja wapo ya kutangaza magazeti yao na kuyafanya yatoke. Baadhi ya wafanyabiashara na baadhi ya viwanda pia yamezifanya picha hizi kuwa ni njia ya kutangaza bidhaa zao. Wameziweka picha hizi juu ya zile biashara zao na vitu vyao wanavyovitangaza. Kwa sababu ya vitendo hivi vya kimakosa mwanamke ameiacha kazi yake ya kikweli nyumbani, jambo ambalo limewalazimu waume zao kuwaleta wafanyakazi wa kike wa kigeni ili kuwalelea watoto wao na kuwapangia mambo ya nyumba zao. Mambo hayo kwa kiasi kikubwa yamepelekea katika fitina na maovu mengi.

Sisi hatumkatazi mwanamke kufanya kazi nje ya nyumba yake ikiwa atazingatia vidhibiti vifuatavyo:

¹² 04:27

1 - Mwanamke huyo ahitajie kazi hiyo au jamii iihitajie kwa njia ya kwamba hakuna mwanaume ambaye anaweza kusimama na kazi hiyo. Kazi hiyo iwe inaendana na maumbile yake.

2 - Hayo yafanyike baada ya kutekeleza kazi zake za nyumbani ambazo kusema kweli ndio kazi zake za msingi.

3 - Kazi hiyo iwe katika mazingira ya wanawake kama mfano wa kuwafunza wanawake, kuwatibu wanawake na kuwauguza wanawake. Awe ni mwenye kujitenga mbali na wanaume.

4 - Hakuna kizuizi, bali ni lazima kwa mwanamke ajifunze mambo yanayohusiana na dini yake. Kama ambavyo hakuna kikwazo vilevile yeye kuwafunza wanawake wenzie mambo yanayohusiana na dini yao ambayo wanayahitajia. Mafunzo hayo yawe katika mazingira ya wanawake. Ni sawa akahudhuria darsa misikitini na kwengineopo, awe ni mwenye kujisitiri na mwenye kujitenga mbali na wanaume kwa mujibu wa vile wanawake walivyokuwa wakifanya hapo mwanzoni mwa Uislamu ambapo wakifundisha, wakijifunza na wakihudhuria misikitini.

Sura ya pili:

Hukumu zinazohusu kuupamba mwili wa mwanamke

04. Kukata kucha na kuondosha nywele za kwapani na sehemu ya siri

1. Anayotakiwa kufanya mambo ambayo ni maumbile ya Kiislamu katika mambo ambayo ni maalum kwake na yanafanana na yeze:

a) Kupunguza kucha na kuzipatiliza kwa kuzikata mara kwa mara. Kwa sababu kukata kucha ni Sunnah kwa maafikiano ya wanachuoni. Ni mionganini mwa mambo ya maumbile ya Kiislamu yaliyopokelewa katika Hadiyth. Jengine kuyaondosha ndio usafî na uzuri. Kuyabakiza yakawa marefu kunamfanya mtu akaonekana vibaya na pia kujifananisha na wanyama, kukusanya uchafu chini yake na kuzuia maji kufika chini yake.

Baadhi ya wanawake wa Kiislamu wamepewa mtihani wa kufuga kucha zao kwa ajili ya kujifananisha na wanawake wa kikafiri na kuwa wajinga juu ya Sunnah.

b) Imesuniwa kwa mwanamke kuondosha nywele za kwapani na za sehemu ya siri kwa ajili ya kutendea kazi Hadiyth iliopokelewa katika jambo hilo na kutokana na ule uzuri unaopatikana katika jambo hilo. Lililo bora ni yeye afanye hivo kila wiki au asiziache zaidi ya siku arubaini.

05. Mitindo mbalimbali ya nywele na hukumu zake

2. Anayotakiwa kufanya na ambayo anatakiwa ajizue katika nywele za kichwa chake, nyusi zake na hukumu ya kutia hina na hukumu ya kupaka rangi

a) Mwanamke wa Kiislamu anatakiwa kuachia nywele za kichwani mwake na ni haramu kwake kuzinyoa isipokuwa kwa dharurah. Shaykh Muhammad bin Ibrahiym Aalush-Shaykh (Rahimahu Allaah), ambaye alikuwa Muftiy wa Saudi Arabia, amesema:

“Haijuzu kunyoa nywele za kichwani kwa mwanamke. Hayo ni kutokana na yale aliyopokea an-Nasaa’iy katika “as-Sunan” yake kwa cheni ya wapokezi wake kutoka kwa ‘Aliy (Radhiya Allaahu ‘anh), al-Bazaar amepokea katika “al-Musnad” yake kutoka kwa ‘Uthmaan (Radhiya Allaahu ‘anh), Ibn Jariyr amepokea kwa cheni ya wapokezi wake kutoka kwa ‘Ikrimah (Radhiya Allaahu ‘anh) ambaye amesimulia:

“Mtume wa Allaah (Swalla Allaahu ‘alayhi wa sallam) amekataza mwanamke kunyoa kichwa chake.”

Makatazo yakija kutoka kwa Mtume (Swalla Allaahu ‘alayhi wa sallam) basi yanapelekea katika uharamu midhali hakuna kilichoonyesha kinyume. Mullaa ‘Aliy Qaariy amesema katika “al-Mirqaah Sharh-il-Mishkaah”: “Maneno yake (Swalla Allaahu ‘alayhi wa sallam):

“... mwanamke kunyoa kichwa chake.”

hayo ni kwa sababu ile mikia ya wanawake ni kama ndevu kwa wanaume katika pambo na uzuri.”¹³

Ama mwanamke kupunguza nywele za kichwani mwake ikiwa amefanya hivo kwa sababu ya haja na lengo sio kujipamba, kwa mfano hawezi kuzihudumia, zimekuwa ndefu sana na zinamtia uzito, basi hakuna neno akakata kwa kiasi cha haja kama ambavyo baadhi ya wakeze Mtume (Swalla Allaahu ‘alayhi wa sallam) walikuwa wakifanya baada ya kufa kwake. Baada ya yeye (Swalla Allaahu ‘alayhi wa sallam) kufa waliacha kujipamba na wakajitosheleza kurefusha nywele.

Lakini mwanamke kukata nywele zake lengo ikiwa ni kujifananisha na wanawake wa kikafiri, wanawake wachafu au kujifananisha na wanaume, basi kitendo hichi ni haramu pasi na shaka yoyote. Hayo ni kwa sababu ya makatazo yake (Swalla Allaahu ‘alayhi wa sallam) kwa jumla kujifananisha na makafiri na mwanamke kujifananisha na wanaume. Makusudio ikiwa ni kujipamba kinachonidhihirikia ni kwamba haifai pia. Shaykh wetu Muhammad al-Aamiyn ash-Shanqiytwiy (Rahimahu Allaah) amesema katika “Adhwaa’-ul-Bayaan”:

¹³ Majmuu ‘-ul-Fataawaa (02/49).

“Desturi ambayo ilikuwa inapita katika miji mingi ambapo mwanamke anakata nywele za kichwani mwake mpaka kufika karibu na mashina ya nywele zake ni mwenendo wa wazungu unaoenda kinyume na walivyokuwa wanawake wa Kiislamu na wanawake wa kiarabu kabla ya Uislamu. Ni mionganini mwa jumla ya upondokaji ambao majanga yameenea katika dini, tabia, sifa za wanawake na kadhalika.”

Kisha akajibu kuhusu Hadiyth inayosema kuwa wakeze Mtume (Swalla Allaahu 'alayhi wa sallam) walikata nywele za kichwani mwao mpaka zikawa kama kitu kilichokusanywa ya kwamba: wakeze Mtume (Swalla Allaahu 'alayhi wa sallam) walipunguza nywele za vichwani mwao baada ya kufa kwake (Swalla Allaahu 'alayhi wa sallam) kwa sababu walikuwa wakijipamba wakati wa uhai wake na mionganini mwa mapambo yao makubwa ni pamoja na nywele zao. Lakini baada ya kufa kwake (Swalla Allaahu 'alayhi wa sallam) wana hukumu ambazo ni maalum kwao pekee wasizoshirikiana na mwanamke yeyote katika wanawake wa ulimwenguni. Hukumu yenye ni kukatika kwa matarajio na tamaa ya kuolewa ambayo haikuchanganyikana na tamaa yoyote. Wao ni kama wenye eda wenye kufungwa kwa sababu yake (Swalla Allaahu 'alayhi wa sallam) mpaka pale watapokufa. Amesema (Ta'ala):

وَمَا كَانَ لَكُمْ أَنْ تُؤْدُوا رَسُولَ اللَّهِ وَلَا أَنْ تَنْكِحُوا أَزْواجَهُ مِنْ بَعْدِهِ أَبَدًا ۝ إِنَّ ذَلِكُمْ كَانَ عِنْدَ اللَّهِ عَظِيمًا

“Haikupasini kwenu kumuudhi Mtume wa Allaah na wala kuwaoa wake zake baada yake maishani - hakika jambo hilo mbele ya Allaah ni kubwa mno.”¹⁴

Kukata tamaa ya wanaume kabisa ni sababu ya kuruhusiwa kuhalalishiwa vitu katika mapambo ambavyo haviwezi kuhalalishwa pasi na sababu hiyo.”¹⁵

Kwa hivyo ni lazima kwa mwanamke kuzichunga nywele za kichwani mwake, azifanye bidii na azifanye kuwa mikia mitatu. Hajjuzu kwake kuzikusanya juu ya kichwa au kuziteremsha upande wa kichogo chake. Shaykh-ul-Islam Ibn Taymiyyah (Rahimahu Allaah) amesema katika “Majmuu'-ul-Fataawaa”:

“Kama wanavokusudia baadhi ya wanawake wachafu kuzifunga upande mmoja hali ya kuziteremsha kati ya mabega yake.”¹⁶

Shaykh Muhammad bin Ibrahiym Aalush-Shaykh (Rahimahu Allaah), ambaye alikuwa Muftiy wa Saudi Arabia, amesema:

¹⁴ 33:53

¹⁵ Adhwaa'-ul-Bayaan (05/598-601).

¹⁶ Majmuu'-ul-Fataawaa (22/145).

“Ama yale yanayofanywa na baadhi ya wanawake wa Kiislamu hii leo ambapo wanazilaza nywele za kichwani upande mmoja na kuzikusanya upande wa kichogo au kiziweka juu ya kichwa – kama wanavofanya wanawake wa kizungu – kitendo hichi hakijuzu kwa sababu ni kujifananisha na wanawake wa makafiri.”¹⁷

Abu Hurayrah (Radhiya Allaahu ‘anh) amepokea katika Hadiyth ndefu ambapo Mtume wa Allaah (Swalla Allaahu ‘alayhi wa sallam) amesema:

“Kuna watu aina mbili wa Motoni sijawaona; wanaume walio na bakora kama mkia wa ng’ombe ambazo wanawapiga kwazo watu, na wanawake waliovaa vibaya, uchi, Maaylaat na Mumiylaat. Vichwa vyao ni kama nundu ya ngamia. Hawatoingia Peponi na wala hawatonusa harufu yake. Harufu yake inapatikana umbali wa kadhaa na kadhaa.”

Ameipokea Muslim.

Wanachuoni wamefasiri maneno yake “Maaylaat na Mumiylaat” ya kwamba wanachana ile mitindo inayokuwa upande mmoja; misuko ambayo ni ya wale wanawake wachafu. Isitoshe wanawachana wengine mitindo hiyo. Mitindo hii ni ya wanawake wa kizungu na wale wanawake wa waislamu wanaowafuata kichwa mchunga.”¹⁸

Kama ambavyo mwanamke wa Kiislamu anakatazwa kunyoa au kukata nywele za kichwani mwake pasi na haja, vivyo hivyo anakatazwa kuziunganisha na kuziongeza kwa nywele zengine. al-Bukhaariy na Muslim wamepokea:

“Mtume wa Allaah (Swalla Allaahu ‘alayhi wa sallam) amemlaani mwanamke mwenye kuunganisha nywele na mwenye kuunganishwa.”

Mwanamke mwenye kuunganisha nywele ni yule anayezinga nywele zake kwa nywele za mwengine na mwenye kuunganisha ni yule anayemuunganisha. Kwa sababu huo ni udanganyifu.

Miongoni mwa uuanganishaji ulioharamishwa ni kuva baruka inayojulikana hii leo. al-Bukhaariy na Muslim na wengineo wamepokea ya kwamba Mu‘awiyah (Radhiya Allaahu ‘anh) alitoa Khutbah wakati alipofika Madiynah na akatoa mkusanyiko wa nywele akasema:

“Wana nini wanawake wenu wanaweka vichwani mfano wa hii. Nimemsikia Mtume wa Allaah (Swalla Allaahu ‘alayhi wa sallam) akisema: “Hakuna mwanamke yejote atakayeweka kichwani mwake nywele zisizokuwa zake isipokuwa itakuwa ni udanganyifu.”

¹⁷ Majmuu ‘-ul-Fataawaa (02/47).

¹⁸ Majmuu ‘-ul-Fataawaa (02/47). Tazama pia ”al-Iydhwaah”, uk. 85 ya Shaykh Hamuud at-Tuwayjiriy.

Baruka ni nywele za bandia zinazofanana na nywele za kichwani. Kuivaa ni udanganyifu.

06. Hukumu ya kuchonga nyusi

b) Ni haramu kwa mwanamke wa Kiislamu kuondosha nyusi au kuondosha baadhi yake kwa kutumia njia yoyote sawa ya kunyoa, kupunguza au kutumia nyenzo ya kuziondosha au kuondosha baadhi yake. Kwani kufanya hivi ndio *Nams* ambayo Mtume (Swalla Allaahu 'alayhi wa sallam) amemlaani mwenye kuifanya. Hakika amemlaani (Swalla Allaahu 'alayhi wa sallam) mwenye kuchonga nyusi zake na mwenye kuchongwa. Huyo ni yule mwanamke ambaye anaziondosha nyusi zake au, baadhi yake kwa madai eti ya kujipamba. Huku ni katika kubadilisha maumbile ya Allaah jambo ambalo shaytwaan aliliahidi kumwamrisha nalo mwanadamu, kama ambavo Allaah alisimulia juu yake:

وَلَا أَمْرَّهُمْ فَلَيَبْتَكِنَ آذَانَ الْأَنْعَامِ وَلَا مُرْنَّهُمْ فَلَيَعْسِرَنَ حَقْقَ اللَّهِ

“Nitawaamrisha na hivyo watakata masikio ya wanyama na nitawaamrisha watabadili maumbile ya Allaah.”¹⁹

Imepokelewa katika “as-Swahiyh” kupitia kwa Ibn Mas’uud (Radhiya Allaahu ‘anh) ambaye amesema:

“Allaah amemlaani mwenye kufanya chanjo na mwenye kufanywa chanjo, mwenye kuchonga nyusi na mwenye kuchongwa nyusi na mwenye kufanya mwanya kwa ajili ya kutafuta urembo wanaoyabadilisha maumbile ya Allaah.”

Kisha akasema:

“Je, nisimlaani yule aliylaaniwa na Mtume wa Allaah (Swalla Allaahu 'alayhi wa sallam) ndani ya Kitabu cha Allaah (‘Azza wa Jall)?” akimaanisha maneno Yake:

وَمَا آتَكُمُ الرَّسُولُ فَخُذُوهُ وَمَا نَهَاكُمْ عَنْهُ فَانْتَهُوا

”Kile alichokupeni Mtume basi kichukueni na kile alichokukatazeni basi kiacheni.”

Hayo yametajwa na Ibn Kathiyr katika “Tafsiyr” yake²⁰.

Wanawake wengi wa leo wamepewa mtihani wa maradhi haya khatari ambayo ni dhambi kubwa mionganoni mwa madhambi makubwa. Hali imefikia kiasi cha kwamba kuchonga nyusi imekuwa ni kama jambo la lazima mionganoni mwa mambo ya lazima ya kileo. Wala haijuzu kwa mwanamke kumtii mume wake akimwamrisha kufanya hivo. Kwani ni maasi.

¹⁹ 04:119

²⁰ (02/359) chapisho la Daar-ul-Andaluus.

07. Hukumu ya kutia mwanya kwenye meno

c) Ni haramu kwa mwanamke wa Kiislamu kutia mwanya meno yake kwa ajili ya kutafuta urembo kwa chombo cha kupanulia ili atoe baina yake uwazi mdogo kwa ajili ya kutafuta uzuri.

Ama ikiwa meno yanaonekana vibaya na yanahitajia operesheni ya kuweka sawa kwa lengo la kuondesha muumbuko huu au meno yana maradhi ya kubadilisha rangi na akahitajia kuyafanya vizuri kwa lengo la kuondosha jambo hilo hakuna neno. Kwa sababu jambo hilo ni kwa lengo la matibabu na kuondosha muumbuko huu. Jambo hilo linafanyika kupitia daktari ambaye ni mtaalamu.

08. Hukumu ya kutia chanjo mwilini

d) Ni haramu kwa mwanamke kufanya chanjo [tattoo] kwenye mwili wake. Kwa sababu Mtume (Swalla Allaahu 'alayhi wa sallam) amemlaani mwenye kufanya chanjo na mwenye kufanywa chanjo. Mwanamke mwenye kufanya chanjo ni yule anayechoma mkono au uso wake kwa sindano kisha anatia pahali hapo palipochanjwa wanja au wino. Huyo mwanamke mwingine ni yule anayefanyiwa jambo hilo. Kitendo hichi ni haramu na ni dhambi kubwa. Kwa sababu Mtume (Swalla Allaahu 'alayhi wa sallam) amemlaani yule mwenye kufanya hivo au mwenye kufanyiwa. Mtu halaaniwi isipokuwa kwa kufanya moja katika madhambi makubwa.

09. Hukumu ya mwanamke kupaka hina

1 - Imaam an-Nawawiy amesema katika “al-Majmuu” kuhusu kupaka hina:

“Kuhusu kupaka hina mikononi na miguuni ni jambo limependekezwa kwa wanawake walioolewa kutokana na Hadiyth zilizotangaa juu yake.”²¹

Anaashiria yale yaliyopokelewa na Abu Daawuud ya kwamba kuna mwanamke alimuuliza ‘Aaishah (Radhiya Allaahu ‘anhaa) kuhusu upakaji hina ambapo akajibu:

“Hakuna neno. Lakini hata hivyo mimi nalichukia. Hakika mpenzi wangu Mtume wa Allaah (Swalla Allaahu ‘alayhi wa sallam) alikuwa akichukia harufu yake.”

Ameipokea an-Nasaa’iy.

‘Aaishah (Radhiya Allaahu ‘anhaa) amesimulia:

“Mwanamke mmoja alimuashiria Mtume wa Allaah (Swalla Allaahu ‘alayhi wa sallam) nyuma ya pazia kitabu ambapo Mtume (Swalla Allaahu ‘alayhi wa sallam) akakamata mkono wake na akasema: “Sijui ni mkono wa mwanaume au mkono wa mwanamke?” Akasema: “Ni mkono wa mwanamke.” Akasema: “Ungelikuwa ni mwanamke basi ungelibadilisha [rangi] kucha zako.”

Bi maana kuzibadilisha kwa hina.

Ameipokea Abu Daawuud na an-Nasaa’iy.

Lakini asipake rangi kucha zake kwa rangi ambayo inamganda na kuzuia twahara yake.

²¹ (01/324).

10. Hukumu ya mwanamke kupaka rangi nywele zake

2 - Kuhusu mwanamke kutia rangi nywele zake, zikiwa ni mvi, basi azibadilishe kwa rangi nyingine isiyokuwa nyeusi. Hayo ni kutokana na ueneaji wa makatazo yake (Swalla Allaahu 'alayhi wa sallam) wa kupaka rangi nyeusi. Imaam an-Nawawiy amesema katika "ar-Riyaadh as-Swaalihiyn":

"Mlango unaozungumzia makatazo kwa mwanaume na mwanamke kutia rangi nyeusi."²²

Vilevile amesema katika "al-Majmuu":

"Inapokuja katika makatazo ya kupaka rangi nyeusi hakuna tofauti kati ya mwanaume na mwanamke. Haya ndio madhehebu yetu."²³

Ama kuhusu mwanamke kupaka rangi nywele nyeusi za kichwani mwake ili ziende katika rangi nyingine naona kuwa kitendo hicho hakijuzu. Sioni haja ya kufanya hivo. Kwa sababu rangi nyeusi kwa nywele ndio uzuri na sio muumbuko unaohitajia kubadilishwa. Jengine ni kwa sababu kufanya hivo ni kujifananisha na wanawake wa kikafiri.

Ni halali kwa mwanamke kujipamba kwa dhahabu na fedha kwa mujibu wa desturi. Kuna maafikiano ya wanachuoni juu ya hilo. Lakini hata hivyo haijuzu kwake kuyaonyesha mapambo yake mbele ya wanaume ambao si Mahram zake. Bali anapaswa kuyafunika na khaswa pindi anapotoka nje ya nyumba yake na asiwaonyeshe nayo wanaume. Kwani kitendo hicho ni fitina. Hakika mwanamke amekatazwa kuwasikilizisha wanaume mlion wa mapambo yake yaliyoko mguuni mwake ndani ya nguo. Amesema (Ta'ala):

وَلَا يُبْدِينَ زِينَتَهُنَّ

"Wala wasidhihirishe mapambo yao."²⁴

Vipi kuhusu mapambo yanayoonekana?

²² Uk. 626.

²³ (01/324).

²⁴ 24:31

Sura ya tatu:

Hukumu zinazohusu hedhi, istihaadhah na nifasi

11. Hedhi na hukumu zake

Maana ya hedhi kilugha ni kutirizika.

Maana ya hedhi Kishari'ah ni damu inayotoka katikati ya mfuko wa uzazi wa mwanamke katika nyakati maalumu pasi na maradhi na kufikwa na jambo. Ni jambo ambalo Allaah amewaumbia wanawake wa Aadam. Allaah ameiumbia kwenye mfuko wa uzazi wa mwanamke ili iwe ni chakula cha mtoto ndani ya tumbo wakati wa ujauzito kisha inageuka kuwa maziwa baada ya kuzaa kwake. Mwanamke akiwa hana mimba wala hanyonyeshi, basi damu hiyo inabaki haina mahali pa kutoka na hivyo inakuwa ni yenze kutoka katika nyakati maalumu. Damu hiyo inatambulika kama ada au hedhi.

12. Miaka ambayo mwanamke hupata hedhi

1 - Miaka michache ambayo mwanamke hupata hedhi mara nyingi huwa ni tisa mpaka miaka khamsini. Amesema (Ta’ala):

وَاللَّهُ يَعْلَمُ مِنَ الْمَحِيطِ مِنْ نَسَائِكُمْ إِنْ أَرَبَّتُمْ فَعَدَّتُهُنَّ ثَلَاثَةَ أَشْهُرٍ وَاللَّهُ أَعْلَمُ بِمَا يَعْصِمُ

“Wale wanawake wanaokoma hedhi mionganoni mwa wanawake wenu, mkiwa mna shaka, basi eda yao ni miezi mitatu, pamoja na wale wanawake wasiopata hedhi.”²⁵

Wale waliokata tamaa ni wale waliofikisha miaka khamsini na wale ambao hawajapata hedhi ni wale wadogo walio chini ya miaka tisa.

²⁵ 65:04

13. Hukumu za hedhi

1 - Ni haramu kumjamii mwanamke kwenye tupu ya mbele katika hali ya hedhi. Amesema (Ta'ala):

وَيَسْأَلُونَكَ عَنِ الْمَحِيضِ ۖ قُلْ هُوَ أَدَّىٰ فَاعْتَرِلُوا النِّسَاءَ فِي الْمَحِيضِ ۖ وَلَا تَقْرُبُوهُنَّ حَتَّىٰ يَطْهُرْنَ ۖ

“Wanakuuliza kuhusu hedhi. Sema: “Hiyo ni dhara, hivyo basi waepukeni wanawake katika hedhi. Wala msiwakaribie kujimai nao mpaka watwaharike.”²⁶

Uharamu huu ni wenye kuendelea mpaka pale itapokatika damu hii ya hedhi na akaoga. Amesema (Ta'ala):

وَلَا تَقْرُبُوهُنَّ حَتَّىٰ يَطْهُرْنَ ۖ فَإِذَا تَطَهَّرْنَ فَأُنْوَهُنَّ مِنْ حِينَثُ أَمْرَكُمُ اللَّهُ ۖ

“Wala msiwakaribie kujimai nao mpaka watwaharike. Watakapotwaharika basi waendeeni kupitia pale alipokuamrisheni Allaah.”²⁷

Ni halali kwa mume wa mke huyu mwenye hedhi kustarehe naye mbali na kumjamii kwenye tupu ya mbele. Amesema (Swalla Allaahu 'alayhi wa sallam):

“Fanyeni kila kitu isipokuwa tendo la ndoa.”

Ameipokea Muslim.

2 - Mwanamke mwenye hedhi ataacha kufunga na kuswali katika kipindi cha hedhi yake. Ni haramu kwake kufanya mawili hayo na wala hayasihi kutoka kwake. Amesema (Swalla Allaahu 'alayhi wa sallam):

“Je, pale mwanamke anapopata hedhi si haswali na wala hafungi?”

Ameipokea al-Bukhaariy na Muslim.

Mwanamke mwenye hedhi akitwahirika basi atalipa swawm na wala hatolipa swalah. 'Aaishah (Radhiya Allaahu 'anhaa) amesema:

“Tulikuwa tukipata hedhi wakati wa Mtume (Swalla Allaahu 'alayhi wa sallam) na tulikuwa tukiamrishwa kulipa swawm na wala hatuamrishwi kulipa swalah.”

²⁶ 02:222

²⁷ 02:222

Ameipokea al-Bukhaariy na Muslim.

Tofauti – na Allaah ndiye mjuzi zaidi – ni kwamba swalah ni yenyé kukanirí na hivyo ndio maana ikawa sio wajibu kuilipa kutokana na uzito na ugumu wa kufanya hivo tofauti na swawm.

3 - Ni haramu kwa mwanamke mwenye hedhi kugusa msahafu pasi na kizuizi. Amesema (Ta'ala):

لَا يَحْسُنُ إِلَّا الْمُطَهَّرُونَ

“Haigusi isipokuwa waliotakaswa kabisa.”²⁸

Kadhalika kutokana na ile barua ambayo Mtume wa Allaah (Swalla Allaahu 'alayhi wa sallam) alimwandikia 'Amr bin Hamz:

“Asiuguse msahafu isipokuwa aliye twahara.”

Ameipokea an-Nasaa'iy na wengineo. Jambo hilo limefanana na *Mutawaatir* kutokana na vile watu walivyolipokea. Shaykh-ul-Islaam Ibn Taymiyyah (Rahimahu Allaah) amesema:

“Madhehebu ya maimamu wane ni kwamba asiuguse msahafu isipokuwa aliye twahara.”

Kuhusu mwanamke kusoma Qur-aan bila kuigusa ndipo mahali ambapo wanachuoni wametofautiana. Lililo salama zaidi ni yeye asisome Qur-aan isipokuwa wakati wa dharurah, kama kwa mfano akichelea kuisahau. Allaah ndiye mjuzi zaidi.

4 - Ni haramu kwa mwanamke mwenye hedhi kufanya Twawaaf kwenye Ka'bah. Alisema (Swalla Allaahu 'alayhi wa sallam) kumwambia 'Aaishah (Radhiya Allaahu 'anhaa) wakati alipopata hedhi:

“Fanya yale anayofanya mwenye kuhiji isipokuwa tu usifanye Twawaaf kwenye Nyumba mpaka utwahirike.”

Ameipokea al-Bukhaariy na Muslim.

5 - Ni haramu kwa mwanamke mwenye hedhi kubaki ndani ya msikiti. Amesema (Swalla Allaahu 'alayhi wa sallam):

“Mimi siuhalalishi msikiti kwa aliye na hedhi wala na janaba.”

Ameipokea Abu Daawuud.

²⁸ 56:79

“Msikihi hauhalaliki kwa mwenye hedhi wala mwenye janaba.”

Ameipokea Ibn Maajah.

Inafaa kwake kupita msikitini pasi na kukaa. ’Aaishah (Radhiya Allaahu ’anhaa) amesimulia: “Mtume wa Allaah (Swalla Allaahu ’alayhi wa sallam) alisema: “Nipe mkeka huo wa kuswali msikitini.” Nikasema: “Mimi niko na hedhi.” Akasema: “Hakika hedhi yako haiko mikononi mwako.”²⁹

Hakuna neno kwa mwanamke mwenye hedhi kusoma Adhkaar za Kishari’ah kama kusema “Laa ilaaha illa Allaah, Allaahu Akbar, Subhaan Allaah”, du’aa na kusoma Adhkaar zilizowekwa katika Shari’ah za asubuhi na jioni, wakati wa kulala na wakati wa kuamka. Hakuna ubaya vilevile akasoma vitabu vyatatu kama mfano wa Tafsiyr ya Qur-aan, Hadiyth na Fiqh.

²⁹ Yamesemwa na mtunzi wa “al-Muntaqaa”. Wameipokea kundi isipokuwa al-Bukhaariy (01/140).

14. Faida kuhusu hukumu ya rangi ya manjano na kijivu

as-Sufrab ni kitu kama usaha ambacho juu yake kunakuwa rangi ya manjano.

al-Kudrah ni kitu kama rangi ya maji machafumachafu yenyе rangi ya kijivu.

Mwanamke akitokwa na rangi ya manjano au machafumachafu yenyе rangi ya kijivu katika wakati wa ada yake, basi ataizingatia kuwa ni hedhi ambayo itachukua hukumu zake zilizotangulia. Rangi hii ikimtoka mwanamke mbali na ule wakati wa ada yake, basi haitozingatia chochote na atajizingatia kuwa ni msafi. Umm 'Atwiyyah (Radhiya Allaahu 'anhaa) amesema:

"Tulikuwa hatuzingatii umanjano na uchafuchafu wa kijivu baada ya kutwaharika kuwa ni kitu."

Maneno haya hukumu yake ni yenyе kurufaishwa kwa mujibu wa wanazuoni wa Hadiyth. Kwa sababu yanazingatiwa ni uthibitisho kutoka kwa Mtume (Swalla Allaahu 'alayhi wa sallam). Kinachopata kufahamika ni kwamba ile rangi ya kijivu na umanjano kabla ya twahara ni hedhi na inachukua hukumu yake.

15. Faida nyingine ni lini mwanamke anajua kama damu yake imekauka

Mwanamke atajua vipi kwamba hedhi yake imekatika? Atalijua hilo kwa kukatika damu yake, jambo ambalo linapatikana kwa moja katika alama mbili:

Ya kwanza: Kushuka kwa maji meupe. Hayo ni maji meupe yanayofuatia hedhi. Maji hayo yanafanana na maji ya chokaa. Kuna uwezekano maji hayo yakawa na rangi isiyokuwa nyeupe. Huenda hali yake ikatofautiana kutegemea na hali za wanawake.

Ya pili: Ukavu kwa njia ya kwamba ataweka kitambara au pamba ndani ya tupu yake kisha akitoe hali ya kuwa ni kikavu na hakina kitu katika damu, rangi ya kijivu wala rangi ya manjano.

16. Yanayomlazimu mwenye hedhi wakati inapoisha hedhi yake

4 - Mwanamke mwenye hedhi analazimika kuoga wakati inapoisha hedhi yake. Atafanya hivo kwa kutumia maji kwa nia ya kujisafisha mwili wake wote. Amesema (Swalla Allaahu 'alayhi wa sallam):

"Itapokujia hedhi yako basi wacha swalah na itapoondoka basi oga na uswali."

Ameipokea al-Bukhaariy.

Namna yake mwanamke atanua kuondosha hadathi au kujitwahirisha kwa ajili ya kuswali na mfano wake kisha atasema:

بِسْمِ اللَّهِ

"Kwa jina la Allaah."

halafu atamimina maji juu ya mwili wake wote³⁰ na atainingiza maji kwenye mashina ya nywele za kichwani mwake. Hahitajii kuzifumua nywele zake ikiwa zimesukwa. Isipokuwa tu ataziingiza maji. Ni vizuri akitumia mkunazi au vifaa vinavyosafisha pamoja na maji. Imependekezwa kuchukua pamba ilio na miski au kitu kingine katika manukato na akaiingiza ndani ya tupu yake baada ya kuoga. Alimwamrisha (Swalla Allaahu 'alayhi wa sallam) Asmaa' kufanya hivo³¹.

³⁰ Baada ya kujisafisha tupu yake kwa maji na akatawadha.

³¹ Muslim.

17. Tanbihi muhimu

Mwanamke mwenye hedhi au mwenye damu ya uzazi akitwahirika kabla ya kuzama kwa jua, basi itamlazimu kuswali Dhuhur na 'Aswr ya siku hii. Akitwahirika kutokamana na hedhi na damu ya uzazi kabla ya kuchomoza kwa alfajiri, basi itamlazimu kuswali Maghrib na 'Ishaa ya usiku huo. Kwa sababu wakati wa swalah ya pili ndio wakati wa swalah ya kwanza katika hali ya udhuru. Shaykh-ul-Islaam Ibn Taymiyyah amesema katika "al-Fataawaa":

"Kwa ajili hiyo ndio maana jamhuri ya wanachuoni kama Maalik, ash-Shaafi'iy na Ahmad wanaona mwanamke mwenye hedhi akitwahirika mwishoni mwa mchana basi ataswali Dhuhur na 'Aswr zote mbili. Pia wanaona kuwa akitwahirika mwishoni mwa usiku basi ataswali Maghrib na 'Ishaa zote mbili. Hayo yamenekuliwa na 'Abdur-Rahmaan bin 'Awf, Abu Hurayrah na Ibn 'Abbaas. Kwa sababu wakati ni wenyewe kushirikiana kati ya swalah mbili katika hali ya udhuru. Akitwahirika mwishoni mwa mchana basi wakati wa Dhuhur bado ni wenyewe kuendelea na hivyo ataiswali kabla ya 'Aswr. Akitwahirika mwishoni mwa usiku basi wakati wa Maghrib bado ni wenyewe kuendelea katika hali ya udhuru na hivyo ataiswali kabla ya 'Ishaa."³²

Ama akiingiliwa na wakati wa swalah kisha akapata hedhi au damu ya uzazi kabla ya kuwahi kuswali, basi maoni yenyewe nguvu ni kwamba si lazima kwake kulipa swalah hiyo iliyompata mwanzoni mwa wakati wake kisha akapata hedhi au damu ya uzazi kabla ya kuiswali. Shaykh-ul-Islaam Ibn Taymiyyah amesema katika "Majmuu'-ul-Fataawaa":

"Kuhusiana na masuala haya, kilicho dhahiri katika dalili ni madhehebu ya Abu Haniyfah na Maalik ya kwamba hakuna kinachomlazimu. Kwa sababu ulipaji unalazimu kwa amri mpya na wala katika hali hii hakuna amri inayomlazimu kulipa. Jengine ni kwamba amechelewesha ucheleweshaji unaofaa. Kwa hivyo hakufaradhishiwa. Kuhusu ambaye kapitikiwa na usingizi au aliyesahau – japokuwa si mwenye kuzembea – yale wanayoyafanya sio ulipaji. Bali huo ndio wakati wao wa kuswali pale atapoamka au atapokumbuka."³³

³² (22/434).

³³ (23/335).

18. Istihaadhah na hukumu zake

Istihaadhah ni kutirizika damu katika usiokuwa wakati wake kwa njia ya damu mbaya kutoka kwenye mshipa unaoitwa *al-'Aadhil*.

Mwanamke mwenye istihaadhah jambo lake ni lenye kutatiza kwa sababu damu ya istihaadhah hii hufanana na damu ya hedhi.

Ikiwa damu hiyo inashuka kwa kuendelea au kwa wakati mrefu, jambo gani analozingatia kuwa damu hiyo ni hedhi na ni jambo gani analozingatia kuwa damu hiyo ni istihaadhah ambayo kwayo hatoacha kufunga wala kuswali? Mwanamke mwenye damu ya istihaadhah anazingatiwa kwake hukumu za waliowasafi. Kujengea juu ya hayo yule mwenye istihaadhah ana hali tatu:

1 - Awe na ada inayotambulika kabla ya kupatwa na damu hii ya istihaadhah kwa njia ya kwamba kabla ya kupatwa na damu ya ugonjwa alikuwa akipata hedhi kwa siku tano au siku nane kwa mfano mwanzoni mwa mwezi au katikati yake. Hivyo mwanamke huyu anajua idadi yake na wakati wake. Mwanamke aina hii atakaa kwa kiwango cha ada yake na hivyo ataacha kuswali na kufunga na atazingatiwa kuwa na hukumu za hedhi. Ada yake ikimalizika basi ataoga na kuswali na damu yenyе kuendelea ataizingatiwa kuwa ni damu ya ugonjwa. Amesema (Swalla Allaahu 'alayhi wa sallam) kumwambia Umm Habiybah:

"Jizuie kwa kiwango cha vile ilivyokuwa inakuzuia hedhi yako kisha uoge na uswali."

Ameipokea Muslim.

Pia maneno yake (Swalla Allaahu 'alayhi wa sallam) kumwambia Faatwimah bint Hubaysh:

"Huo ni mshipa na wala si hedhi. Pale hedhi yako inapokuja basi acha swalah."

Ameipokea al-Bukhaariy na Muslim.

2 - Asiwe na ada yenyе kutambulika. Lakini hata hivyo damu yake ni yenyе kupambanuka baadhi yake imebeba sifa za hedhi kwa njia ya kwamba ni nyeusi, nzito au ni yenyе harufu mbaya na damu nyingine haikubeba sifa za hedhi kwa njia ya kwamba ni nyeusi, haina harufu mbaya wala si nzito. Katika hali kama hii ile damu ambayo imebeba sifa za hedhi itazingatiwa kuwa ni hedhi. Hivyo itambidi akae na aache kuswali na kufunga. Na ile damu nyingine itazingatiwa kuwa ni damu ya ugonjwa. Hivyo itambidi kuoga wakati itapoisha ile damu iliyobeba sifa za hedhi na kadhalika ataswali, atafunga na atazingatiwa kuwa ni msafi. Amesema (Swalla Allaahu 'alayhi wa sallam) kumwambia Faatwimah bint Hubaysh:

"Ikiwa ni damu ya hedhi, ni nyeusi na inajulikana. Ikiwa ni hivyo basi jizuie kuswali. Na ikiwa ni nyingine tawadha na uswali."

Ameipokea Abu Daawuud na an-Nasaa'iy. Ameisahihisha Ibn Hibbaan na al-Haakim.

Hapa kuna dalili inayoonyesha kwamba mwanamke mwenye istihaadhah anazingatia sifa ya ile damu ambayo atapambanua kwayo kati ya hedhi na damu nyingine.

3 - Akiwa hana ada inayotambulika wala sifa itayomuwezesha kati ya hedhi na damu nyingine. Katika hali hii atakaa muda mwingi wa hedhi ambao ni siku sita au siku saba kila mwezi. Kwa sababu hii ndio ada ya wanawake wengi. Amesema (Swalla Allaahu 'alayhi wa sallam) kumwambia Himnah bint Jahsh:

"Hakika huo ni msukumo wa shaytwaan. Utakaa katika hedhi siku sita au saba kisha oga. Pale utakapoona umetwahirika kabisa, basi swalii siku ishirini na nne au ishirini na tatu na ufunge na kuswali. Hakika hayo yatakutosheleza. Kadhalika fanya kama wanavyopata hedhi wanawake."

Wameipokea watano na ameisahihisha at-Tirmidhiy.

Kwa kufupiza, kama tulivyotangulia kusema, ni kwamba *mwanamke mwenye ada yake* anarudishwa kwenye ada yake, *mwenye kupambanua* anarudishwa katika kutumia ule upambanuzi na *yule mwenye kukosa hali mbili hizö* atakaa hedhini siku sita au saba. Kufanya hivo ndani yake kuna kukusanya Sunnah tatu zilizopokelewa kutoka kwa Mtume (Swalla Allaahu 'alayhi wa sallam) kuhusu mwanamke mwenye damu ya ugonjwa. Shaykh-ul-Islaam Ibn Taymiyyah (Rahimahu Allaah) amesema:

“Alama zilizosemwa juu yake [mwanamke mwenye istihaadhah] ni sita: ima iwe ada; basi ada ni alama kubwa. Kwa sababu kimsingi ni kuweko hedhi na si kitu kingine. Au ni kupambanua kwa sababu damu nyeusi, nzito na yenye kutoa harufu ina haki zaidi ya kuwa hedhi kuliko ile damu nyekundu. Au kuzingatia ghalibu ya ada za wanawake. Kwa sababu kimsingi mmoja huingizwa ndani ya wenye kuenea ambao ndio mara nyingi. Alama hizi tatu zinafahamishwa na Sunnah na mazingatio.”

Halafu akataja alama zengine zilizosemwa.

Mwishoni akasema:

“Maoni sahihi ni kuzingatia alama zilizokuja kwenye Sunnah na kuzifuta nyenginezo.”

19. Yanayomlazimu mwenye istihaadhah katika hali ya utwahara wake

1 - Ni lazima kwake kuoga wakati inapoisha hedhi yake inayozingatiwa kwa mujibu wa vile tulivyobainisha.

2 - Wakati wa kila swalah ataiosha tupu yake ili kuondosha vile vyenye kutoka na ataziba kwa pamba au kitu kingine mfano wake kitachozua vile vyenye kutoka na atafunga juu yake kitu chenyé kuzuia ile pamba isije kudondoka. Halafu atatawadha kila kunapoingia wakati wa kila swalah. Amesema (Swalla Allaahu 'alayhi wa sallam) kuhusu mwanamke mwenye damu ya ugonjwa:

"Wacha kuswali zile siku za hedhi kisha ataoga na atatawadha kwa kila swalah."

Ameipokea Abu Daawuud, Ibn Maajah na at-Tirmidhiy ambaye amesema:

"Hadiyth ni nzuri."

Vilevile amesema (Swalla Allaahu 'alayhi wa sallam):

"Nakusifia pamba ambayo utaweka pale mahali."

Mtu anaweza vilevile kutumia vitu mbalimbali vya kujihifadhi vinavyopatikana hii leo.

20. Nifasi na hukumu zake

Damu ya uzazi ni damu inayotoka kwenye mfuko wa uzazi kwa ajili ya kuzaa na baada yake. Ni baki ya damu inayozuulika wakati wa mimba kwenye mfuko wa uzazi. Akishazaa basi damu hii inatoka kidogokidogo.

Ille damu atakayoiona kabla ya kuzaa ambayo imeambatana na alama/uchungu wa uzazi basi ni nifasi. Wanachuoni wameiwekea sharti kwa siku mbili au siku tatu kabla ya kuzaa. Mara nyingi ni kwamba kuanza kwake huambatana na uzaaji. Inayozingatiwa ni kuzaa kitu ambacho kinabainika ni umbile la mtu. Muda mchache ambao hubainika umbile la mtu ni siku thamanini na moja na muda wake mwingi ni miezi mitatu. Akitokwa na kitu kabla ya muda huu na akatokwa na damu, basi asiizingatie. Vivyo hivyo asiache kuswali na kufunga kwa ajili yake kwa sababu ni damu tu. Kwa hiyo hukumu yake inakuwa kama ya ambaye ana damu ya ugonjwa.

Mara nyingi muda mwingi wa damu ya uzazi ni siku arubaini tangu siku ya uzaaji au kabla yake kwa siku mbili au tatu kama tulivyotangulia kusema. Hayo ni kutokana na Hadiyth ya Umm Salamat (Radhiya Allaahu 'anhaa):

“Wakati wa Mtume (Swalla Allaahu 'alayhi wa sallam) wanawake wenye damu ya uzazi walikuwa wakikaa siku arubaini.”

Ameipokea at-Tirmidhiy na wengineo.

Wanachuoni wamekubaliana juu ya hilo, kama alivyotaja at-Tirmidhiy na wengineo.

Atapotwahirika kabla ya siku arubaini kwa njia ya kwamba damu ikasita kutoka, basi ataoga na kuswali. Kwa msemo mwingine ni kwamba hakuna kikomo cha uchache wake. Kwa sababu hakukupokelewa kuhusu ukomo wake. Zikitimia siku arubaini na damu ikaendelea kumtoka, damu hii ikikutana na siku za hedhi yake basi hiyo ni hedhi na isipokutana na siku za hedhi yake na ikaendelea na isikatike, basi hiyo ni damu ya ugonjwa ambayo hatakiwi kwa ajili yake kuacha 'ibaadah baada ya siku hizi arubaini. Zikizidi siku arubaini na isiendelee na wala isikutane na ada yake, hapa ndipo kuna tofauti za wanachuoni.

21. Hukumu zilizofungamana na nifasi

Hukumu za nifasi ni kama hukumu za hedhi kwa haya yafuatayo:

1 - Ni haramu kumjamii mwanamke mwenye damu ya uzazi kama ilivyo haramu kumjamii mwenye hedhi na inafaa kustarehe naye mbali na kumjamii.

2 - Ni haramu kwa mwanamke mwenye damu ya uzazi kufunga, kuswali na kufanya Twawaaf kwenye Ka'bah kama ilivyo kwa mwenye hedhi.

3 - Ni haramu kwa mwanamke mwenye damu ya uzazi kugusa msahafu na kusoma Qur'aan muda wa kuwa hachelei kusahau kama ilivyo kwa mwenye hedhi.

4 - Ni wajibu kwa mwanamke mwenye damu ya uzazi kulipa swawm ya lazima kwake ambayo aliiacha kipindi cha nifasi yake kama ilivyo kwa mwenye hedhi.

5 - Ni wajibu kwa mwanamke mwenye damu ya uzazi kuoga inapoisha nifasi yake kama ilivyo wajibu kwa mwenye hedhi na dalili ya hilo ni zifuatazo:

a) Umm Salamat (Radhiya Allaahu 'anhaa) amesema:

"Wakati wa Mtume (Swalla Allaahu 'alayhi wa sallam) wanawake wenyewe damu ya uzazi walikuwa wakikaa siku arubaini."

Ameipokea at-Tirmidhiy na wengineo.

al-Majiyd Ibn Taymiyyah (Rahimahu Allaah) amesema katika "al-Muntaqaa":

"Maana ya Hadiyth ni kwamba alikuwa akiamrishiwa kukaa mpaka siku arubaini isije kuwa ile khabari ni uongo. Kwa sababu ada ya wanawake wa zama fulani haiwezi kukutana katika nifasi wala hedhi."³⁴

b) Umm Salamat (Radhiya Allaahu 'anhaa) amesema:

"Mwanamke katika wakeze Mtume (Swalla Allaahu 'alayhi wa sallam) alikuwa akikaa nifasi nyusiku arubaini ambapo Mtume (Swalla Allaahu 'alayhi wa sallam) hawaamrishi kulipa swalah za kipindi cha nifasi."

Ameipokea Abu Daawuud.

Faida:

Mwanamke mwenye damu ya uzazi ikikatika damu yake kabla ya siku arubaini ambapo akaoga, akaswali na kufunga, kisha baadaye ikamrudilia damu kabla ya siku arubaini,

³⁴ (01/174).

maoni sahihi ni kwamba inazingatiwa kuwa ni damu ya uzazi. Hivyo atakaa na zile siku alizofunga katika hali ya utwahara ni sahihi na hatozilipa tena. Tazama “Majmuu’-ul-Fataawaa”³⁵ ya Shaykh Muhammad bin Ibrahaiym, “al-Fataawaa”³⁶ ya Shaykh ‘Abdul-‘Aziyz bin Baaz zilizochapishwa na “Majallat-ud-Da’wah”, maelezo ya chini ya Ibn-ul-Qayyim juu ya “Sharh-uz-Zaad”³⁷, “ad-Dimaa’ at-Twabiy’iyyah lin-Nisaa”³⁸ na “al-Fataawaa”³⁹ ya as-Sa’diy.

Faida nyingine:

Shaykh ‘Abdur-Rahmaan as-Sa’iyyd (Rahimahu Allaah) amesema:

“Kutokana na yale yaliyotangulia imedhihiri kwamba damu ya uzazi sababu yake ni kuzaa na istihaadhah ni mshipa wa ugonjwa na mfano wake na kwamba damu ya hedhi ndio damu ya msingi na Allaah ndiye anajua zaidi.” Tazama kitabu “Irshaad uliyil-Baswaa-ir wal-Albaab”⁴⁰.

³⁵ (02/102).

³⁶ (01/44).

³⁷ (01/405).

³⁸ Uk. 56055.

³⁹ Uk. 137.

⁴⁰ Uk. 24.

22. Hukumu ya kutumia dawa kuzuia hedhi

Hakuna neno kwa mwanamke kutumia kitu chenye kuzuia kuteremka kwa hedhi yake ikiwa hazimdhuru afya yake. Akizitumia na hedhi ikakoma basi atafunga, ataswali na atafanya Twawaaf na hayo yatasihii kutoka kwake. Atakuwa kama wanawake wengine waliothahirika.

23. Hukumu ya kutoa mimba

Ee mwanamke wa Kiislamu! Hakika wewe ni mwenye kuaminiwa Kishari'ah juu ya kile anachokiumba Allaah kwenye mfuko wa uzazi wako katika mimba. Kwa hivyo usikifiche. Allaah ('Azza wa Jall) amesema:

وَلَا يَحْلُّ لَهُنَّ أَنْ يَكْتُمُنَ مَا حَلَقَ اللَّهُ فِي أَرْجَامِهِنَّ إِنْ كُنَّ يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ

“Wala si halali kwao kuficha aliyoumba Allaah katika matumbo yao ikiwa wao ni wenye kumwamini Allaah na siku ya Mwisho.”⁴¹

Usifanye hila za kuitoa mimba hiyo na kujikwamua nayo kwa njia yoyote. Hakika Allaah (Subhaanah) amekupa ruhusa ya kula katika Ramadhaan ikiwa swawm inakutia uzito katika hali ya ufungaji na ikiwa swawm inaidhuru mimba yako.

Yale yaliyoenea hii leo katika operesheni za kutoa mimba ni jambo la haramu. Ikiwa kipomoko tayari kimeshapuliziwa roho na hivyo kikafariki kwa sababu ya uporomoshaji mimba, basi huko kunazingatiwa ni kuiua nafsi ambayo Allaah ameharamisha kuiua pasi na haki na hivyo kitendo hicho kitapelekea katika hukumu za uhusikaji wa tendo la jinai kwa njia ya ulazima wa kutoa diyaa kwa mujibu wa upambanuzi wa viwango vyake na kwa njia ya ulazima wa kutoa kafara kwa mtazamo wa baadhi ya maimamu. Kafara yenyewe ni kuacha mtumwa huru ambaye ni muumini. Asipoweza afunge miezi miwili mfululizo. Baadhi ya wanachuoni wameita kitendo hichi kuwa ni uuaji mdogo. Shaykh Muhammad bin Ibraahiyim (Rahimahu Allaah) amesema katika “Majmuu ‘-ul-Fataawaa”:

“Haijuzu kufanya majaribio ya kuperomosha mimba muda wa kuwa hakujathibiti kufa kwake. Kukithibiti kufa kwake basi itafaa.”⁴²

Kupitia mathibitisho ya kikao cha baraza la Kibaar-ul-‘Ulamaa’, nambari. 140 tarehe 20/06/1407 wamesema yafuatayo:

1 - Haijuzu kutoa mimba katika hatua zake zote isipokuwa kwa jambo linalohalalisha linalokubalika Kishari'ah na katika mipaka midogo sana.

2 - Ikiwa mimba iko katika awamu yake ya kwanza, yaani ndani ya muda wa siku arubaini, na wakati huohuo ikawa katika kule kuiporomosha kuna manufaa ya Kishari'ah au kuzuia madhara basi itafaa kuiporomosha. Ama kutoa mimba ndani ya muda huu kwa kuchelea uzito katika kuwalea watoto, kuchelea kushindwa majukumu mbalimbali ya maisha yao,

⁴¹ 02:228

⁴² (11/151).

kuwasomesha, kwa ajili ya maisha yao ya mbele au kutosheka na wale watoto ambao wanandoa tayari wameshapata, hapo itakuwa haifai.

3 - Haijuzu kuiporomosha mimba ikiwa tayari ni pande la damu au kinofu cha nyama mpaka kamati ya matibabu ya kuaminika ithibitishe kwamba kuendelea kwake kuna ukhatari juu ya usalama wa mama yake kwa njia ya kwamba kuna khatari akafa ikiwa mimba hiyo itaendelea. Hapo itafaa kuiporomosha baada ya kujaribu kutumia njia zote juu ya kuepuka khatari hiyo.

4 - Baada ya awamu ya tatu na baada ya kutimiza miezi mine haifai kuiporomosha mpaka madaktari wote wataalamu na waaminifu wathibitishe ya kwamba kubaki kwa mtoto huyo ndani ya tumbo la mama yake kutasababisha kufa kwake. Hapo itakuwa baada ya kutumia njia zote kwa ajili ya kuokoa maisha yake. Imeruhusiwa kuliendeja jambo la kuitoa mimba hii kwa sharti hizi kwa ajili ya kuepuka dhara kubwa zaidi na kwa ajili ya kufanya manufaa makubwa zaidi.

Baraza baada ya kuthibitisha yaliyotangulia wanawausia watu kumcha Allaah na kuthibitisha kwanza katika suala hili.

Swalah na salamu zimwendee Mtume wetu Muhammad, kizazi chake na Maswahabah zake.”

Katika “ad-Dimaa' at-Twabiy 'Iyyah lin-Nisaa” ya muheshimiwa Shaykh Muhammad bin Swaalih bin 'Uthaymiyn imetajwa kwamba:

“Lengo la kuiporomosha mimba ni kutoa kile kipomoko. Ikiwa kile kipomoko kimeshapuliziwa roho, bila ya shaka yoyote ni haramu kwa kuwa ni kuiua nafsi iliyoharamishwa pasi na haki. Kuiua nafsi iliyoharamishwa bila ya haki ni jambo lililoharamishwa kwa mujibu wa Qur-aan, Sunnah na maafikiano ya waislamu.”⁴³

Imaam Ibn-ul-Jawziy amesema katika “Ahkaam-un-Nisaa”:

“Yalipokuwa malengo ya ndoa ni kutafuta mtoto na si kwa kila manii hupatikana mtoto, hivyo basi akipatikana yamefikiwa malengo. Mtu kukusudia kuiporomosha kunapingana na kusudio la hekima. Isipokuwa ikiwa kitendo hicho kimefanyika mwanzoni mwa ujauzito na kabla ya kupuliziwa roho, basi hapo mtu atapata dhambi kubwa. Kwa sababu hiyo inapanda kwenda kwenye ukamilifu na utimilifu. Ingawa hiyo dhambi yake inakuwa ndogo kuliko ile ambayo tayari imeshapuliziwa roho. Akikusudia kutoa kitu ambacho kimeshapuliziwa roho inakuwa ni kama kumuua muumini. Amesema (Ta'ala):

⁴³ Uk. Uk. 60.

وَإِذَا الْمَوْعُودَةُ سُئِلَتْ يَأْيِيْ دَنِبٍ فُتَّلَتْ

“Pindi mtoto wa kike aliyezikwa hali akiwa yuhai atakapoulizwa: Kwa dhambi gani aliuliwa?”⁴⁴⁴⁵

Kwa hivyo, ee dada wa Kiislamu, mche Allaah na wala usifanye dhambi kama hii kwa lengo lolote mionganoni mwa malengo. Usidanganyike na madai yenyenye kupotosha na ufuataji kichwa mchunga usiyotegemea akili wala dini.

⁴⁴ Uk. 108-108

⁴⁵ 81:08-09

Sura ya nne:

Hukumu zinazohusu mavazi na Hijaab

24. Sifa za vazi la Kishari'ah la mwanamke wa Kiislamu

1 - Ni lazima kwa vazi la mwanamke wa Kiislamu liwe pana linalomfunika mwili wake mzima mbele ya wanaume ambao sio Mahram zake. Asijifunue mbele ya Mahram zake mbali na yale ambayo kidesturi yamezoleka kufunuliwa kama vile uso wake, viganja vyake vya mikono na miguu yake.

2 - Liwe ni lenye kusitiri yaliyo nyuma yake. Lisiwe ni jepesi kiasi cha kwamba linaonyesha nyuma yake rangi ya ngozi yake.

3 - Lisiwe ni lenye kubana kwa njia ya kwamba linaonyesha fomu ya viungo vyake. Muslim amepokea katika “as-Swahiyh” yake ya kwamba Mtume (Swalla Allaahu ‘alayhi wa sallam) amesema:

“Kuna watu aina mbili wa Motoni sijawaona; wanawake waliovaa vibaya, uchi, Maaylaat na Mumiylaat. Vichwa vyao ni kama nundu ya ngamia. Hawatoingia Peponi na wala hawatonusa harufu yake na wanaume walio na bakora kama mkia wa ng’ombe ambazo wanawapiga kwazo waja wa Allaah.”

Shaykh-ul-Islaam Ibn Taymiyyah (Rahimahu Allaah) amesema katika “Majmuu ‘ul-Fataawaa”:

“Maneno yake (Swalla Allaahu ‘alayhi wa sallam) “waliovaa vibaya, uchi” yamefasiriwa kwamba anavaaa yasiyomsitiri. Amevaa lakini ukweli wa mambo ni kwamba yuko uchi. Ni kama mfano wa ambaye amavaa nguo nyembamba ambayo inaonyesha ngozi yake au nguo yenye kubana ambayo inaonyesha fomu ya viungo vyake kama mfano wa kiuno chake, mkono wake na mfano wake. Vazi la mwanamke ni lile linalomsitiri ambalo halionyeshi mwili wake wala fomu ya viungo vyake kwa sababu ni nene na pana.”⁴⁶

4 - Asijifananishe na wanaume katika mavazi yake. Mtume (Swalla Allaahu ‘alayhi wa sallam) amemlaani mwanamke anayejifananisha na wanaume na mwanamke anayejifanya dume. Mwanamke kujifananisha na wanaume ni kwa kule yeye kuvali mavazi ambayo kiaina na namna ni maalum kwa wanaume pekee kutegemea na desturi za kila jamii. Shaykh-ul-Islaam Ibn Taymiyyah (Rahimahu Allaah) amesema katika “Majmuu ‘ul-Fataawaa”:

⁴⁶ (22/146).

“Tofauti kati ya mavazi ya wanaume na mavazi ya wanawake ni jambo linarejea juu ya yale yanayosilihi kwa wanaume na yale yanayosilihi kwa wanawake. Ni yale yanayonasibiana na yale aliyoamrishwa mwanaume na yale aliyoamrishwa mwanamke; wanawake wameamrishwa kujisitiri na kuva *Hijaab* pasi na kuonyesha mapambo na kujionyesha. Kwa ajili hii ni jambo halikuwekwa katika Shari’ah kwa mwanamke kunyanya sauti yake katika adhaana, kuleta *Talbiyah*, wala kupanda juu ya mlima Swafaa na Marwah, wala kujiepusha na mavazi mengine kwenye Ihraam kama anavyojoiepusha mwanaume. Mwanaume ameamrishwa kufunua kichwa chake na wala asivae mavazi yaliyozoleka; nayo ni zile zilizotengenezwa kwa kiasi cha viungo vyake. Kwa hivyo hatakiwi kuva kanzu, suruwali, kofia za kanzu wala viatu.” Mpaka aliposema: “Kuhusu mwanamke hakukatazwa chochote katika mavazi. Kwa sababu ameamrishwa kujisitiri na kuva *Hijaab*. Kinyume na hayo hayakuwekwa katika Shari’ah. Lakini amekatazwa kuva *Niqaab* na vifuniko vya mikono. Kwa sababu hayo ni mavazi yaliyotengenezwa kwa kiasi cha viungo na wala hayahitajii.” Kisha akataja kwamba anatakiwa kufunika uso wake kwa kitu kingine mbele ya wanaume. Mpaka akasema mwishoni: “Kukishabaini kwamba ni lazima kuwe na tofauti kati ya mavazi ya wanaume na mavazi ya wanawake ambayo wanaume watapambanuka kutokamana na wanawake na mavazi ya wanawake yawe na sitara na kujifunika ambayo yanapatikana makusudio ya hayo, hapo yatadhihiru malengo ya mlango huu. Jengine ni kwamba kumebainika kwamba mavazi ikiwa mara nyingi ni kuvaliwa na wanaume basi wanawake watakatazwa nayo.” Mpaka aliposema: “Ikiwa mavazi yamekusanya uchache wa kujisitiri na kujifananisha, basi litakatazwa kwa njia zote mbili. Allaah ndiye anajua zaidi.”⁴⁷

5 - Lisiwe na mapambo yanayozungusha macho ya wanaume wakati anapotoka nyumbani ili asiwe mionganoni mwa wale wenye kuonyesha mapambo.

⁴⁷ (22/148-155).

25. al-Hijaab

al-Hijaab maana yake ni kwamba mwanamke ajisitiri mwili wake wote mbele ya wanaume ambao sio katika Mahram zake. Amesema (Ta’ala):

وَلَا يُبَدِّيَنَّ زِينَتَهُنَّ إِلَّا لِيُعْلَمُوهُنَّ أَوْ آبَاءُهُنَّ أَوْ أَبْنَاءُهُنَّ أَوْ أَبْنَاءُ بُعْلَوْتَهُنَّ أَوْ إِخْرَاجِهِنَّ أَوْ بَنِي إِخْرَاجِهِنَّ أَوْ بَنِي أَخْرَاجِهِنَّ

“Wasidhihirishe mapambo yao isipokuwa kwa waume zao, baba zao, baba za waume wao, wana wao wa kiume, wana wa kiume wa waume zao, kaka zao, wana wa kiume wa kaka zao, wana wa kiume wa dada zao...”⁴⁸

وَإِذَا سَأَلْتُمُوهُنَّ مَتَاعًا فَاسْأَلُوهُنَّ مِنْ وَرَاءِ حِجَابٍ

“Mnapowauliza haja, basi waulizeni nyuma ya pazia.”⁴⁹

Makusudio ya *Hijaab* ni kile kinachomxitiri mwanamke katika ukuta, mlango au vazi. Tamko la Aayah, japokuwa ni lenye kuwazungumzisha wakeze Mtume (Swalla Allaahu ‘alayhi wa sallam), basi itambulike kuwa hukumu yake ni yenye kuenea kwa wanawake wote. Kwa sababu ametoa sababu kwa maneno Yake (Ta’ala):

ذَلِكُمْ أَطْهَرُ لِفُلُوْبِكُمْ وَقُلُوْبِهِنَّ

“Hivyo ni utwaharifu zaidi kwa nyoyo zenu na nyoyo zao.”⁵⁰

Sababu hii ni yenye kuenea. Ueneaji wa sababu yake ni dalili juu ya kuenea kwa hukumu yake. Amesema (Ta’ala):

يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ قُلْ لِلَّهِ رَوَاحِلُكَ وَبَنَاتِكَ وَنِسَاءُ الْمُؤْمِنِينَ يُدْنِينَ عَلَيْهِنَّ مِنْ جَلَالِهِنَّ

“Ee Nabii! Waambie wake zako na mabinti zako - na wanawake [wote] wa Waumini - ya kwamba [nje ya nyumbani] wajiteremshie jilbaab zao.”⁵¹

⁴⁸ 24:31

⁴⁹ 33:53

⁵⁰ 33:53

⁵¹ 33:59

Shaykh-ul-Islam Ibn Taymiyyah (Rahimahu Allaah) amesema katika “Majmuu’-ul-Fataawaa”:

“al-Jilaab ndio buibui na ndio ile ambayo Ibn Mas’ud na wengineo wanaita kuwa ni Ridaa’. Watu wa kawaida wanaita kuwa ni Izaar. Nayo ni ile Izaar kubwa inayofunika kichwa chake na mwili wake wote. Abu ‘Ubaydah na wengineo wamesimulia kwamba inateremshwa kuanzia juu ya kichwa chake na kusionekane isipokuwa macho yake. Miiongoni mwa aina zake pia ni Niqaab.”⁵²

Miiongoni mwa dalili za Sunnah za kinabii zinazoonyesha kuwa ni lazima kwa mwanamke kufunika uso wake mbele ya wasiokuwa Mahram zake ni ile Hadiyth ya ‘Aaishah (Radhiya Allaahu ‘anhaa) ambaye amesimulia:

“Wapanda farasi wanaume walikuwa wakitupitia na sisi tuko kwenye Ihraam pamoja na Mtume wa Allaah (Swalla Allaahu ‘alayhi wa sallam). Wanapotujongelea, kila mmoja wetu anateremsha mavazi yake ya juu, Jilbaab, usoni mwake. Wanapokuwa wameshapita, tunajifunua tena.”

Ameipokea Ahmad, Abu Daawuud na Ibn Maajah.

Dalili za uwajibu wa mwanamke kufunika uso wake mbele ya wasiokuwa Mahram zake kutoka katika Qur-aan na Sunnah ni nyingi. Napendekeza kwako dada muislamu kusoma kitabu “al-Hijaab wal-Libaas fiys-Swalaah” cha Ibn Taymiyyah, kitabu “al-Hijaab” cha Shaykh ‘Abdul-‘Aziz bin Baaz, kitabu “as-Swaarim al-Mash-huur ‘alaa al-Muftiyniyna bis-Sufuur” cha Shaykh Hamuud at-Tuwayjiri na kitabu “al-Hijaab” cha Shaykh Swaalih bin ‘Uthaymiyn. Vitabu hivi ndani yake mna yenye kutosheleza.

Ee dada wa Kiislamu! Tambua kwamba wale wanachuoni waliokujuzishia kuonyesha uso – pamoja na kwamba maoni yao ni dhaifu – lakini wameliwekea sharti ya kuaminika na fitina. Fitina si yenye kuaminika na khaswa katika zama hizi ambazo msukumo wa kidini kwa wanaume na wanawake umekuwa mdogo, haya imekuwa ndogo, walinganizi wa fitina wamekuwa wengi, wanawake wametafanuni kwa kuweka aina mbalimbali za mapambo kwenye nyuso zao, mambo ambayo yanaita katika fitina. Hivyo basi dada wa Kiislamu! Tahadhari kutokamana na hayo. Lazimiana na Hijaab itayokukinga kutokamana na fitina kwa idhini ya Allaah. Hakuna mwanachuoni yejote wa Kiislamu, tokea hapo zamani hadi hii leo, ambaye anawajuzishia wanawake hawa waliofitiniwa yale walijotumbukia ndani yake hii leo.

⁵² (22/110-111).

26. Hijaab za kinafiki

Miongoni mwa wanawake wa Kiislamu wako ambao wanafanya unafiki katika Hijaab. Wanapokuwa katika jamii inayovaa Hijaab nao wanavaa Hijaab. Na wanapokuwa katika jamii isiyovaa Hijaab nao hawavai Hijaab. Miongoni mwao wako ambao wanavaa Hijaab wanapokuwa sehemu ya ummah na wanapoingia sehemu ya biashara, hospitali, anamzungumzisha mmoja katika masonara au mmoja wapo katika mafundi wa nguo za wanawake, basi anafunua uso wake na mikono yake kana kwamba yuko mbele ya mume wake au mmoja katika Mahram zake. Mcheni Allaah enyi mnaofanya mambo hayo.

Tumewashuhudia baadhi ya wanawake wanaofika kwenye uwanja wa ndege wanaotoka nje ya nchi ambao hawavai Hijaab isipokuwa pale ambapo ndege inadema katika moja ya viwanja vya ndege vya nchi hii. Ni kama kwamba Hijaab imekuwa ni katika desturi na sio katika mambo yaliyowekewa Shari'ah na dini hii.

Ee dada wa Kiislamu! Hakika Hijaab inakulinda na inakuhifadhi kutokamana na macho yenye sumu yanayotoka kwa wale ambao miyoni mwao mna maradhi na mijibwawatu na isitoshe inakata zile tamaa zao. Hivyo basi, lazimiana nayo na shikamana nayo barabara. Usijali propaganda zenye kubabaisha zinazoipiga vita Hijaab na kuidogesha. Kwani hakika si vyengine wanakutakia shari. Allaah (Ta'ala) amesema:

وَيُرِيدُ اللَّهُ رَبُّ الْعَالَمِينَ لِتَكُونُ الْمُنْذِرُونَ أَنْ تَمْبَلُوا مَيْلًا عَظِيمًا

“Wale wanaofuata matamanio wanataka mkengeuke, mkengeuko mkubwa mno.”⁵³

⁵³ 04:27

Sura ya tano:

Hukumu zinazohusu swalah ya mwanamke

27. Ulazima kwa mwanamke kuichunga swalah

Ee mwanamke wa Kiislamu! Ichunge swalah yako kwa kuitekeleza katika nyakati zake hali ya kutimiza sharti zake, nguzo zake na mambo yake ya wajibu. Allaah (Ta’ala) anasema kuwaambia kina mama wa waumini:

وَأَقِمْنَ الصَّلَاةَ وَآتِيْنَ الرِّكَاهَ وَأَطْعُنَ اللَّهَ وَرَسُولَهُ

“Simamisheni swalah na toeni zakaah na mtiini Allaah na Mtume Wake.”⁵⁴

Haya ni maamrisha kuwaelekea wanawake wa kiumini wote. Swalah ndio nguzo ya pili mionganii mwa nguzo za Uislamu. Swalah ndio nguzo ya Uislamu. Kuiacha ni ukafiri unaomtoa mtu nje ya Uislamu. Hakuna dini wala Uislamu kwa yule asiyeswali. Ni mamoja akawa mwanaume au mwanamke.

Kuchelewesha swalah kutoka ndani ya wakati wake pasi na udhuru wa Kishari’ah ni kuipoteza swalah. Allaah (Ta’ala) amesema:

فَخَلَفَ مِنْ بَعْدِهِمْ حَلْفٌ أَضَاعُوا الصَّلَاةَ وَأَبْيَغُوا الشَّهَوَاتِ فَسُوفَ يَلْقَئُنَّ عَيًّا إِلَّا مَنْ تَابَ

“Wakafuata baada yao waovu walipoteza swalah na wakafuata matamanio; basi watakutana na adhabu Motoni. Isipokuwa yule aliyetubu.”⁵⁵

Haafidhw Ibn Kathiyr ametaja katika “Tafsiyr” yake kutoka kwa maimamu wengi wenye kufasiri Qur-aan kwamba maana ya “kuipoteza swalah” ni kule kupoteza nyakati zake kwa njia ya kwamba mtu akaswali baada ya kuisha wakati wake. Pia “al-Ghayyaa” imefasiriwa kwamba ni ile khasara watayokuja kukutana nayo na pia wengine wakasema ni bonde lilioko Motoni.

⁵⁴ 33:33

⁵⁵ 19:59-60

28. Hukumu maalum za mwanamke kuhusu swalah

Zipo hukumu za swalah anazopambanuka kwazo mwanamke kutokamana na wanaume. Nazo ni kama zifuatazo:

1 - Mwanamke hana adhaana wala Iqaamah. Adhaana imewekewa Shari'ah ya kunyanya sauti na mwanamke haifai kwake kunyanya sauti na wala viwili hivyo havisihii kwake. Mtunzi wa "al-Mughniy" amesema:

"Hatuui aliyesema kinyume na hivo."⁵⁶

2 - Mwili wote wa mwanamke ni uchi ndani ya swalah isipokuwa uso wake, viganja vyake vya mikono na kuhusu nyayo zake kuna tofauti. Hali hiyo ni pale ambapo haonekani na mwanaume yejote ambaye si Mahram yake. Akiwa ni mwenye kuonekana na mwanaume ambaye si Mahram yake basi italazimika kwake kujisitiri kama ilivyo lazima kujisitiri nje ya swalah anapokuwa mbele ya wanaume. Ni lazima ndani ya swalah yake kufunika kichwa chake, shingo yake na kufunika mwili wake mzima mpaka nyayo za miguu. Amesema (Swalla Allaahu 'alayhi wa sallam):

"Allaah haikubali swalah ya mwenye hedhi – yaani ambaye kishabaleghe kwa hedhi – isipokuwa kwa Khimaar."

Wameipokea watano.

Khimaar ni kile kinachofunika kichwa na shingo. Umm Salamat (Radhiya Allaahu 'anhaa) amesimulia kwamba alimuuliza Mtume (Swalla Allaahu 'alayhi wa sallam):

"Je, mwanamke aswali ndani ya dera lake na Khimaar pasi na shuka ya chini?" Akasema: "Ikiwa dera hilo ni pana linafunika kuonekana kwa nyayo zake."

Ameipokea Abu Daawuud na maimamu wakaisahihisha pamoja na kwamba ni *Mawquuf*.

Hadiyth yetu imetufahamisha kwamba ni lazima kufunika kichwa chake na shingo yake ndani ya swalah kama ilivyofidisha pia Hadiyth ya 'Aaishah na kadhalika kufunika mwili wake mzima kusionekane mpaka miguu yake kama ilivyofidisha Hadiyth ya Umm Salamat.

Inafaa kufunua uso wake kwa njia ya kwamba asionekane na mwanaume ajinabi kwa mujibu maafikiano ya wanachuoni juu ya hilo. Shaykh-ul-Islam Ibn Taymiyyah (Rahimahu Allaah) amesema katika "Majmuu'-ul-Fataawaa":

⁵⁶ (02/68).

“Iwapo mwanamke ataswali peke yake basi ameamrishwa kuvaah Khimaar. Nje ya swalah inafaa kwake kufunua kichwa chake nyumbani kwake. Kuvaah mavazi ndani ya swalah ni haki ya Allaah. Haifai kwa yelete kufanya Twawaaf kwenye Ka’bah akiwa uchi hata kama atakuwa peke yake usiku na wala haifai akaswali uchi hata kama atakuwa peke yake.” Mpaka aliposema: “Kwa hiyo uchi wa ndani ya swalah haikufungamana na uchi wa kutazamwa. Si kwa kukisiwa wala kinyume chake.”⁵⁷

Mtunzi wa “al-Mughniy” amesema:

“Ni lazima kufunika mwili mzima wa mwanamke ambaye ni muungwana. Kukionekana kitu basi haitosihi swalah yake isipokuwa kama itakuwa ni kitu kidogo tu. Hayo ndio maoni ya Maalik, al-Awzaa’iy na ash-Shaafi’iy.”

3 - Mtunzi wa “al-Mughniy” amesema:

“Mwanamke anatakiwa kujikusanya katika Rukuu’ na Sujood badala ya kujachia. Vilevile anatakiwa kukaa kikao cha Tarabbu’, atoe mguu wake katika upande wa kulia badala ya kikao cha Tawarruk na Iftiraash. Kwa sababu hivo kunamsitiri zaidi.”⁵⁸

an-Nawawiy amesema katika “al-Majmuu”:

“ash-Shaafi’iy (Rahimahu Allaah) amesema katika “al-Mukhtaswar”: “Hakuna tofauti kati ya mwanaume na mwanamke katika matendo ya swalah. Isipokuwa tu imependekezwa kwa mwanamke kujikusanya na aambatanishe tumbo lake na mapaja yake katika Sujood kama inavyositiri zaidi anavokuwa. Napendekeza afanye hivo pia katika Rukuu’ na swalah yote.”⁵⁹

4 - Wanawake kuswali kwa mkusanyiko kwa kuongozwa na mmoja wao ni jambo ambalo wanachuoni wametofautiana kwalo; wako wanaolikataza na wenye kujuzisha. Wengi wanaona kuwa hakuna ubaya kufanya hivo. Kwa sababu Mtume (Swalla Allaahu ‘alayhi wa sallam) alimwamrisha Umm Warqah kuwaongoza katika swalah watu wa nyumbani kwake. Wengine wanaona kuwa imependekezwa kufanya hivo kutokana na Hadiyth hii. Wengine wanaona kuwa haikupendekezwa. Wengine wanaona kuwa imechukizwa. Wengine wanaona kuwa inafaa katika swalah za sunnah pasi na swalah za faradhi. Pengine

⁵⁷ (22/113-114).

⁵⁸ (02/258).

⁵⁹ (03/455).

maoni yenyе nguvu ikawa imependekezwa. Kwa faida zaidi rudi katika “al-Mughniy”⁶⁰ na “Majmuu’-ul-Fataawaa”⁶¹.

Mwanamke asome kwa sauti midhali hakuna mwanaume ambaye si Mahram yake anayemsikia.

5- Ni halali kwa wanawake kutoka majumbani kwa ajili ya kwenda kuswali misikitini pamoja na wanaume pamoja na kwamba bora ni kuswali kwao majumbani mwao. Muslim amepokea katika “as-Swahiyh” yake ya kwamba Mtume (Swalla Allaahu ‘alayhi wa sallam) amesema:

“Msiwazuie wajakazi wa Allaah kutokamana na misikiti ya Allaah.”

“Msiwazuie wanawake kutoka kwenda misikitini – na nyumba zao ni bora kwao.”

Ameipokea Ahmad na Abu Daawuud.

Kwa hiyo kubaki kwao majumbani na kuswali ndani yake ndio bora kwao kwa ajili ya kujisitiri.

⁶⁰ (02/202).

⁶¹ (04/84-85).

29. Adabu za kuzingatia wakati mwanamke anatoka kwenda msikitini

6 - Akitoka kwenda msikitini basi ni lazima kuchunga adabu zifuatazo:

1 - Awe ni mwenye kujisitiri kwa mavazi na Hijaab kamilifu. 'Aaishah (Radhiya Allaahu 'anhaa) amesema:

"Wanawake walikuwa wakiswali pamoja na Mtume wa Allaah (Swalla Allaahu 'alayhi wa sallam). Kisha wanaondoka zao hali ya kujigubika mavazi yao. Hakuna yejote awezae kuwajua kwa sababu ya giza."

Ameipokea al-Bukhaariy na Muslim.

2 - Watoke pasi na kujitia manukato. Amesema (Swalla Allaahu 'alayhi wa sallam):

"Msiwazuie wajakazi wa Allaah kutokamana na misikiti ya Allaah na watoke bila ya kujitia manukato."

Ameipokea Ahmad na Abu Daawuud.

Abu Hurayrah (Radhiya Allaahu 'anh) ameeleza kuwa Mtume wa Allaah (Swalla Allaahu 'alayhi wa sallam) amesema:

"Mwanamke yejote aliyejfukiza udi basi asihudhurie pamoj na sisi 'Ishaa ya mwisho."

Ameipokea Muslim, Abu Daawuud na an-Nasaa'iy.

Muslim amepokea kutoka kwa Zaynab, ambaye ni mke wa Ibn Mas'uud:

"Atapohudhuria mmoja wenu msikiti basi asijifukize udi."

Imaam ash-Shawkaaniy amesema katika "Nayl-ul-Awthaar":

"Ndani yake kuna dalili inayoonyesha kuwa kutoka kwa wanawake kwenda misikitini inafaa tu pale ambapo jambo hilo halitoandamana na fitina na yale yenye kuamsha fitina kama mfano wa udi." Akasema: "Kimechopata kufahamika kupitia Hadiyth ni kwamba wanaume kuwapa idhini wanawake kwenda misikitini ni pale ambapo hakuna yale yanayoita katika fitina kama vile manukato, mapambo kama ya dhahabu au pambo lolote."⁶²

3 - Asitoke akiwa amejipamba kwa mavazi na mapambo mengine. Mama wa waumini 'Aaishah (Radhiya Allaahu 'anhaa) amesema:

⁶² (03/140-141).

“Lau Mtume wa Allaah (Swalla Allaahu ‘alayhi wa sallam) angeliwaona wanawake yale tunayoyaona basi angeliwazuia kutokamana na msikiti kama ambavo wana wa Israaiyl waliwazuia wanawake zao.”

Ameipokea al-Bukhaariy na Muslim.

Imaam ash-Shawkaaniy amesema katika “Nayl-ul-Awtwaar”:

“Maneno ya ‘Aaishah “Lau angeliona yale tunayoyaona” anamaanisha urembo wa mavazi yao, manukato, mapambo na kuonyesha mapambo. Wanawake walikuwa wakitoka katika zile nguo nzito na zenye kuenea.”⁶³

Imaam Ibn-ul-Jawziy (Rahimahu Allaah) amesema katika kitabu “Ahkaam-un-Nisaa”:

“Mwanamke anatakiwa kutahadhari kutokamana na kutoka kwa kiasi atavyoweza. Akisalimika juu ya nafsi yake basi watu hawatosalimika naye. Akilazimika kutoka basi atoke kwa idhini ya mume wake katika sifa na pambo baya na afanye njia yake ni katika mahali palipoepukana na watu na si mabarabarani na masokoni, pia ajilinde kusikiliwa sauti yake, atembee kandokando ya njia na si katikati yake.”⁶⁴

⁶³ (03/140-141).

⁶⁴ Uk. 39.

30. Hukumu maalum za mwanamke kuhusu swalah II

7 - Mwanamke akiwa peke yake basi atapanga safu peke yake nyuma ya wanaume. Hayo ni kutokana na Hadiyth ya Anas (Radhiya Allaahu 'anh) wakati Mtume wa Allaah (Swalla Allaahu 'alayhi wa sallam) alipowaswalisha akasimulia:

“Nilisimama mimi na yatima nyuma yake na akasimama bitikizee nyuma yetu.”

Wameipokea kundi isipokuwa Ibn Maajah.

Anas ameeleza:

“Mimi na yatima tulikuwa nyumbani kwetu nyuma ya Mtume (Swalla Allaahu 'alayhi wa sallam) na mama yangu – Umm Sulaym - aliquwa nyuma yetu.”

Ameipokea al-Bukhaariy.

Ikiwa wamehudhuria wanawake zaidi ya mmoja basi watapanga safu moja au safu nyingi nyuma ya wanaume. Kwa sababu Mtume (Swalla Allaahu 'alayhi wa sallam) aliquwa akiwatanguliza wanaume mbele ya watoto, watoto nyuma yao na wanawake nyuma ya watoto⁶⁵.

Abu Hurayrah (Radhiya Allaahu 'anh) amesimulia kwamba Mtume wa Allaah (Swalla Allaahu 'alayhi wa sallam) amesema:

“Safu bora za wanaume ni zile za mwanzoni na safu bora za wanawake ni zile za mwishoni na ovu zao ni zile za mwanzoni.”

Wameipokea kundi isipokuwa al-Bukhaariy.

Katika Hadiyth mbili hizo kuna dalili inayoonyesha kuwa safu za wanawake zinatakiwa kuwa nyuma ya wanaume na wala wasiswali hali ya kufarikiana endapo wataswali nyuma ya wanaume. Ni mamoja ni swalah ya faradhi au swalah ya Tarawiyh.

8 - Imamu akisahau katika swalah basi mwanamke anatakiwa kumzindua kwa kupiga makofii kwa ndani ya kitanga chake juu ya kingine. Amesema (Swalla Allaahu 'alayhi wa sallam) amesema:

“Likikupateni jambo lolote katika swalah basi wanaume waseme “Subhaan Allaah” na wanawake wapige makofii.”

⁶⁵ Ameipokea Ahmad.

Hii pia ni idhini ya wao kupiga makofi katika swalah wakati wa kuzindua na pale imamu anaposahau. Hayo ni kwa sababu sauti ya wanawake ina fitina kwa wanaume. Hivyo akaamrishwa kupiga makofi na asizungumze.

9 - Imamu anatoa salamu wanawake watakimbia kutoka msikitini na wanaume watabaki wakiwa wamekaa ili wasikutane na wale wataokuwa wameondoka katika wao. Umm Salamat amesimulia:

“Kulipokuwa kunatolewa salamu ya swalah ya faradhi basi wanawake walikuwa wakisimama na Mtume wa Allaah (Swalla Allaahu ‘alayhi wa sallam) anabaki na wale wanaume walioswali muda anaotaka Allaah. Pale ambapo Mtume wa Allaah (Swalla Allaahu ‘alayhi wa sallam) anaposimama na wanaume pia husimama.”

az-Zuhriy amesema:

“Tunaona hilo – na Allaah ndiye mjuzi zaidi – ni kwa sababu wamalizike wale wanawake walioondoka.”⁶⁶

Imaam ash-Shawkaaniy amesema katika “Nayl-ul-Awthaar”:

“Katika Hadiyth tunafaidi kwamba imependekezwa kwa imamu kuchunga hali za maamuma, kuhakikisha kuepuka yanayoweza kupeleke katika makatazo, kujiepusha na zile sehemu za tuhuma machukizo ya wanaume kuchanganyikana na wanawake katika mabarabara sembuse kwenye majumba.”⁶⁷

Imaam an-Nawawiy (Rahimahu Allaah) amesema katika “al-Majmuu”:

“Wanawake wanawakhaliwu wanaume juu ya swalah ya mkusanyiko katika mambo kadhaa:

- a) Haikusitisitiza juu yao kama ilivyosisitisitiza kwa wanaume.
- b) Imamu wao atasimama katikati yao.
- c) Mmoja wao atasimama nyuma ya wanaume na si pambizoni mwake tofauti na mwanaume.
- d) Wakiswali safu nyingi pamoja na wanaume basi zile safu za mwisho ndio bora kuliko zile safu za mwanzo.”⁶⁸

⁶⁶ Ameipokea al-Bukhaariy. Tazama “ash-Sharh al-Kabiyr ‘alaa al-Muqniy’ (01/442).

⁶⁷ (02/326).

⁶⁸ (03/455).

Kutokana na yaliyotangulia inapata kujulikana uharamu wa kuchanganyikana kati ya wanaume na wanawake.

31. Wanawake kutoka kwenda kuswali swalah ya 'iyd

10 - Umm 'Atwiyyah (Radhiya Allaahu 'anhaa) ameeleza:

"Mtume wa Allaah (Swalla Allaahu 'alayhi wa sallam) ametuamrisha kuwatoa katika ['Iyd] al-Fitwr na ['Iyd] al-Adhwhaa'; wanawali, wenyehedhi na wasichana mabikira. Ama wale wenyehedhi watajitenga na swalah." Katika upokezi mwingine imekuja: "... uwanja wa kuswalia na watashuhudia kheri na ulinganizi wa waislamu."

ash-Shawkaaniy amesema:

"Hadiyth hii na nyenginezo zilizokuja kwa maana hiyo ni zenye kuhukumu juu ya Shari'ah ya wanawake kutoka kwenda kuswali swalah mbili za 'iyd mahali pa kuswalia bila kutofautisha kati ya bikira, mtumzima, msichana, mzee, mwenye hedhi na wengineo midhali si mwenye kukaa eda au ikawa kutoka kwake kuna fitina au akawa na udhuru."⁶⁹

Shaykh-ul-Islam Ibn Taymiyyah amesema katika "Majmuu'-ul-Fataawaa":

"Amewakhabarisha wanawake waumini kwamba kuswali kwao majumbani mwao ni bora kwao kuliko kuhudhuria swalah ya ijumaa na za mkusanyiko isipokuwa swalah ya 'iyd. Amewaamrisha kutoka kuiende na hilo – na Allaah ndiye mjuzi zaidi – huenda ni kwa sababu zifuatazo:

- a) Katika mwaka ni mara mbili ndio ikakubaliwa tofauti na ijumaa na swalah ya mkusanyiko.
- b) Haina badala tofauti na ijumaa na swalah ya mkusanyiko. Mwanamke kuswali nyumbani kwake Dhuhr ndio ijumaa yake.
- c) Kutoka kwake kwenda katika jangwa kwa ajili ya kumdhukuru Allaah kumefanana na hajj kwa baadhi ya njia. Kwa ajili hii ikawa ile 'iyd kubwa ni yenye kuafikiana na wale mahujaji."⁷⁰

Wanachuoni wa ki-Shaafi'iyy wameweka sharti kutoka kwa wanawake kwenda kuswali swalah ya 'iyd kwa wale wasiokuwa na mapambo. Imaam an-Nawawiy amesema katika "al-Majmuu":

"ash-Shaafi'iyy na wenzake (Rahimahumu Allaah) wamesema: "Imependekezwa kwa wanawake, mbali na wale wenyemapambo, kuhudhuria swalah ya 'iyd. Ama wale wenyemapambo imechukizwa kuhudhuria kwao." Mpaka aliposema: "Wakitoka basi

⁶⁹ (03/306).

⁷⁰ (06/458-459).

imependekezwa watoke wakiwa na nguo za kazi na wasivae nguo zenyenye kuwashuhurisha. Imesuniwa wajisafishe kwa maji na yameharamishwa kwao manukato. Zote hizi ni hukumu za wale ambao hawatamaniwi na mfano wao. Ama kuhusu wasichana, warembo na wale wanaotamaniwa imechukizwa kwao kuhudhuria kutokana na ile fitina inayokhofiwa juu yao na kutokamana na wao. Kukisemwa kwamba hayo yanapingana na Hadiyth iliyotajwa ya Umm 'Atwiyyah, tutasema: "Imethibiti katika "as-Swahiyh" ya al-Bukhaariy na ya Muslim kupitia kwa 'Aaishah (Radhiya Allaahu 'anhaa) aliyesimulia:

"Lau Mtume wa Allaah (Swalla Allaahu 'alayhi wa sallam) angeliwaona wanawake yale tunayoyaona basi angeliwazuia kutokamana na msikiti kama ambavo wana wa Israaiyl waliwazuia wanawake zao."⁷¹

Jengine ni kwa sababu ya fitina na sababu za shari hii leo ni nyingi tofauti na zama za mwanzo – na Allaah ndiye anajua zaidi."

Katika zama zetu ni kubwa zaidi. Imaam Ibn-ul-Jawziy amesema katika kitabu "Ahkaam-un-Nisaa'" :

"Nilikuwa nimebainisha kwamba kutoka kwa wanawake ni jambo limependekezwa. Lakini kukikhofiwa fitina kwao au kutokamana na wao basi kuwazuia kutoka itakuwa ni bora. Kwa sababu wanawake wa kizazi cha kwanza hawakuwa juu ya yale waliyokulia wanawake wa zama hizi na vivyo hivyo kwa wanaume."⁷²

Bi maana walikuwa wakimcha Allaah sana. Dada wa Kiilamu umepata kujua kupitia nukuu hizi kwamba kutoka kwako kwenda kuswali swalih ya 'iyd kumeruhusiwa Kishari'ah kwa sharti ya kulazimiana, kujiheshimu na kukusudia kujikurubisha kwa Allaah na kushirikiana na waislamu katika ulinganizi wao na kudhihirisha nembo za Uislamu. Makusudio sio kuonyesha mapambo na kujiweka katika fitina. Tanabahi juu ya hilo.

⁷¹ (05/13).

⁷² Uk. 38.

Sura ya sita:

Hukumu zinazomuhusu mwanamke katika mlango wa jeneza

32. Usimamizi wa jeneza la mwanamke na kuhusu sanda

Allaah amefaradhisha kifo juu ya kila nafsi na akajifanyia Yeye pekee (Subhaanah) ndiye Mwenye kubaki. Amesema (Ta’ala):

كُلُّ مَنْ عَلَيْهَا فَانٍ وَيَنْفَرِي وَجْهُ رَبِّكَ دُوَّالْ جَلَالٍ وَالْكَرَامٌ

“Kila aliyejikuwa juu yake [ardhi] ni mwenye kutoweka na utabakia uso wa Mola wako wenyewe utukufu na ukarimu.”⁷³

Inapokuja katika suala la jeneza akawahuwu wana wa Aadam kwa hukumu ambazo ni lazima kwa wale waliohai kuzitekeleza. Katika sura hii tutataja yale ambayo ni maalum kwa wanawake ikiwa ni pamoja na yafuatayo:

1 - Ni wajibu kwa wanawake ndio wasimamie jambo la kumuosha yule maiti mwanamke. Hajuzu kwa wanaume kumuosha mwanamke isipokuwa mume ndiye ambaye inafaa kwake kumuosha mke wake. Vievile maiti ya kiime inatakiwa kusimamiwa suala la kuoshwa na wanaume isipokuwa mke ndiye ambaye inafaa kwake kumuosha mume wake. Kwa sababu ‘Aliy (Radhiya Allaahu ‘anh) alimwosha mke wake Faatwimah, msichana wa Mtume wa Allaah (Swalla Allaahu ‘alayhi wa sallam) na (Radhiya Allaahu ‘anhaa). Vilevile Asmaa’ bint ‘Umays (Radhiya Allaahu ‘anhaa) alimuosha mume wake Abu Bakr as-Swiddiyq (Radhiya Allaahu ‘anh).

2 - Ni Sunnah kumtia sanda mwanamke kwa nguo tano nyeupe:

- a) Nguo ya chini anayofungwa nayo.
- b) Mtandio juu ya kichwa chake.
- c) Kanzu anayoivaa.
- d) Nguo mbili anazofungwa nazo juu ya hizo.

Laylaa ath-Thaqafiyah amesema:

“Nilikuwa katika waliomuosha Umm Kulthuum, msichana wa Mtume wa Allaah (Swalla Allaahu ‘alayhi wa sallam) alipofariki. Kitu cha kwanza alichotupa Mtume wa Allaah

⁷³ 55:26-27

(Swalla Allaahu 'alayhi wa sallam) ilikuwa ni nguo ya chini, kisha dera, kisha mtandio, nguo ya juu kisha akafungwafungwa kwa nguo nyingine.”

Ameipokea Ahmad na Abu Daawuud.

Imaam ash-Shawkaaniy amesema katika “Nayl-ul-Awthaar”:

“Hadiyth inafahamisha kwamba imesuniwa juu ya sanda ya mwanamke iwe nguo ya chini, dera, mtandio na nguo ya juu na nguo anayozungushiwa.”⁷⁴

⁷⁴ (04/42).

33. Nywele za mwanamke aliyekufa na mwanamke kulisindikiza jeneza

3 - Kinachofanywa juu ya nywele za kichwani kwa mwanamke ambaye kishakufa. Zinafanywa mikia mitatu na inatupwa nyuma yake. Kutokana na Hadiyth ya Umm 'Atwiyyah juu ya namna ya kumuosha msichana wa Mtume (Swalla Allaahu 'alayhi wa sallam):

“Tukazifunga nywele zake mikia mitatu na tukazitupa nyuma yake.”

Ameipokea al-Bukhaariy na Muslim.

4 - Hukumu ya wanawake kulisindikiza jeneza. Umm 'Atwiyyah (Radhiya Allaahu 'anhaa) ameeleza:

“Tumekatazwa kufuata jeneza na wala hatukutiliwa mkazo.”

Ameipokea al-Bukhaariy na Muslim.

Makatazo udhahiri wake ni uharamu. Maneno yake:

“... wala hatukutiliwa mkazo.”

Shaykh-ul-Islam Ibn Taymiyyah (Rahimahu Allaah) amesema juu yake katika “Majmuu'-ul-Fataawa”:

“Makusudio yake inaweza kuwa kwamba makatazo hayakutiliwa mkazo, jambo ambalo halipingani na uharamu. Inawezekana vilevile yeye alidhani kuwa sio makatazo ya uharamu. Hoja iko katika maneno ya Mtume Swalla Allaahu 'alayhi wa sallam) na si katika dhana ya mwengine.”⁷⁵

⁷⁵ (24/355).

34. Uharamu wa mwanamke kuyatembelea makaburi na kuomboleza

5 - Uharamu wa wanawake kuyatembelea makaburi. Abu Hurayrah (Radhiya Allaahu 'anh) ameeleza kuwa Mtume wa Allaah (Swalla Allaahu 'alayhi wa sallam) amesema:

“Allaah amewalaani wanawake wenyewe kuyatembelea makaburi.”

Shaykh-ul-Islaam Ibn Taymiyyah (Rahimahu Allaah) amesema katika “Majmuu’-ul-Fataawaa”:

“Ni jambo linalotambulika kuwa mwanamke akifunguliwa mlango huu basi itampeleka katika kulalamika, kulia na kuomboleza kutokana na alivyo mdhaifu, malalamiko mengi na uchache wa subira. Pia hayo ni sababu inayomfanya yule maiti kuadhibiwa kwa kilio chake na wanaume kufitiniwa na sauti yake na sura zake, kama ilivyokuja katika Hadiyth nyingine “Hakika nyinyi mnawatia mitihanini waliohai na mnawaudhi maiti.” Ikiwa wanawake kuyatembelea makaburi ni sababu inayopelekea katika mambo ya haramu juu yao na juu ya wanaume – na hekima hapa haikudhibitiwa – basi haiwezekani kukakisiwa kiwango kisichowenza kupelekea katika hayo wala kupambanua kati ya aina hii na ile. Miongoni mwa misingi ya Shari'ah ni kwamba hekima ikiwa imejificha au si yenze kuenea, basi hukumu itafungamanishwa na sababu yake. Hivyo mlango huu utaharamishwa kwa kuziba njia. Ni kama ilivyoharamishwa kutazama mapambo ya ndani kutokana na ile fitina inayopelekea huko na kama ilivyoharamishwa kukaa faragha, mwanamke wa kando na mitazamo miengineyo. Wala hakuna katika hayo – yaani mwanamke kuyatembelea makaburi – manufaa isipokuwa kumuombea du'aa maiti, jambo ambalo anaweza kulifanya nyumbani kwake.”⁷⁶

6 - Uharamu wa maombolezo. Kuomboleza ni kunyanya sauti kwa kulalamika, kupasua nguo, kujipiga mashavu, kunyoa nywele, kuutia uso rangi nyeusi na kuuchanachana kwa ajili ya kumsikitikia yule maiti na kujiombea maangamivu na yasiyokuwa hayo katika mambo yanayofahahamisha kutoridhia mipango na makadirio ya Allaah na kutokuwa na subira. Kitendo hicho ni haramu na dhambi kubwa. al-Bukhaariy na Muslim wamepokea ya kwamba Mtume wa Allaah (Swalla Allaahu 'alayhi wa sallam) amesema:

“Si katika sisi yule mwenye kujipiga kwenye mashavu, kuchana nguo na akatamka matamshi ya kipindi cha kishirikina.”

Wawili hao wamepokea tena kwamba (Swalla Allaahu 'alayhi wa sallam) amejitenga mbali na mwanamke mwenye kunyanya sauti, mwenye kunyoa nywele zake na mwenye kupasua nguo zake.

⁷⁶ (24/335-356).

Muslim amepokea katika “as-Swahiyh” yake ya kwamba (Swalla Allaahu ‘alayhi wa sallam) amemlaani mwanamke mwenye kuomboleza na mwenye kusikiliza. Bi maana yule aliyekusudia kusikiliza maombolezo na akapendekezwa nayo.

Ee dada wa Kiislamu! Ni lazima kwako kujiepusha na kitendo hichi cha haramu wakati wa msiba. Ni wajibu kwako vilevile kusubiri na kutarajja malipo kutoka kwa Allaah ili uweze kusamehewa madhambi yako na kuongezewa mema yako. Allaah (Ta’ala) amesema:

وَلَبَّلُونَكُم بِشَيْءٍ مِّنَ الْحُجُوفِ وَالْجُنُوحِ وَنَفْسٍ مِّنَ الْأَمْوَالِ وَالْأَنْفُسِ وَالثَّمَرَاتِ ﴿١٠﴾ وَبَشِّرِ الصَّابِرِينَ الَّذِينَ إِذَا أَصَابَتْهُمْ مُّصِيبَةٌ
قَالُوا إِنَّا لِلَّهِ وَإِنَّا إِلَيْهِ رَاجِعُونَ أُولَئِكَ عَلَيْهِمْ صَلَواتٌ مِّنْ رَّحْمَنٍ وَرَحْمَةٌ ﴿١١﴾ وَأُولَئِكَ هُمُ الْمُهَنَّدُونَ

“Bila shaka Tutakujaribuni kwa kitu katika khofu na njaa na upungufu wa mali na nafsi na mazao. Wabashirie wenyewe kusubiri. Wale ambao unapowafika msiba basi husema: “Hakika sisi ni wa Allaah na hakika sisi Kwake ni wenyewe kurejea.” - hao zitakuwa juu yao barakah kutoka kwa Mola wao na rehema na hao ndio wenyewe kuongokoa.”⁷⁷

Inafaa kulia kilio ambacho ndani yake hakina maombolezo, matendo ya haramu wala kukasirika juu ya mipango na makadirio ya Allaah. Kwa sababu kulia kunaonyesha kumuhurumia maiti na ulaini wa moyo. Jengine ni kwamba ni mionganini mwa mambo ambayo mtu hawezi kuyazuia. Hivyo ndio maana ikaruhusiwa na pengine ikapendekezwa.

⁷⁷ 02:155-157

Sura ya saba:

Hukumu zinazomuhusu mwanamke katika mlango wa swawm

35. Wasichana wadogo ambao mara nyingi hawafungi

Kufunga mwezi wa Ramadhaan ni lazima kwa kila muislamu wa kiume na wa kike. Ni moja katika nguzo za Uislamu tena nguzo kubwa. Allaah (Ta’ala) amesema:

يَا أَئِيَّهَا الَّذِينَ آمَنُوا كُتِبَ عَلَيْكُمُ الصَّيَامُ

“Enyi walioamini! Mmefaradhishiwa kufunga.”⁷⁸

Maana ya ‘mmeandikiwa` bi maana mmefaradhishiwa.

Kwa hivyo msichana akifikisha umri wa uwajibu wa kufunga kwa kudhihiri moja katika zile alama za kubaleghe – moja katika alama ikiwa ni hedhi – basi ulazima wa kufunga utaanza juu yake. Anaweza kupata hedhi akiwa na miaka tisa. Huenda wakajahili baadhi ya wasichana kwamba ni lazima kwao kufunga katika kipindi hicho na hivyo akaacha kufunga kwa kufikiria kuwa ni mdogo na wala familia yake wasimwamrishe kufunga, jambo ambalo ni uzembeaji mkubwa kwa kuacha nguzo mionganini mwa nguzo za Uislamu. Aliyefikiwa na jambo hilo basi ni lazima kwake kulipa funga aliyoacha tangu pale alipoanza kupata hedhi hata kama kumeshapita muda mrefu. Kwa sababu bado ni yenye kubaki katika dhimma yake⁷⁹.

⁷⁸ 02:183

⁷⁹ Ni wajibu vilevile kwake – mbali na kulipa – kulisha masikini kwa kila siku moja iliyompita 1,5 kg ya chakula.

36. Ni nani inayemuwajibikia kufunga Ramadhaan?

Unapoingia mwezi wa Ramadhaan basi unawajibika kwa kila muislamu mwanaume na mwanamke mmojammoja, wenyewe afya njema na wakazi. Yule ambaye atakuwa mgonjwa au msafiri katikati ya mwezi wa Ramadhaan basi ataacha kufunga na atalipa idadi ya zile siku alizokula katika masiku mengine. Allaah (Ta’ala) amesema:

فَمَنْ شَهِدَ مِنْكُمُ الشَّهْرَ فَلْيَصُمِّمْهُ ۝ وَمَنْ كَانَ مَرِيضًا أَوْ عَلَىٰ سَفَرٍ فَعَذْلَةٌ مِّنْ أَيَّامٍ أُخْرَ

“Basi atakayeshuhudia mionganini mwenu mwezi mpya na afunge . Atakayekuwa mgonjwa au safarini basi atimize idadi katika siku nyinginezo.”⁸⁰

Kama ambavyo yule atayefikiwa na mwezi na ni mtumzima asiyeweza kufunga, ni mgonjwa ana ugonjwa usiyotarajiwa kupona au maradhi yenyeye kuendelea maradhi yasiyotarajiwa kumuondokea katika wakati wowote – sawa ni mwanaume au mwanamke – basi atakula na kulisha kwa kila siku moja kumpa masikini nusu pishi kutoka katika chakula kinacholiwa sana katika mji. Allaah (Ta’ala) amesema:

وَعَلَى الَّذِينَ يُطِيفُونَهُ فِي نَيْةٍ طَعَامٌ مِسْكِينٌ

”Na kwa wale wanaoiweza lakini kwa mashaka na kutaabika watoe fidia; kulisha masikini.”⁸¹

‘Abdullaah bin ‘Abbaas (Radhiya Allaahu ‘anhuma) amesema:

“[Aayah] hiyo ni kwa mtumzima ambaye hatarajiwi kupona kwake.”

Ameipokea al-Bukhaariy.

Mgonjwa ambaye maradhi yake hayatarajiwi kupona ana hukumu moja kama ya mtumzima na wala haiwalazimu kulipa kwa kutokuwa na uwezo wa kufanya hivo. Maana ya “wanaoiweza” kujikalifisha.

⁸⁰ 02:185

⁸¹ 02:184

37. Nyudhuru kwa mwanamke kutofunga Ramadhaan

Mwanamke ana nyudhuru maalum zinazomruhusu kuacha kufunga Ramadhaan na kuja kulipa baadaye yale aliyokula kwa sababu ya nyudhuru hizo. Nyudhuru hizo ni:

1 - Hedhi na damu ya uzazi. Ni haramu kwa mwanamke kufunga wakati wa viwili hivyo na ni lazima kwake kulipa katika masiku mengine. al-Bukhaariy na Muslim wamepokea katika “as-Swahiyh” zao kupitia kwa ‘Aaishah (Radhiya Allaahu ‘anhaa) aliyesema:

“Tulikuwa tukiamrisha kulipa swawm na hatuamrishiwi kulipa swalah.”

Alisema hivo wakati alipoulizwa na mwamamke: “Vipi kuhusu mwanamke mwenye hedhi analipa swawm na halipi swalah?” Ndipo akabainisha (Radhiya Allaahu ‘anhaa) ya kwamba jambo hilo ni mionganoni mwa mambo yenyeku komeka ambayo kunafuatwa dalili.

Hekima ya hilo: Shaykh-ul-Islaam Ibn Taymiyyah (Rahimahu Allaah) amesema katika “Majmuu’-ul-Fataawaa”:

“Damu zinazomtoka mwenye hedhi ndani yake anatokwa na damu ya hedhi. Mwenye hedhi anaweza kufunga wakati mwingine usiokuwa wa damu katika hali ambayo haitoki damu yake. Ikawa swawm yake katika hali hiyo ni swawm inayolingana sawa na hali yake ambapo hatokwi na damu inayoupa nguvu mwili ambayo ndio maumbile yake. Kufunga katika wakati wa hedhi yake inawajibisha kutoka damu yake ambayo ndio damu yake ya maumbile yake na hivyo itapelekea upungufu wa mwili wake na kuudhoofisha na swawm yake kutoka nje ya usawa. Ndipo akaamrisha kufunga katika wakati usiokuwa wa hedhi.”⁸²

2 - Mjamzito na mwenye kunyonyesha ambaye wanapatwa na madhara kwa mwanamke, mtoto au kwa wote wawili. Watakula katika hali ya ujauzito na unyonyesha. Ikiwa madhara yaliyowafanya kula ni kwa sababu ya mtoto na si nyingine, basi watalipa zile siku walizokula na watalisha masikini kwa kila siku moja iliyowapita. Na ikiwa madhara waliyochelea ni juu ya nafsi zao, basi itatosha kulipa. Hayo ni kwa sababu mjamzito na mnyonyeshaji wanaingia ndani ya maneno Yake (Ta’ala):

وَعَلَى الَّذِينَ يُطْبِقُونَهُ فِدْيَةٌ طَعَامٌ مِسْكِينٌ

”Na kwa wale wanaoiweza lakini kwa mashaka na kutaabika watoe fidia; kulisha masikini.”

Haafidhw Ibn Kathiyr (Rahimahu Allaah) amesema katika “Tafsiyr” yake:

⁸² (25/251).

“Yanayoingia katika maana hii ni mjamzito na mnyonyeshaji watapochelea juu ya nafsi zao wenyewe au juu ya watoto wao.”⁸³

Shaykh-ul-Islam Ibn Taymiyyah (Rahimahu Allaah) amesema katika “Majmuu’-ul-Fataawa”:

“Ikiwa mjamzito amechelea juu ya mtoto wake, basi atakula na atalipa kwa kila siku moja kumlisha masikini ratili ya mkate.”⁸⁴

⁸³ (01/379).

⁸⁴ (25/318).

38. Uzinduzi

1 - Mwanamke mwenye istihaadhah: Ni yule anayepata damu ambayo si hedhi, kama tulivyotangulia kusema. Ni lazima kwake kufunga na wala hajuzu kwake kula kwa sababu ya damu hii ya ugonjwa. Shaykh-ul-Islaam Ibn Taymiyyah (Rahimahu Allaah) amesema katika "Majmuu'-ul-Fataawaa" wakati alipotaja kuhusu kula kwa mwenye hedhi:

"Tofauti na mwanamke mwenye damu ya ugonjwa. Damu ya ugonjwa inaenea nyakati za zama na haina wakati anapoamrishwa mwanamke kufunga na ikawa hilo haliwezekani kujilinda nayo kama vile kushindwa na matapishi, kutokwa na damu kwenye donda, majipu, kuota na mfano wa hayo ambayo hayana wakati maalum ambapo mtu anaweza kujiepusha nayo. Kwa hiyo hilo halikufanywa kipingana na swawm kama ilivyo juu ya damu ya hedhi."

2 - Ni wajibu kwa mwanamke mwenye hedhi, mjamzito na mnyonyeshaji pindi wanapokula walipe kati ya Ramadhaan moja waliyokula na Ramadhaan inayofuatia. Kuharakisha ndio bora zaidi. Kusipobaki juu ya Ramadhaan inayofuata isipokuwa kiasi cha masiku ambayo alikula basi ni lazima kwao kulipa funga zao ili wasiingiliwe na Ramadhaan nyingine. Vilevile ni lazima kwao kufunga Ramadhaan iliokabla yao. Wasipofanya hivo na wakaingiliwa na Ramadhaan na bado wanadaiwa masiku ya Ramadhaan iliyopita – na wakati huohuo hawana udhuru wa kuchelewesha – basi itawalazimu kulipa na kulisha masikini kwa kila siku moja iliyowapita. Ikiwa walichelewesha kwa udhuru basi hakuna kinachowalazimu zaidi ya kulipa. Vivyo hivyo yule ambaye anawajibika kulipa kwa sababu ya kuacha kwake kufunga kutokana na maradhi au safari basi hukumu zao ni kama hukumu ya ambaye ameacha kufunga kwa sababu ya hedhi kutokana na upambanuzi uliyotangulia.

3 - Hajuzu kwa mwanamke kufunga swawm ya sunnah ikiwa mume wake hayuko safarini isipokuwa kwa idhini yake mume. al-Bukhaariy, Muslim na wengineo wamepokea kuititia kwa Abu Hurayrah (Radhiya Allaahu 'anh) aliyeeleza kuwa Mtume (Swalla Allaahu 'alayhi wa sallam) amesema:

"Si halali kwa mwanamke kufunga na mume wake yuko isipokuwa kwa idhini yake."

Katika baadhi ya mapokezi kwa Ahmad na Abu Daawuud imekuja:

"... isipokuwa Ramadhaan."

Ama mume wake akimruhusu kufunga swawm za sunnah, awe mbali na yeye au mwanamke huyo hana mume, basi imependekewa kwake kufunga swawm za sunnah na khaswakhaswa masiku ambayo imependekewa kwake kufunga kama vile siku ya jumatatu na alkhamisi, siku tatu kila mwezi, siku sita za Shawwaal, siku kumi za Dhul-Hijjah, siku ya 'Arafah, siku ya 'Aashuura' na siku nyingine kabla yake au baada yake. Isipokuwa

haitakikani kwake kufunga swawm ya sunnah ilihali anadaiwa masiku ya Ramadhaan mpaka kwanza aliye madeni yake. Allaah ndiye mjuzi zaidi.

4 - Mwanamke mwenye hedhi akitwahirika katikati ya mchana wa Ramadhaan basi atatakiwa kujizua mchana uliyobaki na kuilipa siku hiyo pamoja na yale masiku aliyokula kwa sababu ya hedhi. Ni lazima kwake kujizua mchana uliyobaki kwa sababu ya kuuheshimu wakati.

Sura ya nane:

Hukumu zinazomuhusu mwanamke katika Hajj na 'Umrah

39. Hajj na 'Umrah ya mwanamke

Kuhiji kwenda katika Nyumba tukufu ya Allaah kila mwaka ni wajibu wa kutosheleza juu ya Ummah wa Kiislamu. Ni wajibu kwa kila muislamu ambaye ametimiza masharti ya kuhiji kwenda kuhiji japo mara moja katika umri. Yatayozidi hapo imependekezwa. Hajj ni moja katika nguzo za Uislamu. Hajj ni fungu la mwanamke wa Kiislamu kutokamana na Jihaad kutokana na Hadiyth ya 'Aaishah (Radhiya Allaahu 'anhaa) ambaye amesema:

"Ee Mtume wa Allaah! Je, mwanamke ana Jihaad?" Akasema: "Ndio, wana Jihaad isiyokuwa na mapigano; Hajj na 'Umrah."

Ameipokea Ahmad, Ibn Maajah na cheni ya wapokezi wake ni Swahiyh.

al-Bukhaariy amepokea kutoka kwake ya kwamba amesema:

"Ee Mtume wa Allaah! Tunaona kuwa Jihaad ndio kitendo bora zaidi. Si tupambane?" Akasema: "Lakini Jihaad bora ni hajj yenye kukubaliwa."

Katika hajj kuna hukumu ambazo ni maalum kwa mwanamke ikiwa ni pamoja na:

1 - Mahram. Hajj ina masharti yenye kuenea kwa mwanaume na mwanamke: Uislamu, akili, uungwana, kubaleghe na uwezo wa kimali. Mwanamke ana sharti maalum ambayo ni kumpata Mahram wa kusafiri pamoja naye kwenda hajj. Mtu huyo anaweza kuwa baba yake au ambaye ameharamika kwake maharamisho ya milele kwa nasabu kama mfano wa baba, mtoto wake au kaka yake. Au kwa sababu iliyohalali kama mfano wa kaka yake waliyenyonza ziwa moja, baba yake wa kambo au mtoto wa kiume wa mume wake. Dalili ya hayo ni yale aliyopokea Ibn 'Abbas (Radhiya Allaahu 'anhuma) kuwa amemsikia Mtume (Swalla Allaahu 'alayhi wa sallam) akitoa Khutbah na akasema:

"Mwanaume asikae faragha na mwanamke isipokuwa awe pamoja naye Mahram na wala asisafiri mwanamke isipokuwa awe pamoja naye Mahram. Mwanaume mmoja akasimama akasema: "Ee Mtume wa Allaah! Mke wangu ametoka kwenda kuhiji na mimi nimeandikwa kwenye vita kadhaa na kadhaa." Akasema: "Nenda uhiji na mke wako."

Ameipokea al-Bukhaariy na Muslim.

Ibn 'Umar (Radhiya Allaahu 'anhuma) ameeleza kuwa Mtume (Swalla Allaahu 'alayhi wa sallam) amesema:

"Mwanamke asisafiri isipokuwa awe pamoja naye Mahram."

Ameipokea al-Bukhaariy na Muslim.

Hadiyth juu ya haya ni nyingi ambazo zinamkataza mwanamke kusafiri kwenda kuhiji na kwengineopo bila ya kuwa na Mahram. Kwa sababu mwanamke ni dhaifu na hufikwa na vipingamizi na shida mbalimbali safarini ambazo hakuna awezaye kuyakabili isipokuwa wanaume. Jengine ni kwamba anakuwa ni tamanio la mafusaki. Kwa hiyo ni lazima awepo Mahram awezaye kumkinga na kumuhami kutokamana na maudhi yao.

Ni sharti kwa Mahram huyu ambaye ataandamana na mwanamke katika hajj yake awe na akili, amekwishabaleghe na muislamu. Kafiri haaminiwi juu yake. Akikata tamaa ya kupata Mahram basi atalazimika kumteua mtu wa kumuhiija.

40. Baadhi ya hukumu zinazomuhusu mwanamke katika Hajj na 'Umrah

2 - Hajj ikiwa ni ya sunnah basi ni sharti kupatikane idhini ya mume wake kwa ajili ya kuhiji. Kwa sababu atapitwa na haki zake juu yake mke. Imetajwa katika “al-Mughniy”:

“Hajj ya sunnah inafaa kwa mume kumzuia. Ibn-ul-Mundhir amesema: “Wameafikiana kila yule mwanachuoni ambaye nimehifadhi kutoka kwake kwamba inafaa kwake kumzuia kwenda katika hajj iliyopendekezwa. Hayo ni kwa sababu haki ya mume ni ya lazima. Kwa hiyo mke hana haki ya kuipoteza kwa ajili ya kukiendea kitu ambacho sio cha lazima. Kama mfano wa mtumwa pamoja na bwana wake.”⁸⁵

3 - Inasihi kwa mwanaume kumkalia niaba mwanamke katika hajj na 'umrah. Shaykh-ul-Islaam Ibn Taymiyyah amesema katika “Majmuu ‘ul-Fataawa”:

“Inajuzu kwa mwanamke kumuhijia mwanamke mwengine kwa maafikiano ya wanachuoni. Ni mamoja ni msichana wake au mwengine. Kadhalika inafaa kwa mwanamke kuhijiwa na mwanaume kwa mujibu wa maimamu wanne na wanachuoni wengi. Ni kama Mtume (Swalla Allaahu 'alayhi wa sallam) alivyomwamrisha mwanamke wa Khath'amiyyah kumuhijia baba yake wakati aliposema: “Ee Mtume wa Allaah! Faradhi ya Allaah katika hajj imemkuta baba yangu akiwa ni mzee mtumzima. Ndipo Mtume (Swalla Allaahu 'alayhi wa sallam) akamwamrisha amuhijie baba yake pamoja na kuwa Ihraam ya mwanaume ni kamilifu zaidi kuliko Ihraam yake.”⁸⁶

⁸⁵ (03/240).

⁸⁶ (26/13).

41. Baadhi ya hukumu zinazomuhusu mwanamke katika Hajj na 'Umrah II

4 - Mwanamke atapopata hedhi au damu ya uzazi kwenye njia yake ya kwenda hajj, basi ataendelea na safari yake. Ikimpata wakati atapokuwa kwenye Ihraam, basi atafanya Ihraam kama wanawake wengine waliowasafi. Kwa sababu ile nafsi ya Ihraam haishurutishi twahara. Mtunzi wa “al-Mughniy” amesema:

“Jumla ya hayo ni kwamba kuoga ni jambo limesuniwa kwa wanawake wanapokuwa Ihraam kama ilivyosuniwa kwa wanaume. Kwa sababu ni ‘ibaadah na imekokotezwa zaidi kwa mwenye hedhi na mwenye damu ya uzazi kwa kupokelewa Hadiyth juu yao. Jaabir amesema: “Mpaka tulipofika Dhul-Hulayfah ambapo Asmaa’ bint ‘Umays akamzaa Muhammad bin Abiy Bakr akamtumaa [mtu] kwa Mtume wa Allaah (Swalla Allaahu ‘alayhi wa sallam) akimuuliza ni kipi afanye. Akasema: “Oga, jifunike kwa nguo na hirimia.”⁸⁷

Ibn ‘Abbaas (Radhiya Allaahu ‘anhuma) ameeleza kwmaba Mtume (Swalla Allaahu ‘alayhi wa sallam) amesema:

“Mwanamke mwenye damu ya uzazi na mwenye hedhi wakifika katika wakati wake watahirimia na watakeleza ‘ibaadah zote isipokuwa kutufu kwenye Ka’bah.”

Ameipokea Abu Daawuud.

Mtume (Swalla Allaahu ‘alayhi wa sallam) alimwamrisha ‘Aaishah kuhirimia ilihali yuko na hedhi.”

Hekima kwa mwenye hedhi na mwenye damu ya uzazi kuoga ni kwa ajili ya kujisafisha na kukata ile harufu mbaya kwa ajili ya kuondosha maudhi kwa watu wakati wanapokusanyika na kupunguza najisi. Wakipatwa na hedhi au nifasi wakati wako wanafanya Ihraam, haitoathiri Ihraam yao. Ikiwapata hedhi ilihali ni wenyе kuhirimia hajj ya ‘umrah hayo hayatoathiri Ihraam yao na watajiepusha na mambo yaliyoharamishwa katika Ihraam. Wasitufu kwenye Ka’bah mpaka kwanza watwahirike kutokamana na hedhi na nifasi na waoge.

Ikifika siku ya ‘Arafah na hawajatwahirika na wakawa wamehirimia ‘umrah hali ya kufanya Tamattu’ kwa ‘umrah kwenda hajj, basi watahirimia hajj na wataingiza hajj ndani ya ‘umrah na watakuwa ni wenyе kufanya Qiraan. Dalili juu ya hayo ni kwamba ‘Aaishah (Radhiya Allaahu ‘anhua) alipata hedhi na alikuwa amehirimia ‘umrah akaangia Mtume (Swalla Allaahu ‘alayhi wa sallam) na huku analia akasema: “Ni kipi kinachokuliza;

⁸⁷ (03/93-294).

pengine umepata hedhi?” Akasema: “Ndio.” Akasema: “Hiki ni kitu ambacho Allaah amewaandikia wana wa Aadom. Fanya yale anayofanya mwenye kuhiji isipokuwa tu usifanye Twawaaf kwenye Nyumba mpaka utwahirike.”

Ameipokea al-Bukhaariy na Muslim.

Katika Hadiyth ya Jaabir iliopokelewa na al-Bukhaariy na Muslim:

“Kisha Mtume (Swalla Allaahu ‘alayhi wa sallam) akaingia ndani kwa ‘Aaishah na akamkuta analia. Akasema: “Ni lipi jmbo lako?” Akasema: “Jambo langu ni kwamba nimepata hedhi na watu wamekwishahirimia na mimi sijahirimia na sijafanya Twawaaf kwenye Ka’bah. Hivi sasa watu wanaenda katika hajj.” Akasema: “Hiki ni kitu ambacho Allaah amewaandikia wana wa Aadom. Oga, kisha hirimia.” Akafanya hivo na akasimama sehemu zote mpaka alipotwahirika akatufu Ka’bah na [akatembea] Swafaa na Marwah kisha akasema: “Umeshatokana na hajj yako na ‘umrah yako vyote viwili...”

‘Allaamah Ibn-ul-Qayyim amesema “Tahdhiyb-us-Sunan”:

“Hadiyth ni Swahiyh na zinasema wazi kwamba amehirimia kwa ‘umrah kwanza kisha Mtume wa Allaah (Swalla Allaahu ‘alayhi wa sallam) akamwamrisha ahirimie hajj; akawa ni mwenye Qiraan. Kwa ajili hii Mtume (Swalla Allaahu ‘alayhi wa sallam) akamwambia: “Inakutosha kufanya Twawaaf kwenye Ka’bah na baina ya Swafaa na Marwah kwa ajili ya hajj na ‘umrah yako.”⁸⁸

⁸⁸ (03/293-294).

42. Baadhi ya hukumu zinazomuhusu mwanamke katika Hajj na 'Umrah III

5 - Anayofanya mwanamke kabla ya Ihraam. Anatakiwa kufanya kama anavofanya mwanaume kwa njia ya kuoga, kujisafisha, kukata yale anayohitaja kukata kama vile nywele, kucha, kuondosha harufu mbaya asije kuhitaja mambo hayo katika hali ya Ihraam ilihali amekatazwa nayo. Asipohitaja kitu katika hayo basi sio lazima na sio katika hukumu maalum za Ihraam. Hakuna neno akajitia manukato mwilini mwake kwa vitu visvyokuwa na harufu nzuri katika manukato. Hayo ni kutokana na Hadiyth ya 'Aaishah:

“Tulikuwa tukitoka pamoja na Mtume wa Allaah (Swalla Allaahu 'alayhi wa sallam) tunafunga paji zetu za uso kwa miski wakati wa Ihraam. Mmoja wetu anapotokwa na jasho basi hutirika juu ya uso wake na Mtume (Swalla Allaahu 'alayhi wa sallam) anayaona na wala hatukatazi.”

Ameipokea Abu Daawuud.

ash-Shawkaaniy amesema katika “Nayl-ul-Awtwaar”:

“Kunyamza kwake Mtume (Swalla Allaahu 'alayhi wa sallam) kunafahamisha juu ya kujuzu. Kwa sababu hanyamazii batili.”

6- Wakati mwanamke anahirimia atavua Burqu' na Niqaab - ikiwa amevaa viwili hivyo – kabla ya kuhirimia. Viwili hivyo ni vifuniko vya uso na vina tundu mbili kwa ajili ya macho ambapo mwanamke huangalia kwenye tundu hizo mbili. Amesema (Swalla Allaahu 'alayhi wa sallam):

“Mwanamke mwenye kuhirimia asivae Niqaab.”

Ameipkea al-Bukhaariy.

Burqu' ni nzito zaidi kuliko Niqaab. Mwanamke pia atavua vilivyo katika viganja vyake viwili katika soksi za mikono ikiwa amezivaa kabla ya Ihraam. Soksi hizo ni kitu kinachowekwa katika mikono huingizwa kwenye mikono na kuisitiri. Kisha atafunika uso wake kwa isiyokuwa Niqaab wala Burqu' kwa kuweka Khimaar au nguo wakati atapoona wanaume ambao sio Mahram zake. Vivyo hivyo atafunika mikono yake wasimuone kwa zisizokuwa soki za mikono kwa mfano kwa kuifunika na nguo. Kwa sababu uso na mikono ni uchi ambao ni lazima kuvifunika mbele ya wanaume katika hali ya Ihraam na kwengineopo. Shaykh-ul-Islam Ibn Taymiyyah (Rahimahu Allaah) amesema:

“Kuhusu mwanamke yeze wote ni uchi. Kwa ajili hii ndio maana imefaa kuva nguo zenye kumsitiri na ajifunike kwa *Mahmal*. Lakini Mtume (Swalla Allaahu 'alayhi wa sallam) amemkataza kuva nguo na kuva vifuniko vya mikono. Vifuniko vya mikono ni kama

soksi zinazowekwa kwenye mikono. Lau mwanamke atafunika uso wake kwa kitu kisichogusa uso ni jambo linalofaa kwa maafikiano. Na ikiwa kinamgusa maoni yenyе nguvu ni kwamba inafaa. Mwanamke hakalifishwi kuweka mbali sitara yake na uso; si kwa mti wala mkono. Kwani hakika Mtume (Swalla Allaahu 'alayhi wa sallam) amefanya sawa kati ya uso wake na mkono wake na viwili hivyo ni kama mwili wa mwanaume na si kama kichwa chake. Wake zake Mtume (Swalla Allaahu 'alayhi wa sallam) walikuwa wakiteremsha nguo juu ya nyuso zao bila kuzingatia kuweka mbali nguo zao na hizo nyuso. Hakuna mwanachuoni yejote aliyenukuu kutoka kwa Mtume (Swalla Allaahu 'alayhi wa sallam) Ihraam ya mwanamke katika uso wake. Hayakuwa hayo isipokuwa ni maoni ya baadhi ya Salaf."

'Allaamah Ibn-ul-Qayyim amesema "Tahdhiyb-us-Sunan"⁸⁹:

"Haikutoka kwa Mtume (Swalla Allaahu 'alayhi wa sallam) herufi hata moja inayosema kwamba ni lazima kwa mwanamke kuacha wazi uso wake wakati wa Ihraam; isipokuwa tu makatazo ya Niqaab." Mpaka aliposema: "Imethibiti kutoka kwa Asmaa' kwamba alikuwa akifunika uso wake ilihali ni mwenye kuhirimia. 'Aaishah amesema: "Wapanda farasi wanaume walikuwa wakitupitia na sisi tuko kwenye Ihraam pamoja na Mtume wa Allaah (Swalla Allaahu 'alayhi wa sallam). Wanapotujongelea, kila mmoja wetu anateremsha mavazi yake ya juu, Jilbaab, usoni mwake. Wanapokuwa wameshapita, tunajifunua tena."

Ameipokea Abu Daawuud.

Hivyo basi, ee dada wa Kiislamu, tambua kwamba umekatazwa kufunika uso na mikono kwa kitu cha kufunika na khaswakhaswa Niqaab na Burqu'. Ni wajibu kufunika uso na mikono yako mbele ya wanaume wasiokuwa Mahram zako kwa Khimaar, nguo na wavyo na kwamba hakuna msingi wa kuweka kitu kitakachozua kile kifuniko na kugusa uso; si kwa kuweka mti, kilemba wala vyenginevyo.

⁸⁹ (02/350).

43. Baadhi ya hukumu zinazomuhusu mwanamke katika Hajj na 'Umrah IV

7 - Inajuzu kwa mwanamke katika hali ya Ihraam yake kuvaan nguo za wanawake anazotaka zisizokuwa na mapambo, hazifanani na nguo za wanaume, si zenye kubana kuonyesha fomu ya viungo vyake, si nyepesi zenye kuonyesha kilicho nyuma yake na si fupi zenye kuishilia kwenye miguu yake au mikononi mwake. Bali nguo hizo zinatakiwa kuwa pana na nene. Ibn-ul-Mundhir amesema:

“Wanachuoni wameafikiana kuwa inafaa kwa mwanamke mwenye kuhirimia kuvaan kanzu, Duruu’, shuka ya chini na soksi za ngozi.”⁹⁰

Si lazima kwake kuvaan nguo yenye rangi maalum kwa mfano nyekundu. Bali anachotakiwa ni yeze kuvaan anachotaka katika rangi ambazo ni maalum kwa wanawake kama nyekundu, kijani kibichi au nyeusi. Akitaka inafaa kwake kuibadilisha kwa nguo nyingine.

8 - Imesuniwa kwake kuleta Talbiyah baada ya Ihraam kwa kiasi cha vile atavyojisikia mwenyewe. Ibn-ul-Mundhir amesema:

“Wanachuoni wameafikiana kwamba Sunnah kwa mwanamke ni yeze asinyanya sauti yake. Anachotakiwa ni yeze kuisikilizisha nafsi yake mwenyewe. Imechukizwa kwake kunyanya sauti yake kwa kuchelea kufitinika kwake. Kwa ajili hiyo si Sunnah kwake kuleta adhaana wala Iqaamah. Kilichopendekezwa kwake wakati wa kutaka kuzindua jambo katika swalah ni kupiga makofi na si kusema “Subhaan Allaah”.⁹¹

⁹⁰ al-Mughniy (03/328).

⁹¹ al-Mughniy (03/330-331).

44. Hukumu wakati wa kutufu

9 - Ni wajibu wake katika Twawaaf kujisiri kikamilifu, kuteremsha sauti, kuteremsha macho na asisongamane na wanaume na khaswakhaswa pale mbele ya jiwe au kona ya upande wa yemeni. Kutufu sehemu za mwisho za kutufu pasi na kusongamana na watu ndio bora kwake kuliko kutufu karibu na Ka'bah na huku anasongamana na watu. Kwa sababu kusongamana na watu ni haramu kutokana na ile fitina inayopatikana ndani yake.

Ama kuisogelea Ka'bah na kubusu jiwe ni mambo mawili yaliyosuniwa ikiwepesika kufanya hivo. Asifanye jambo la haramu kwa ajili ya kutaka kufanya Sunnah. Bali katika hali kama hii sio Sunnah juu yake. Katika hali kama hii Sunnah juu yake ni yeye kuliashiria kwa mkono wake akilikabili.

“Imaam an-Nawawiy amesema katika “al-Majmuu”:

“Wenzetu wamesema kwamba si Sunnah kwa mwanamke kulibusu jiwe wala kulishika isipokuwa tu pakiwa patupu pale pahali pa kutufu usiku au wakati mwingine kutokana na yale madhara yanayopatikana juu yake na kwa wengine.”⁹²

Mtunzi wa “al-Mughniy” amesema:

“Imependekezwa kwa mwanamke kutufu usiku. Kwa sababu ni sitara zaidi kwake na msongamano mchache na hivyo anaweza kuisogelea Ka'bah na kuligusa jiwe.”⁹³

10 - Mtunzi wa “al-Mughniy” amesema:

“Kutufu kwa mwanamke na kufanya kwake Sa'y ni kutembea kote. Ibn-un-Mundhir amesema: “Wanachuoni wameafikiana juu ya kwamba hakuna wale wenye kukimbiakimbia kwa wanawake si karibu na Ka'bah wala baina ya Swafaa na Marwah wala hakuna jambo la kuacha bega la kulia wazi. Kwa sababu msingi wa mambo hayo ni kudhihirisha ushuja na hayo hayakusudiwi juu ya mwanamke. Jengine ni kwa sababu kunakusudiwa juu ya wanawake kujisitiri na katika kukimbiakimbia na kuacha bega moja wazi kunapelekea kubaki wazi.”⁹⁴

⁹² (08/37).

⁹³ (03/331).

⁹⁴ (03/394).

45. Anayotakiwa kufanya mwenye hedhi na asiyotakiwa wakati wa kuhiji

11 - Anayotakiwa kufanya mwanamke mwenye hedhi katika ḫibaadah za hajj na asiyotakiwa kufanya mpaka kwanza atwahirike.

a) Mwanamke mwenye hedhi atafanya ḫibaadah zote za hajj katika Ihraam, kusimama zile sehemu za ḫibaadah, kusimama ḨArafah, kulala Muzdalifah na kurusha vijiwe. Asitufu Ka'bah mpaka kwanza atwahirike. Amesema (Swalla Allaahu 'alayhi wa sallam) kumwambia ḨAaishah (Radhiya Allaahu 'anhā):

"Fanya yale anayofanya mwenye kuhiji isipokuwa tu usifanye Twawaaf kwenye Nyumba mpaka utwahirike."

Ameipokea al-Bukhaariy na Muslim.

Katika upokezi wa Muslim imekuja:

"Fanya anayofanya mwenye kuhiji isipokuwa usitufu kwenye Ka'bah mpaka kwanza uoge."

ash-Shawkaaniy amesema katika "Nayl-ul-Awtwaar":

"Hadiyth iko wazi juu ya makatazo kwa mwenye hedhi kutufu mpaka ikatike kwanza damu yake na aoge. Makatazo yanapelekea katika kuharibika. Kwa hiyo Twawaaf ya mwenye kuhiji itakuwa ni batili. Hayo ndio maoni ya wanachuoni wengi."⁹⁵

Asifanye Sa'y kati ya Swafaa na Marwah. Kwa sababu Sa'y haisihi isipokuwa baada ya Twawaaf ya ḫibaadah. Kwa sababu Mtume (Swalla Allaahu 'alayh iwa sallam) hakufanya Sa'y isipokuwa baada ya Twawaaf. Imaam an-Nawawiy amesema katika "al-Majmuu"

"Lau mtu alifanya Sa'y kabla ya Twawaaf tunaona kuwa haisihi. Hayo pia ndio maoni ya wanachuoni wengi. Tumeshatangulia kutoka kwa al-Mawaardiyy kwamba amenakili maafikiano juu ya hilo. Pia ndio madhehebu ya Maalik, Abu Haniyah na Ahmad. Ibn-ul-Mundhir ameeleza kutoka kwa 'Atwaa' na baadhi ya Ahl-ul-Hadiyth ya kwamba inasihi. Wenzetu pia wamesimulia kutoka kwa 'Atwaa' na Daawuud. Dalili yetu ni kwamba Mtume (Swalla Allaahu 'alayh iwa sallam) alifanya Sa'y baada ya Twawaaf na akasema (Swalla Allaahu 'alayh iwa sallam): "Chukueni kutoka kwangu ḫibaadah zenu za hajj." Ama kuhusu Hadiyth ya Swahabah Ibn Shurayk (Radhiya Allaahu 'anh) ambaye amesema: "Alitoka pamoja na Mtume wa Allaah (Swalla Allaahu 'alayh iwa sallam) kwenda kuhiji na akawa anajiwa na watu; kuna mmoja akamuuliza: "Ee Mtume wa Allaah! Nilifanya Sa'y

⁹⁵ (05/49).

kabla ya Twawaaf, nilichelewesha kitu au nilitanguliza kitu. Akasema: “Hakuna neno isipokuwa kwa mtu ambaye amekopesha kwa heshima ya mtu muislamu ilihali amemdhulumu; huyo ndiye ameangamia na akapata dhambi.” Hadiyth hii inafasiriwa kama alivyoifasiri al-Khattwaabiy na wengineo ya kwamba maneno yake: “Nilifanya Sa’ y kabla ya Twawaaf” kwamba alifanya Sa’ y baada ya Twawaaf-ul-Quduum na kabla ya Twawaaf-ul-Ifaadhwah.”⁹⁶

Shaykh wetu Muhammad al-Aamiyn ash-Shanqiytwiy (Rahimahu Allaah) amesema katika tafsiri yake ya Qur-aan “Adhwaa’-ul-Bayaan”:

“Tambua kwamba wanachuoni wengi wanaona kuwa kufanya Sa’ y hakusihi isipokuwa baada ya Twawaaf. Hivyo wanachuoni wengi hao wanaona kuwa iwapo mtu atafanya Sa’ y kabla ya Twawaaf basi Sa’ y yake haitosihi. Miongoni mwao ni wale maimamu wane na al-Mawaardiyy na wengineo wamenekuu maafikiano juu ya hilo. Kisha akamnukuu an-Nawawiy, ambaye tumekwishampitia punde tu, na akajibu Hadiyth ya Ibn Shurayk kisha akasema: “Maneno yake “Nilifanya Sa’ y kabla ya Twawaaf” ya kwamba ni Twawaaf-ul-Ifaadhwah ambayo ndio nguzo. Hayo hayapingani kwamba alifanya Sa’ y baada ya Twawaaf-ul-Quduum ambayo sio nguzo.”⁹⁷

Mtunzi wa al-Mughniy amesema:

“Sa’ y ni yenyewe kufuatia Twawaaf; haisihi isipokuwa aitangulizie Twawaaf. Akifanya Sa’ y kabla yake haitosihi. Hayo ndio maoni ya Maalik, ash-Shaafi’iy na watu wa rai. ‘Atwaa’ amesema: “Inasihi.” Ahmad pia anaona kuwa inasihi akiwa ni mwenye kusahau na akiwa ni mwenye kukusudia haisihi. Kwa sababu Mtume (Swalla Allaahu ‘alayh iwa sallam) alipoulizwa juu ya kutanguliza na kuchelewesha katika hali ya ujinga na kusahau akajibu: “Hakuna neno.” Wajih wa kwanza ni kwamba Mtume (Swalla Allaahu ‘alayh iwa sallam) alifanya Sa’ y baada ya Twawaaf na yeye ndiye amesema: “Chukueni kutoka kwangu ‘ibaadah zenu za hajj.”⁹⁸

Imetambulika kutokana na yaliyotangulia kwamba Hadiyth ambayo inatumiwa na wale wenye kusema kwamba Twawaaf kabla ya Sa’ y inasihi hakuna mategemeo yoyote. Kwa sababu inafasiriwa kwa moja katika ya mambo mawili:

1 - Inamuhusu yule ambaye alifanya Sa’ y kabla ya Twawaaf-ul-Ifaadhwah na alikuwa tayari amekwishafanya Twawaaf-ul-Quduum. Kwa hiyo Sa’ y yake inakuwa imetokea baada ya Twawaaf.

⁹⁶ (08/82).

⁹⁷ (05/252).

⁹⁸ (05/240) chapa ya Hajar.

2 - Ni kwa yule ambaye ni mjinga na mwenye kusahau na si ambaye amefanya kwa makusudi.

Nimerefusha mambo haya kwa sababu hii leo wamejitokeza watu ambao wanatoa fatwa juu ya kufaa kufanya Sa'y kabisa kabla ya Twawaaf.

46. Uzinduzi na kuwatanguliza wanyonge kutoka Muzdalifah kwenda Minaa

Lau mwanamke atatufu na baada ya kumaliza Twawaaf akapatwa na hedhi katika hali kama hii atafanya Sa'y. Kwa sababu Sa'y haimshurutishii twahara. Mtunzi wa “al-Mughniy” amesema:

“Wanachuoni wengi wanaona kuwa kufanya Sa'y kati ya Swafaa na Marwah hakushurutishi twahara. Miongoni mwa wenyewe kuona hivo ni ‘Atwaa’, Maalik, ash-Shaafi’iy, Abu Thawr na watu wa rai.” Mpaka aliposema: “Abu Daawuud amesema: “Nimemsikia Ahmad akisema: “Mwanamke akifanya Twawaaf kwenye Ka’bah kisha akapatwa na hedhi atafanya Sa'y baina ya Swafaa na Marwah kisha ataondoka zake. Imepokelewa kutoka kwa ‘Aaishah na Umm Salamah kwamba wamesema: “Mwanamke akishatufu na akaswali zile Rak'ah za Twawaaf kisha akapatwa na hedhi, atembee kati ya Swafaa na Marwah.”⁹⁹

12 - Inajuzu kwa wanawake kuondoka pale Muzdalifah na wale watu wanyonge baada ya mwezi kuzama na kupiga kile kiguzo cha ‘Aqabah pindi watapofika Minaa kwa kuchelea msongamano wa watu. al-Muwaffaq amesema katika “al-Mughniy”:

“Hakuna neno kuwatanguliza wale wanawake wanyonge. Katika watu waliokuwa wakiwatanguliza watu wanyonge ni ‘Abdur-Rahmaan bin ‘Awf na ‘Aaishah. Hayo pia ndio maoni ya ‘Atwaa’, ath-Thawriy, ash-Shaafi’iy, na watu wa rai. Hatujui mwenye kusema kinyume. Pia katika kufanya hivo kuna kuwafanyia upole wale wanawake wanyonge, kuwaepusha na uzito wa msongamano na pia kuigiza kitendo cha Mtume (Swalla Allaahu ‘alayhi wa sallam).”¹⁰⁰

Imaam ash-Shawkaaniy amesema katika “Nayl-ul-Awthaar”:

“Dalili zimefahamisha kwamba wakati wa kurusha vijiwe ni baada ya kuzama kwa jua kwa yule ambaye hana ruhusa. Wale wenyewe ruhusa kama vile wanawake na wanyonge wengine inafaa wakarusha kabla ya hapo.”¹⁰¹

Imaam an-Nawawiy amesema katika “al-Majmuu”:

“ash-Shaafi’iy na wenzi wao wamesema: “Sunnah ni kuwatanguliza wanyonge katika wanawake na wengineo kutoka hapo Muzdalifah kabla ya kuchomoza kwa alfajiri baada ya

⁹⁹ (05/246).

¹⁰⁰ (05/286).

¹⁰¹ (05/80).

nusu ya usiku kwenda Minaa kupiga kile kiguzo cha ‘Aaqabah kabla ya kusongamana kwa watu. Kisha akataja Hadiyth zinazofahamisha hilo.”¹⁰²

¹⁰² (08/125).

47. Hukumu kuhusu mwanamke kupunguza nywele zake

13 - Mwanamke atapunguza nywele za kichwani mwake kwa ajili ya hajj na 'umrah kwa kiasi cha ncha ya kidole. Haijuzu kwake kunyoa. Ncha ya kidole ni kichwa cha kidole katika tindi yake ya juu. Mtunzi wa "al-Mughniy" amesema:

"Kilichosuniwa kwa mwanamke ni kupunguza nywele na si kunyoa na hakuna tofauti juu ya hilo. Ibn-ul-Mundhir amesema: "Wanachuoni wameafikiana juu ya hilo kwa sababu kunyoa juu yao ni kukatwakatwa. Ibn 'Abbaas amepokea kwa kusema: "Mtume wa Allaah (Swalla Allaahu 'alayhi wa sallam) amesema:

"Wanawake hawana kunyoa. Kilichoko kwa wanawake ni kupunguza."

Ameipokea Abu Daawuud.

'Aliy amesimulia:

"Mtume wa Allaah (Swalla Allaahu 'alayhi wa sallam) amekataza mwanamke kunyoa kichwa chake."

Ameipokea Abu Daawuud.

Ahmad alikuwa akisema:

"Apunguze kwa kila fundo kiasi cha tindi ya juu ya kidole."

Hayo pia ndio maoni ya Ibn 'Umar, ash-Shaafi'iyy, Ishaaq na Abu Thawr.

Abu Daawuud amesema:

"Nimemsikia Ahmad akiulizwa kama mwanamke apunguze nywele zake zote?" Akajibu: "Ndio. Atazikusanya nywele zake mpaka mbele ya kichwa chake kisha atakata katika ncha ya nywele zake kiasi cha tindi ya juu ya kidole."¹⁰³

Imaam an-Nawawiy amesema katika "al-Majmuu":

"Wanachuoni wameafikiana kwamba mwanamke hakuamrishwa kunyoa. Bali kazi yake ni yeye kupunguza nywele za kichwani mwake. Kwa sababu ni Bid'ah juu yao na kukatwakatwa."¹⁰⁴

¹⁰³ (05/310).

¹⁰⁴ (08/150-154).

48. Mwanamke akipata hedhi katika hajj

14 - Mwanamke mwenye hedhi akipiga kiguzo cha 'Aqabah na akapunguza nywele zake, basi atatoka kwenye Ihraam yake na vitahalalika kwake vile vilivyokuwa haramu juu yake katika Ihraam. Isipokuwa tu mume wake hatohalalika kwake. Hajuzu kwake kujimakinisha kwa mume wake mpaka kwanza atufu kwenye Ka'bah Twawaaf-ul-Ifaadhwah. Akimjamii katika kipindi hichi basi atalazimika kutoa fidia; kuchinja kondoo Makkah na ataigawa kuwapa masikini wa Haram. Kwa sababu wamefanya hayo baada ya *Tahallul* ya kwanza.

15 - Mwanamke akipatwa na hedhi baada ya Twawaaf-ul-Ifaadhwah, basi asafiri anakotaka na itadondoka kwake Twawaaf-ul-Wadaa'. 'Aaishah (Radhiya Allaahu 'anhaa) amesema:

"Swafiyah bint Huyay alipatwa na hedhi baada ya Twawaaf-ul-Ifaadhwah. Nikamweleza Mtume wa Allaah (Swalla Allaahu 'alayhi wa sallam) ambapo akasema: "Je, ni mwenye kutuzuia?" Nikasema: "Ee Mtume wa Allaah! Amekwishafanya Twawaaf-ul-Ifaadhwah na akatufu kwenye Ka'bah kisha ndio akapata hedhi baada ya Twawaaf-ul-Ifaadhwah." Akasema:

"Basi aende zake."

Ameipokea al-Bukhaariy na Muslim.

Ibn 'Abbaas amesema:

"Watu wameamrishwa ahadi yao ya mwisho iwe kuzunguka Ka'bah; isipokuwa tu imekhafifishwa kwa mwanamke mwenye hedhi."

Ibn 'Abbaas amesimulia pia kwamba Mtume (Swalla Allaahu 'alayhi wa sallam) "Amemruhusu mwanamke kuondoka kabla ya kutufu Ka'bah ikiwa amekwishatufu Twawaaf-ul-Ifaadhwah."

Ameipokea al-Bukhaariy na Muslim.

Imaam an-Nawawiy amesema katika "al-Majmuu" amesema:

"Ibn-ul-Mundhir amesema: "Hayo ndio yamesemwa na wanachuoni wote akiwemo Maalik, al-Awzaa'iyy, ath-Thawriyy, Ahmad, Ishaaq, Abu Thawr, Abu Haniyah na wengineo:"¹⁰⁵

Mtunzi wa "al-Mughniy" amesema:

¹⁰⁵ (08/218).

“Haya ndio maoni ya Fuqahaa’ wote wa miji na akasema: “Hukumu za damu ya uzazi ni kama hukumu za hedhi. Kwa sababu hukumu za damu ya uzazi ndio hukumu za hedhi katika yale yanayopasa na yanayodondoka.”¹⁰⁶

¹⁰⁶ (03/461).

49. Makatazo ya mwanamke kuyatembelea makaburi

16- Imependekewwa kwa mwanamke kutembelea msikiti wa Mtume (Swalla Allaahu 'alayhi wa sallam) kwa ajili ya kuswali na kuomba du'aa ndani yake. Lakini haijuzu kwake kutembelea kaburi la Mtume (Swalla Allaahu 'alayhi wa sallam). Kwa sababu amekatazwa kutembelea makaburi. Shaykh Muhammad bin Ibrahiym Aalush-Shaykh (Rahimahu Allaah), ambaye alikuwa Muftiy wa Saudi Arabia, amesema katika "Majmuu'-ul-Fataawaa":

"Maoni sahihi katika masuala haya ni kwamba mwanamke amekatazwa kulitembelea kaburi lake (Swalla Allaahu 'alayhi wa sallam) kwa sababu ya maambo mawili:

1- Ueneaji wa dalili na makatazo yakinjwa kwa ujumla basi haijuzu kwa yeoyote kuyafanya maalum isipokuwa kwa dalili.

2- Jengine ni kwamba sababu imepatikana hapa."¹⁰⁷

Shaykh 'Abdul-'Aziz bin Baaz (Hafidhwahu Allaah) amesema katika "al-Mansik" yake, wakati alipotaja kuhusu kulitembelea kaburi lake Mtume (Swalla Allaahu 'alayhi wa sallam) kwa yule aliyetembelea msikiti wake mtukufu, akasema:

"Matembezi haya ya kaburi lake Mtume (Swalla Allaahu 'alayhi wa sallam) ni kwa yule aliyetembelea msikiti wake mtukufu; kisha akasema: "Matembezi haya yamesuniwa kwa wanaume peke yao. Ama wanawake haifai kwao kutembelea kaburi lolote, kama ilivyothibiti kutoka kwa Mtume (Swalla Allaahu 'alayhi wa sallam) kwamba amewalaani wanawake wenye kuyatembelea makaburi na wale wenye kuyafanya ni pahali pa kuswalia na wenye kuyatia mataa. Ama kukusudia al-Madiynah kwa ajili ya kuswali ndani ya msikiti wa Mtume (Swalla Allaahu 'alayhi wa sallam), kuomba du'aa ndani yake na mfano wa hayo ambayo yamesuniwa pia katika misikiti mingine ni jambo limesuniwa kwa wote."

¹⁰⁷ (03/239).

Sura ya tisa:

Hukumu zinazowahusu wanandoa

50. Mahimizo ya vijana kuoaa

Allaah (Ta’ala) amesema:

وَمِنْ آيَاتِهِ أَنْ خَلَقَ لَكُمْ مِنْ أَنفُسِكُمْ أَزْوَاجًا لِتَسْكُنُوا إِلَيْهَا وَجَعَلَ بَيْنَكُمْ مَوَدَّةً وَرَحْمَةً ۝ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِقَوْمٍ يَتَفَكَّرُونَ

“Miongoni mwa alama Zake ni kwamba amekuumbieni katika jinsi yenu wake ili mpare utulivu kwao na amekujaalieni kati yenu mapenzi na huruma. Hakika katika hayo kuna ishara kwa watu wanaotafakari.”¹⁰⁸

وَأَنْكِحُوا الْأَيَامِيَّ مِنْكُمْ وَالصَّالِحِينَ مِنْ عِبَادِكُمْ وَإِمَائِكُمْ ۝ إِنْ يَكُونُوا فُقَرَاءٌ يُعْنِيهِمُ اللَّهُ مِنْ فَضْلِهِ ۝ وَاللَّهُ وَاسِعٌ عَلَيْهِ

“Waozesheni wajane miongoni mwenu na walio wema kati ya watumwa wenu wanaume na wajakazi wenu. Wakiwa mafakiri Allaah basi Atawatajirisha katika fadhila Zake. Allaah ni Mwenye wasaa, Mjuzi wa yote.”¹⁰⁹

Imaam Ibn Kathiyr (Rahimahu Allaah) amesema:

“Haya ni kuwaozeshwa wanaume. Wapo wanachuoni wenye kuona kuwa ni wajibu kwa kila mwenye uwezo wa kufanya hivo. Wametumia hoja kwa udhahiri wa maneno yake (Swalla Allaahu ‘alayhi wa sallam):

“Enyi kongamano la mabarobaro! Yule miongoni mwenu atakayeweza kuoaa basi na aoe. Kwani hilo litamfanya kuteremsha macho zaidi na kuhidhi utupu. Asiyeweza basi afunge. Kwani hiyo kwake ni kinga”

Wameipokea katika “as-Swahiyh” mbili kupitia kwa Ibn Mas’ud. Kisha wakataja kwamba kuoaa ni sababu ya utajiri kwa kutumia dalili ya maneno Yake (Ta’ala):

إِنْ يَكُونُوا فُقَرَاءٌ يُعْنِيهِمُ اللَّهُ مِنْ فَضْلِهِ

“Wakiwa mafakiri Allaah basi Atawatajirisha katika fadhila Zake.”

¹⁰⁸ 30:21

¹⁰⁹ 24:32

Wakataja kutoka kwa Abu Bakr as-Swiddiyq (Radhiya Allaahu 'anh) kuwa amesema:

“Mtiini Allaah katika yale aliyokuamrisheni katika kuoa atakutimizieni yale aliyokuahidini katika utajiri. Amesema (Ta'ala):

إِنْ يَكُونُوا فُقَرَاءَ يُعْنِيهِمُ اللَّهُ مِنْ فَضْلِهِ

“Wakiwa mafakiri Allaah basi Atawatajirisha katika fadhila Zake.”

Ibn Mas'uud amesema:

“Tafuteni utajiri kwa kuoa. Allaah (Ta'ala) amesema:

إِنْ يَكُونُوا فُقَرَاءَ يُعْنِيهِمُ اللَّهُ مِنْ فَضْلِهِ

“Wakiwa mafakiri Allaah basi Atawatajirisha katika fadhila Zake.”

Ameipokea Ibn Jariyr. al-Baghawiy pia amepokea mfano wake kutoka kwa 'Umar¹¹⁰.

Shaykh-ul-Islaam Ibn Taymiyyah (Rahimahu Allaah) amesema katika “Majmuu'-ul-Fataawa”:

“Allaah (Subhaanah) akahalalisha kuoa, kuacha na kumuo a mwanamke aliyeachika baada ya kuolewa na mume wake mwingine. Manaswara wanaharamisha kuoana kati yao. Yule watayemuhalalishia kuoa hawamuhalalishii kuacha. Mayahudi wanahalalisha kuacha. Lakini wanaona kwamba mwanamke aliyeachwa akiolewa na mume mwingine anaharamika kwake. Manaswara hawana talaka. Mayahudi hawana jambo la kurejeana baada ya yule mume mwingine kumuo a. Allaah (Ta'ala) akawahalalishia wanawake waumini yote mawili.”¹¹¹

Ibn-ul-Qayyim (Rahimahu Allaah) amesema katika “al-Hadyi an-Nabawiy” akibainisha manufa ya jumaa ambayo ni moja katika makusudio ya ndoa:

“Jumaa kimsingi imewekwa kwa ajili ya mambo matatu ambayo ndio makusudio yake ya kimsingi:

1 - Kuhifadhi kizazi na kudumisha sampuli hiyo mpaka ikamilike ile eda ambayo Allaah ameikadiria kudhihiri kwake katika ulimwengu huu.

¹¹⁰ (05/94-95).

¹¹¹ (05/94-95) chapa ya Daar-ul-Andalus.

2 - Kuyatoa yale maji ambayo kuyazuia kunaudhuru ujumla wa mwili wa mtu.

3 - Kutekeleza ile haja, kupata ile ladha na kustareheka na neema.”¹¹²

¹¹² (03/149).

51. Baadhi ya manufaa ya ndoa

Kwa hiyo ndoa ina manufaa mengi. Moja katika manufaa makubwa ni kwamba inamlinda mtu kutokamana na uzinzi na uchache wa kutazama mambo ya haramu.

Miongoni mwake ni kupata kizazi na kuhifadhi nasabu.

Miongoni mwake wanandoa kupata utulivu na kutulizana kwa nafsi.

Miongoni mwake ni wanandoa kusaidiana kutengeneza familia njema ambayo ni moja ya matofali ya jamii ya Kiislamu.

Miongoni mwake mume kusimamia malezi ya mwanamke na kumuhifadhi. Mwanamke kusimamia kazi za nyumbani na kutekeleza kazi yake ya kikweli katika maisha yake. Mambo si kama wanavodai maadui wa mwanamke na maadui wa jamii eti kwamba mwanamke ni mshirika wa mwanaume katika kufanya kazi nje ya nyumbani. Matokeo yake wakamtoa nje ya nyumba yake na wakamwondoa nje ya kazi yake ambayo ndio ya kikweli na wakampa kazi za mtu mwingine na kumpokonya kazi zake na kumpa mwengine. Natija yake mpangilio wa familia ukaharibika na kukatokea kati ya wanandoa kufahamiana vibaya, mambo ambayo mara nyingi yamepelekea mume na mke kuachana au kubaki juu ya majanga na usumbufu.

Shaykh wetu Muhammad al-Aamiyn ash-Shanqiytwiy (Rahimahu Allaah) amesema katika “Adhwaa’-ul-Bayaan”:

“Tambua – Allaah aniwafikishe mimi na wewe katika anayoyapenda na kuyaridhia – ya kwamba fikira hizi za kimakosa, ambazo ni duni na zinazopingana na hisia, akili, Wahy wa kimbingu na Shari’ah ya Muumbaji kumfanya sawa mume na mke katika hukumu na nyanja zote. Ndani yake kuna ufisadi na kuuharibu mpangilio wa jamii ya kibinadamu, jambo ambalo halifichikani kwa yejote isipokuwa tu yule ambaye Allaah amempofoa macho yake. Hayo ni kwa sababu Allaah (‘Azza wa Jall) amemjaalia mwanamke na sifa ambazo ni maalum kwake na zenye kufaa kwa sampuli ya ushirikiano katika kuijenga jamii ya mwanadamu, isilahi ambayo haimfaa isipokuwa yeye mwanamke; kama mfano wa kushika mimba, kuzaa, kunyonyesha, kuwalea watoto, kuihudumia nyumba, kusimamia kazi zake kama za kupika, kukanda unga, kufagia na mengineyo. Huduma hizi anazozifanya kwa ajili ya jamii ya kiutu ziko ndani ya nyumba yake katika sitara, ulinzi, heshima, kulinda utukufu na ubora wake; [huduma hizi] hazipungui na huduma za mwanaume za kutafuta riziki. Ndipo wakadai wale wajinga wapumbavu katika makafiri na wenye kuwafuata kichwa mchunga kwamba mwanamke ana haki katika kuhudumia nje ya nyumba kama alizonazo mwanaume. Pamoja na kwamba katika kipindi cha ujauzito wake, kunyonyesha kwake na damu yake ya uzazi hawezi kufanya kazi yoyote ambayo ni nzito, kama jambo linavyoshuhudiwa. Hivyo, mwanamke yeye akitoka na mume ndiye akabaki

anahudumia nyumba, basi mambo yote huharibika katika kuhifadhi watoto wachanga, kuwanyonyesha wale ambao bado wananyonya na kumwandalia mume chakula na kinywaji anapotoka kazini. Akimwajiri mtu kwa ajili ya kukaa mahali pake basi mtu huyo pia ataharibu nyumba hiyo uharibifu ambao yule mwanamke ametoka nje kwa ajili ya kukimbia. Natija inarudi katika jukumu lake mwanamke. Ingawa kwamba kutoka mwanamke na kufanya kwake kazi kunapoteza muruwa na dini yake.”¹¹³

Kwa hiyo basi, enyi kina dada wa Kiislamu, mcheni Allaah. Msihadaike na madai haya ya uongo. Uhakika wa hali ya wale wanawake waliohadaika nayo ni ushahidi tosha juu ya kuharibika na kupotea kwao. Uzowefu ni dalili bora kabisa.

¹¹³ (03/422).

52. Sampuli tatu za wanawake wenyewe kuolewa

Ee dada wa Kiislamu! Fanya haraka kuolewa muda wa kuwa ni dada mwenye kutakiwa. Usicheleweshe kwa sababu ya kuendelea na masomo au kufanya kazi. Wala kuolewa hakuwekewi badali na masomo wala kazi voyote itavyofikia. Simamia kazi za nyumbani kwako na kuwalea watoto wako. Kwani hii ndio kazi yako ya kimsingi na matunda ya maisha yako. Usitafute badala yake. Kwani hailinganishwi na kitu. Usikose kuolewa na mwanaume mwema. Kwani hakika Mtume wa Allaah (Swalla Allaahu 'alayhi wa sallam) amesema:

“Atapokujeni yule mnayeridhia kwake dini na tabia yake basi muozesheni. Msipofanya hivo kutakuwa fitina ardhini na ufisadi mkubwa.”

Ameipokea at-Tirmidhiy na akaifanya kuwa nzuri. Ina shawaahid zengine.

Msichana ambaye anakusudiwa kuolewa hatoki nje ya hali tatu:

- 1 - Mdogo bikira.
- 2 - Amekwishabaleghe bikira.
- 3 - Mtumzima amekwishawahi kuolewa.

Kila mmoja katika hao ana hukumu zake maalum.

53. Kufaa kumuozesha msichana mdogo kwa mwanaume mkubwa

1 - Kuhusu msichana ambaye ni mdogo bikira hakuna tofauti kwamba inafaa kwa baba yake kumuozesha bila idhini yake. Kwa sababu yeye hana idhini. Kwa sababu Abu Bakr as-Swiddiyq (Radhiya Allaahu 'anh) alimuozesha msichana wake 'Aaishah (Radhiya Allaahu 'anhaa) kwa Mtume wa Allaah (Swalla Allaahu 'alayhi wa sallam) na huku ni msichana wa miaka sita na akamwingilia akiwa na miaka tisa. Imaam ash-Shawkaaniy amesema katika "Nayl-ul-Awtwaar":

"Katika Hadiyth kuna dalili inayoonyesha kwamba inafaa kwa baba kumuozesha msichana wake kabla ya kubaleghe." Amesema tena: "Pia kuna dalili inayofahamisha kwamba inafaa kumuozesha msichana mdogo kwa mwanaume mkubwa. al-Bukhaariy ameliwekea hilo mlango na akataja Hadiyth ya 'Aaishah na katika "al-Fath" kumetajwa maafikiano juu ya hilo."¹¹⁴

Mtunzi wa "al-Mughniy" amesema:

"Ibn-ul-Mundhir amesema: "Wameafikiana wale wanachuoni wote ambao tumehifadhi kutoka kwao kwamba baba kumuozesha msichana wake mdogo inajuzu ikiwa ameolewa na mtu mwema."¹¹⁵

Abu Bakr (Radhiya Allaahu 'anh) kumuozesha 'Aaishah (Radhiya Allaahu 'anhaa) kwa Mtume (Swalla Allaahu 'alayhi wa sallam), akiwa ni msichana wa miaka sita, kuna Radd kali kwa wale ambao wanapinga kumuozesha msichana mdogo kwa mtu mkubwa, wanafanya kitendo hicho kuwa kibaya na cha maovu. Haya ni kwa sababu ya ujinga wao au kwamba ni wapuuzi.

¹¹⁴ (06/128-129).

¹¹⁵ (06/487).

54. Kutofaa kumuozesha ambaye kishabaleghe bila idhini yake

2 - Kuhusu kumuozesha ambaye kishabaleghe haifai isipokuwa kwa idhini yake. Idhini yake ni kule kunyamaza kwake. Amesema (Swalla Allaahu 'alayhi wa sallam):

"Bikira haozeshwi mpaka atakwe idhini." Wakasema: "Ee Mtume wa Allaah! Ni vipi inakuwa idhini yake?" Akasema: "Akinyamaza."

Ameipokea al-Bukhaariy na Muslim.

Ni lazima kupatikane idhini yake hata kama mwenye kumuozesha ni baba yake kutokana na maoni sahihi zaidi ya wanachuoni.

'Allaamah Ibn-ul-Qayyim (Rahimahu Allaah) amesema katika "al-Hadyi an-Nabawiy":

"Haya ndio maoni ya wanachuoni wengi na madhehebu ya Abu Haniyfah, Ahmad katika moja ya mapokezi kutoka kwake na ndio maoni ambayo tunamwabudu Allaah kwayo na wala hatuamini vyenginevyo. Na ndio maoni yanayoafikiana na hukumu ya Mtume wa Allaah (Swalla Allaahu 'alayhi wa sallam) na maamrisho na makatazo yake."¹¹⁶

¹¹⁶ (05/96).

55. Kutofaa kumuozesha mtumzima bila idhini yake

3 - Kuhusu mwanamke mtumzima ambaye kishaolewa haozeswi isipokuwa kwa idhini yake. Idhini yake ni kule kuzungumza tofauti na bikira ambaye idhini yake ni kule kunyamaza.

Mtunzi wa “al-Mughniy” amesema:

“Kuhusu mtumzima hatujui tofauti kati ya wanachuoni kwamba idhini yake ni kutamka kutoa khabari. Jengine ni kwa sababu kutamka ndio kunaashiria kilichomo moyoni na ndio kinachozingatiwa katika kila pahali ambapo kunazingatiwa idhini.”¹¹⁷

Shaykh-ul-Islaam Ibn Taymiyyah (Rahimahu Allaah) amesema katika “Majmuu’-ul-Fataawa”:

“Haitakikani kwa yejote kumuozesha mwanamke isipokuwa kwa idhini yake, kama alivyoamrisha Mtume (Swalla Allaahu ‘alayhi wa sallam). Akichukia kitendo hicho basi hatolazimishwa kuolewa isipokuwa msichana mdogo ambaye ni bikira. Baba yake anaweza kumuozesha na yeje hana idhini. Kuhusu mtumzima ambaye kishabaleghe haijuzu kumuozesha pasi na idhini yake; si kwa baba wala mwengine kwa maafikiano ya waislamu. Kadhalika bikira ambaye kishabaleghe haifai kwa mwengine mbali na baba na babu kumuozesha bila idhini yake kwa maafikiano ya waislamu. Ama baba na babu wanatakiwa kwanza kumtaka idhini. Wanachuoni wakatofautiana juu ya kumtaka idhini kama ni wajibu au imependekewa tu; maoni sahihi zaidi ni kwamba ni wajibu. Ni wajibu kwa msimamizi wa mwanamke kumcha Allaah juu ya yule anayemuozesha naye na amtazame yule mume kama ni mwema au si mwema. Kwani anamuozesha kwa manufaa yake mwanamke na si kwa manufaa yake yeje.”¹¹⁸

¹¹⁷ (06/493).

¹¹⁸ (32/39-40).

56. Sharti ya walii katika kumuozesha mwanamke

Mwanamke kumpa haki ya kujichagulia mume anayenasibiana naye haina maana kwamba amepewa uongozi wa kuchagua mume anayemtaka japokuwa hilo litakuwa na madhara juu ya ndugu na familia yake. Hilo limefungamana na yule mlezi wake ambaye atamwelekeza katika kuchagua kwake na jambo lake na vilevile atasimamia kumuozesha kwake. Kwa msemo mwingine haifai kwake kujiozesha. Akijiozesha mwenyewe ndoa ni batili. Imepokelewa katika “as-Sunan” kupitia kwa ‘Aaishah (Radhiya Allaahu ‘anhaa) ambaye amesimulia:

“Mwanamke yejote ambaye atajiozesha mwenyewe bila idhini ya walii wake, basi ndoa yake ni batili, ndoa yake ni batili... ”

Katika “as-Sunan” za watunzi wanne imekuja:

“Hakuna ndoa isipokuwa kwa walii.”

Hadiyth hizo mbili na zengine zilizokuja zikiwa na maana kama hiyo zimefahamisha kwamba ndoa haisihi isipokuwa kupitia walii. Kwa sababu msingi katika ukarushwaji ni ukarushwaji wa kusihii. Ibn-ul-Mundhir amesema:

“Ndilo wanachuoni wanadolitendea kazi akiwemo ‘Umar, ‘Aliy, Ibn ‘Abbaas, Abu Hurayrah na wengineo. Vivyo hivyo imepokelewa kutoka kwa wanachuoni wa Taabi‘uun kwamba wamesema “Hakuna ndoa isipokuwa kwa walii.” Hayo ndio maoni ya ash-Shaafi‘iy, Ahmad na Ishaaq.”

57. Hukumu ya wanawake kupiga dufu kwa ajili ya kutangaza ndoa

Imependekezwa kwa wanawake kupiga dufu ili ndoa itangazike na ienee na hayo yanafanyika kati ya wanawake peke yao. Dufu hilo lisiambatane na muziki, ala za pumbao wala sauti nzuri za wanawake. Katika mnasaba huu hakuna neno kwa wanawake kuimba mashairi kwa njia ya kwamba wasisikiwe na wanaume. Mtume (Swalla Allaahu 'alayhi wa sallam) amesema:

“Kipambanuzi kati ya halali na haramu ni dufu na sauti katika ndoa.”

Imaam ash-Shawkaaniy amesema katika “Nayl-ul-Awtwaar”:

“Katika hayo kuna dalili inayoonyesha kuwa inafaa kwa wanawake kupiga dufu na kunyanya sauti zao kwa kitu katika maneno kama mfano wa:

أَتَيْنَاكُمْ أَتَيْنَاكُمْ

“Tumekujieni, tumekujieni...”

na mfano wake. Si kwa nyimbo zenyе kuamsha maovu, kusifu uzuri, madhambi na kunywa kwa pombe. Hayo ni haramu ndani ya ndoa kama ilivyo pia haramu kwengineopo. Vivyo hivyo pumbazo zengine zote zilizoharamu.”

Ee dada wa Kiislamu! Usifanye israfu katika kununua vitu vya kujipamba na nguo katika mnasaba wa ndoa. Matendo haya ni israfu ambayo imekatazwa na Allaah na akaeleza kwamba hawapendi wenyе kufanya hivo. Amesema (Ta'ala):

وَلَا تُشْرِفُوا إِنَّهُ لَا يُحِبُّ الْمُسْرِفِينَ

“Wala msifanye israfu. Hakika Yeye hawapendi wafanyao israfu.”¹¹⁹

Fanya mambo kati na kati na achana na mambo ya kujifikharisha.

¹¹⁹ 06:141

58. Mwanamke kumtii mume wake na kutomuasi

Ee mwanamke wa Kiislamu! Ni lazima kwako kumtii mume wako kwa wema. Abu Hurayrah (Radhiya Allaahu ‘anh) amesimulia kwamba Mtume wa Allaah (Swalla Allaahu ‘alayhi wa sallam) amesema:

“Ataposwali mwanamke vipindi vyake vitano, akahifadhi tupu yake na akamtii mume wake, basi ataingia kupitia mlango wowote wa Peponi anaotaka.”

Ameipokea Ibn Hibbaan katika “as-Swahiyh” yake.

Abu Hurayrah (Radhiya Allaahu ‘anh) amesimulia kwamba Mtume wa Allaah (Swalla Allaahu ‘alayhi wa sallam) amesema:

“Si halali kwa mwanamke kufunga na mume wake yuko isipokuwa kwa idhini yake.”

Ameipokea al-Bukhaariy na Muslim.

Abu Hurayrah (Radhiya Allaahu ‘anh) amesimulia kwamba Mtume wa Allaah (Swalla Allaahu ‘alayhi wa sallam) amesema:

“Mume atapomwita mke wake kitandani na asije akalala na huku amemkasirikia, basi hulaaniwa na Malaika mpaka kupambazuke.”

Ameipokea al-Bukhaariy, Muslim na wengineo.

Katika upokezi wa al-Bukhaariy na Muslim Mtume wa Allaah (Swalla Allaahu ‘alayhi wa sallam) amesema:

“Ninaapa kwa ambaye nafsi yangu iko mikononi Mwake. Hakuna mwanamume ambaye anamwita mke wake kitandani ambapo akamkatalia isipokuwa Ambaye yuko juu ya mbingu humkasirikia.”

59. Haki za mume juu ya mke wake

Miongoni mwa haki ya mume juu ya mke wake ni kwamba asimamie kuchunga nyumba yake na wala asitoke isipokuwa kwa idhini yake. Amesema (Swalla Allaahu 'alayhi wa sallam):

"Mwanamke ni mchungi kwenye nyumba ya mume wake na ataulizwa juu ya kile alichokichunga."

Ameipokea al-Bukhaariy na Muslim.

Miongoni mwa haki ya mume juu ya mke ni yeye kusimamia kazi za nyumbani na wala asimlazimishe mume kuleta mfanyakazi ambaye atamtia uzito na kumsababishia khatari juu ya nafsi yake na watoto wake. Shaykh-ul-Islaam Ibn Taymiyyah (Rahimahu Allaah) amesema katika "Majmuu 'ul-Fataawa":

"Maneno Yake:

فَالصَّالِحَاتُ قَاتِنَاتٌ حَافِظَاتٌ لِلْعَيْبِ بِمَا حَفِظَ اللَّهُ

"Basi wanawake wema ni wale watifu wenye kujihadhi katika hali ya kutokuweko waume zao kwa kuwa Allaah ameamrisha wajihadhi."¹²⁰

inapelekea uwajibu wa kumtii kabisa mume wake katika kumhudumia, kusafiri pamoja naye, kujimakinisha kwake na mengineyo. Hivo ndivo ilivyofahamisha Sunnah ya Mtume wa Allaah (Swalla Allaahu 'alayhi wa sallam)."¹²¹

'Allaamah Ibn-ul-Qayyim (Rahimahu Allaah) amesema katika "al-Hadyi an-Nabawiy":

"Wale waliosema kuwa huduma ni lazima [kwa mwanamke juu ya mume] wametumia hoja kwamba huo ndio utmilifu wa wema kwa wale waliozungumzishwa na Allaah (Subhaanah). Ama mke kustarehe na huku mume yeye ndiye akamhudumia, kufagia, kusaga vyakula, kutengeneza vitonge vya mkate, kufua, kutandika na kusimamia kazi za nyumbani ni katika maovu. Allaah (Ta'ala) amesema:

وَلَهُنَّ مِثْلُ الَّذِي عَانِيهِنَّ بِالْمَعْرُوفِ

¹²⁰ 04:34

¹²¹ (32/260-261).

“Nao wake wana haki kama ambayo [ya waume zao] iliyo juu yao kwa mujibu wa wema.”¹²²

الرِّجَالُ قَوْمٌ عَلَى النِّسَاءِ

“Wanaume ni wasimamizi juu ya wanawake.”¹²³

Mwanamke asipomhudumia, bali yeye mume ndiye anamhudumia, ina maana yeye mke ndiye anamsimamia.” Mpaka aliposema: “Allaah amewajibisha mume kumpa matumizi mke wake, mavazi na makazi katika mkabala wa kustarehe naye, kumhudumia na yale ambayo yamezoleka kiada kwa wanandoa. Jengine isitoshe mikataba hii isiyofungamana inateremshwa katika desturi. Desturi inasema mwanamke kuhudumia na kusimamia manufaa ya ndani ya nyumba.” Akasema tena: “Si sahihi kutofautisha kati ya mwanamke mtukufu, mwanamke duni, mwanamke fakiri na mwanamke tajiri. Huyu ndiye mwanamke mtukufu zaidi ulimwenguni ambaye alikuwa akimhudumia mume wake. Siku moja alimwendea (Swalla Allaahu ‘alayhi wa sallam) akimshtakia huduma lakini hakumtia mashaka [ya kwamba sio lazima n.k.]”¹²⁴

¹²² 02:228

¹²³ 04:34

¹²⁴ (05/188-189).

60. Afanye nini mwanamke akiona mume wake hamtamani na yeye anapenda kubaki pamoja naye?

Allaah (Ta’ala) amesema:

وَإِنْ امْرَأٌ حَافَتْ مِنْ بَعْلِهَا نُشُورًا أَوْ إِعْرَاضًا فَلَا جُنَاحَ عَلَيْهِمَا أَنْ يُصْلِحَا بَيْنَهُمَا صُلْحًا ۖ وَالصُّلْحُ خَيْرٌ

“Na ikiwa mke atachelea kutoka kwa mumewe uonevu wa ndoa au kutengwa, basi hakuna neno juu yake wakisikilizana kati yao kwa suluhu - na suluhu ni bora.”¹²⁵

Haafidhw Ibn Kathiyr amesema:

“Mwanamke akichelea mume wake kumkimbia au kumpa mgongo, basi inafaa kwake kudondosha kutoka kwa mume huyo haki zake au baadhi ya haki zake kama vile matumizi, mavazi, makazi au haki nyenginezo zilizo juu ya mume. Inafaa pia kwa mume kukubali hayo kutoka kwake mke. Hakuna ubaya kwa mke kujitolea mambo hayo na wala hakuna ubaya kwa mume kumkubalia. Kwa ajili hiyo amesema:

فَلَا جُنَاحَ عَلَيْهِمَا أَنْ يُصْلِحَا بَيْنَهُمَا صُلْحًا ۖ وَالصُّلْحُ خَيْرٌ

“Basi hakuna neno juu yake wakisikilizana kati yao kwa suluhu - na suluhu ni bora.”¹²⁶

Bi maana ni bora kuliko kuachana. Kisha akataja kisa cha Sawdah bint Zam’ah (Radhiya Allaahu ‘anhaa) na kwamba alipokuwa mtumzima na Mtume wa Allaah (Swalla Allaahu ‘alayhi wa sallam) akaazimia kumwacha, akalitatua kwa yeye kubaki naye na akajitolea siku yake kumpa ‘Aaishah ambapo akamkubalia hilo kutoka kwake na akambakiza juu ya hayo.”¹²⁷

¹²⁵ 04:128

¹²⁶ 04:128

¹²⁷ (02/402).

61. Afanye nini kama mke anamchukia mume na hataki kubaki naye?

Allaah (Ta’ala) amesema:

فَإِنْ حَفْتُمْ أَلَا يُقْبِلُهَا حُدُودُ اللَّهِ فَلَا جُنَاحَ عَلَيْهِمَا فِيمَا افْتَدَتْ بِهِ

“Mtakapochelea kuwa wote wawili hawatoweza kusimamisha mipaka ya Allaah, basi hakuna neno juu yao katika ambacho amejikombolea kwacho.”¹²⁸

Haafidhw Ibn Kathiyr amesema katika “Tafsiyr” yake:

“Mume na mke wakigombana na mke asitekeleze haki za mume, akamchukia na asiweze kutangamana naye kwa wema, basi inafaa kwake kumrudishia yale aliyompa. Hakuna ubaya kwa mke kumrudishia na wala hakuna ubaya kwa mume kumkubalia.”¹²⁹

Jambo hili linaitwa Khul’.

¹²⁸ (02:229)

¹²⁹ (01/483).

62. Kuna matishio gani juu ya mke akiomba kuachika bila udhuru?

Thawbaan (Radhiya Allaahu 'anh) ameeleza kwamba Mtume (Swalla Allaahu 'alayhi wa sallam) amesema:

“Mwanamke yejote atakayemuomba mumewe talaka pasi na sababu basi ni haramu juu yake harufu ya Pepo.”

Ameipokea Abu Daauud, at-Tirmidhiy na akaifanya kuwa nzuri na Ibn Hibbaan katika “as-Swahiyh” yake.

Hayo ni kwa sababu talaka ndio kitu kinachochukizwa zaidi kwa Allaah. Talaka inaendewa wakati wa haja. Pasi na haja imechukizwa kutokana na yale madhara yanayopelekea yanayojudikana. Haja ambayo inaweza kumfanya mwanamke kuomba talaka ni pale ambapo atakataa kumtekelezea haki zake kwa njia ya kwamba mwanamke anadhurika kwa kuendelea kubaki pamoja naye. Allaah (Ta'ala) amesema:

فَإِمْسَاكٌ بِمَعْرُوفٍ أَوْ تَسْرِيْحٌ بِإِحْسَانٍ

“Hivyo kuzuia kwa mujibu wa Shari'ah au kuachia kwa wema.”¹³⁰

لِّلَّذِينَ يُؤْلُونَ مِنْ نِسَائِهِمْ تَرْبُصُ أَرْبَعَةٍ أَشْهُرٍ ﴿٤﴾ إِنَّمَا الْأَذْيَارَ لِمَنْ يَرِيدُ عِزَّاً وَالْأَذْيَارُ هُنَّ الَّذِينَ يَرِيدُونَ الْمُنْعَافَ

”Kwa wale walioapa kujitenga na wake zao [kutokujamiiana] basi wangojee miezi minne. Wakirejea, basi hakika Allaah ni Mwingi wa kusamehe, Mwenye kurehemu na wakiazimia talaka, basi hakika Allaah ni Mwenye kusikia yote, Mjuzi wa yote.”¹³¹

¹³⁰ 02:229

¹³¹ 02:226-227

63. Yanayomlazimu mwanamke wakati unapoisha mkataba wa ndoa yake

Kuna aina mbili za mume na mke kutengana:

1 - Wakatengana wakiwa hai.

2 - Wakatengana kwa kifo.

Katika hali zote mbili ni lazima kwa mwanamke kukaa eda. Ni kungojea muda uliowekwa katika Shari'ah. Hekima yake ni ukuta wa kumalizika hiyo ndoa baada ya kumalizika ndoa hiyo na kutakasika ule mfuko wa uzazi kutokana na mimba ili asije kumjamii yule asiyefarikiana naye. Matokeo yake kukatokea utatizi na kupoteza nasabu. Pia ndani yake kuna kuheshimu ndoa ya yule mume aliyetangulia, kuheshimu haki ya mume aliywachacha na kudhihirisha kuathirika kwa kumwacha.

64. Aina nne za eda

Kuna aina nne za eda:

Ya kwanza: Eda ya mjamzito. Muda wake ni kwa kule kuzaa mimba. Ni mamoja ameachwa talaka tatu au chini ya tatu ambapo anaweza kurejelewa, katika uhai wake au mume akafariki. Allaah (Ta’ala) amesema:

وَاللَّائِي يَكْسِنُ مِنَ الْمَحِيطِ مِنْ نَسَائِكُمْ إِنْ أَرَبَّتُمْ فَعَدَّتُهُنَّ ثَلَاثَةً أَشْهُرٍ وَاللَّائِي لَمْ يَجِدْنَ ۝ وَأُولَاتُ الْأَحْمَالِ أَجْلَهُنَّ أَنْ
يَضْعُنَ حَمْلَهُنَّ

“Wale wanawake wanaokoma hedhi miongoni mwa wanawake wenu, mkiwa mna shaka, basi eda yao ni miezi mitatu, pamoja na wale wanawake wasiopata hedhi. Na wenye mimba muda wao [wa eda] watakapozaa mimba zao.”¹³²

Ya pili: Eda ya mwenye kuachwa ambaye hupata hedhi. Anatakiwa kupata hedhi tatu. Amesema (Ta’ala):

وَالْمُطَلَّقَاتُ يَتَرَبَّصْنَ بِأَنفُسِهِنَّ ثَلَاثَةٌ قُرُونٌ

“Wanawake walitalikiwa wabakie kungojea zipite hedhi [au twahara] tatu.”¹³³

Bi maana hedhi tatu.

Ya tatu: Ambaye hapati hedhi. Wanawake hawa wamegawanyika aina mbili:

1 - Mdogo ambaye hajaanza kupata hedhi.

2 - Mkubwa ambaye hapati hedhi na amekwishakata tamaa ya kupata hedhi. Allaah (Subhaanah) amebainisha eda ya aina mbili za wanawake hawa pale aliposema:

وَاللَّائِي يَكْسِنُ مِنَ الْمَحِيطِ مِنْ نَسَائِكُمْ إِنْ أَرَبَّتُمْ فَعَدَّتُهُنَّ ثَلَاثَةً أَشْهُرٍ وَاللَّائِي لَمْ يَجِدْنَ ۝

“Na wale wanawake wanaokoma hedhi miongoni mwa wanawake wenu, mkiwa mna shaka, basi eda yao ni miezi mitatu, pamoja na wale wanawake wasiopata hedhi.”¹³⁴

¹³² 65:04

¹³³ 02:228

¹³⁴ 65:04

Bi maana yeje pia ndivo ilivyo eda yake.

Ya nne: Ambaye amefiliwa na mumewe. Eda yake imebainishwa pale aliposema:

وَالَّذِينَ يُتْوَفَّونَ مِنْكُمْ وَيَدْرُوْنَ أَزْوَاجًا يَتَرَكُّصُنَ بِإِنْفُسِهِنَ أَرْبَعَةَ أَشْهُرٍ وَعَشْرًا

“Na wale wanaofishwa mionganoni mwenu na wakaacha wake, hao wake wangojee peke yao [eda ya] miezi minne na siku kumi.”¹³⁵

Hii inamkusanya mwanamke ambaye ameingiliwa, ambaye hakuingiliwa, mdogo, mkubwa na wala haingii mjamzito ambaye ametoka kwa maneno Yake:

وَأُولَئِنَ الْأَحْمَالِ أَجْلُهُنَّ أَنْ يَضْعَنَ حَمَاهُنَّ

“Na wenye mimba muda wao [wa eda] watakapozaa mimba zao.”

Haya ni kutoka kwenye “al-Hadyi an-Nabawiy”¹³⁶ ya Ibn-ul-Qayyim katika chapa iliyohakikiwa.

¹³⁵ (02:234

¹³⁶ (05/594-595).

65. Yaliyo haramu kwa mwenye kukaa eda

1 - Hukumu ya kumposa

a) Ni haramu kumposa mwenye kukaa eda ya kurejelewa kwa uwazi au kwa kumwashiria. Kwa sababu yuko ndani ya hukumu ya wake. Kwa hiyo haijuzu kwa ye yote kumposa. Kwa sababu bado yuko katika ulinzi wa mume wake.

b) Ni haramu kumposa kwa uwazi ambaye anakaa eda isiyorejelewa na si haramu kumposa kwa kumwashiria. Amesema (Ta’ala):

وَلَا جِنَاحَ عَلَيْكُمْ فِيمَا عَرَضْتُمْ إِنْ هُنَّ مِنْ خَطْبَةِ النِّسَاءِ

“Wala si dhambi juu yenu katika ambayo mmedokezea ya kuposa wanawake hao.”¹³⁷

Kwa uwazi ni kumuonyesha waziwazi kwamba unataka kumuoa. Kwa mfano kusema “Nataka kukuoa”. Pupa ya kutaka kuolewa inaweza kumfanya akasema kwamba eda yake imekwisha kabla kumalizika kikweli. Tofauti na kumwashiria ambaye hambainishii uwazi kwamba anataka kumuoa. Kwa hiyo ni jambo lisilopelekea katika madhara kutokana na vile inavyofahamisha Aayah tukufu.

Mfano wa kumwashiria ni kama kusema “Mimi namtaka mwanamke mfano wako”.

Inafaa kwa mwenye kukaa eda ambayo sio ya kurejelewa kujibu maashirio haya kwa njia ya yeye pia kuashiria. Si halali kwake kujibu kwa uwazi. Haijuzu kwa mwenye kukaa eda ya kurejelewa kumjibu mwenye kumposa; si kwa njia ya uwazi wala njia ya kuashiria.

2 - Ni haramu kwa mwanamke mwenye kukaa eda kufunga ndoa na mume mwengine. Amesema (Ta’ala):

وَلَا تَعْزِمُوا عُقْدَةَ الْبَنَكَاجَ حَتَّىٰ يَبْلُغَ الْكِتَابُ أَجَلَهُ

“Na wala msiazimie kufunga ndoa mpaka muda ulioandikwa Kishari’ah [katika eda] ufile mwisho wake.”¹³⁸

Ibn Kathiyr amesema katika “Tafsiyr” yake:

¹³⁷ 02:235

¹³⁸ 02:235

“Bi maana haifai kufunga ndani ya eda mpaka imalizike. Wanachuoni wameafikiana juu ya kwamba ndoa haisihi ndani ya muda wa eda.”¹³⁹

¹³⁹ (01 / 509).

66. Faida mbili kuhusu masuala ya eda

1 - Hana eda yule mwenye kuachwa kabla ya kuingiliwa. Amesema (Ta’ala):

يَا أَئِيَّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِذَا نَكْحَثُمُ الْمُؤْمِنَاتِ ثُمَّ طَلَقْنَاهُنَّ فَمَا لَكُنْ عَلَيْهِنَّ مِنْ عِدَّةٍ تَعْتَدُونَهَا

“Enyi walioamini! Mnapofunga ndoa na waumini wa kike kisha mkawataliki kabla ya kuwajamii, basi hamna juu yao eda yoyote mtakayohesabu.”¹⁴⁰

Ibn Kathiyr amesema katika “Tafsiyr” yake:

“Hili ni jambo ambalo wanachuoni wameafikiana kwalo kwamba mwanamke akitalikiwa kabla ya kuingiliwa basi hana eda. Papo hapo anaweza kwenda zake na kuolewa na anayemtaka.”¹⁴¹

2 - Mwenye kuachwa kabla ya kuingiliwa na ameshatajiwa mahari basi anapata nusu yake. Na yule ambaye hajatajiwa mahari basi apewa *Mut’ah* kwa kile kitachowepesika katika mavazi na mfano wake. Na yule mwenye kuachwa baada ya kuingiliwa atapata mahari. Amesema (Ta’ala):

لَا جُنَاحَ عَلَيْكُمْ إِنْ طَلَقْتُمُ النِّسَاءَ مَا لَمْ تَمْسُوْهُنَّ أَوْ تَفْرِضُوا لَهُنَّ فِرِضَةً وَمَتَّعُوهُنَّ عَلَى الْمُوسِعِ قَدْرَةُ وَعَلَى الْمُفْتَرِ قَدْرَةُ

مَنَاعًا بِالْمَعْرُوفِ

“Hakuna dhambi kwenu mkiwataliki wanawake ambao hamkuwagusa [kuwajamii] au kuwabainishia kwao mahari; wapeni kiliwazo kwa mwenye wasaa kiasi cha uwezo wake na mwenye dhiki kiasi cha uwezo wake.”

Mpaka aliposema:

وَإِنْ طَلَقْتُمُوهُنَّ مِنْ قَبْلِ أَنْ تَمْسُوْهُنَّ وَقْدْ فَرَضْتُمْ لَهُنَّ فِرِضَةً فِي صُفْ مَا فَرَضْتُمْ

“Na mkiwataliki kabla ya kuwagusa [kuwajamii] na mkawa mmeshawabainishia kwao mahari, basi [wapeni] nusu ya hayo mliyobainisha.”¹⁴²

¹⁴⁰ 33:49

¹⁴¹ (05 / 479).

¹⁴² 02:236-237

Maana yake ni kwamba, enyi waume, hakuna ubaya juu yenu kuwataliki wanawake kabla ya kuwajamii na kuwapa mahari yao. Ingawa katika hilo kuna kumvunja moyo mwanamke huyo lakini hata hivyo kunaungwa na hiyo *Mut'ab*. *Mut'ab* inategemea kila mume na hali yake, nzito na ngumu, kwa mujibu wa ilivyo desturi za watu. Kisha (Subhaanah) akamtaja yule ambaye tayari ameshakadiriwa mahari na akaamrisha apewe nusu yake. Ibn Kathiyr amesema katika “Tafsiyr” yake:

“Ile kumgawanyia mahari nusu katika hali hii ni jambo ambalo wanachuoni wameafikiana na hakuna tofauti kati yao.”¹⁴³

¹⁴³ (01/512).

67. Yaliyo haramu kwa mwenye kukaa eda II

3 - Ni haramu kwa mwanamke mwenye kukaa eda ya kufiliwa mambo matano yanayoitwa 'al-Ihdaad'.

La kwanza: Manukato kwa aina zake zote. Asijitie manukato kwenye mwili wake, nguo zake na wala asitumie vitu vyenye harufu nzuri. Amesema (Swalla Allaahu 'alayhi wa sallam) katika Hadiyth Swahiyh:

"Wala asiguse manukato."

La pili: Mapambo kwenye mwili wake. Ni haramu kwake kujipaka hina na aina zote za kujipamba kama mfano wa kupaka wanja na aina mbalimbali ya rangi zinazotiwa mwilini. Isipokuwa akilazimika kupaka wanja kwa ajili ya matibabu na si kwa ajili ya kujipamba. Katika hali hii inafaa kwake kupaka wanja usiku na akapangusa mchana. Hakuna neno pia akajitibu macho kwa kitu kingine mbali na wanja mionganoni mwa vitu visivyokuwa na mapambo.

La tatu: Kujipamba kwa nguo zilizoandaliwa kwa ajili ya kujipamba katika nguo zilizotengenezwa kwa ajili ya kujipamba. Avae nguo zisizokuwa na mapambo. Hailazimu rangi maalum. Atavaa nguo vile ilivyo desturi za watu.

La nne: Kuvalaa mapambo kwa aina zake mpaka pete.

La tano: Kulala kwenye nyumba nyingine ambayo amefariki mume wake na yeze yuko humo. Asiibadilishe isipokuwa kwa udhuru wa Kishari'ah. Asitoke kwa ajili ya kumtembelea mgonjwa, rafiki wala ndugu. Inafaa kwake kutoka mchana kwa ajili ya haja zake za kilazima. Hazuiliwi na yasiyokuwa mambo haya matano katika yale aliyohalalisha Allaah. Imaam Ibn-ul-Qayyim (Rahimahu Allaah) amesema katika "al-Hadyi an-Nabawiy":

"Hazuiliwi kukata kucha, kunyofoa nywele za kwapa, kunyoa nywele ambazo imependekezwa kuzinyoa, kuoga kwa mkunazi na kuchanua."¹⁴⁴

Shaykh-ul-Islam Ibn Taymiyyah (Rahimahu Allaah) amesema katika "Majmuu'-ul-Fataawa":

"Inafaa kwake kula vile vyote alivyomhalalishia Allaah kama mfano wa matunda na nyama. Kadhalika kunywa vile alivyohalalishiwa kula." Mpaka aliposema: "Si haramu kwake kufanya kazi mionganoni mwa makazi yaliyohalalishwa kutia taraza nguo, kushona, kufuma na kazi nyenginezo wanazofanya wanawake. Inajuzu pia yale yote aliyohalalishiwa

¹⁴⁴ (05/507).

katika isiyokuwa eda kama mfano kuzungumza na wale wanaume ataohitajia kuzungumza nao midhali ni mwenye kujisitiri na kadhalika. Haya aliyotaja ndio Sunnah ya Mtume wa Allaah (Swalla Allaahu 'alayhi wa sallam) waliyokuwa wakifanya wake wa Maswahabah wanapofariki waume zao.”¹⁴⁵

Yale yanayosemwa na wale wasiokuwa na elimu kwamba aufunike uso wake na mwezi, asipande juu ya paa la nyumba, asizungumze na wanaume na afunike uso wake mbali na Mahram zake, yote haya hayana msingi – na Allaah ndiye mjuzi zaidi.

¹⁴⁵ (34/27,28).

Sura ya kumi:

Hitimisho katika kubainisha hukumu zinazohifadhi utukufu wa mwanamke na kulinda heshima yake

68. Sababu ya pili ya kuhifadhi tupu: Kuteremsha chini macho

1 - Mwanamke ni kama mwanamume ameamrisha kuyateremsha macho yake na kuhifadhi tupu yake. Allaah (Ta’ala) amesema:

فُلَّا لِلْمُؤْمِنِينَ يَعْضُوَا مِنْ أَبْصَارِهِمْ وَيَحْفَظُوا فُرُوجَهُمْ ۝ إِنَّ اللَّهَ حَسِيرٌ بِمَا يَصْنَعُونَ وَقُلْ لِلْمُؤْمِنَاتِ

يَعْضُضْنَ مِنْ أَبْصَارِهِنَّ وَيَحْفَظْنَ فُرُوجَهُنَّ

“Waambie waumini wanaume wainamishe macho yao na wahifadhi tupu zao - hivyo ni utakaso zaidi kwao; hakika Allaah ni Mwenye khabari zote kwa yale wayatendayo. Na waambie waumini wanawake wainamishe macho yao na wahifadhi tupu zao.”¹⁴⁶

Shaykh wetu Muhammad al-Aamiyn ash-Shanqiytwiy (Rahimahu Allaah) amesema katika Tafsiyr yake “Adhwaa’-ul-Bayaan”:

“Allaah (Jalla wa ’Alaa) amewaaamrisha waumini wa kiume na wa kike kuteremsha macho na wahifadhi tupu zao. Katika kuhifadhi tupu kunaingia vilevile kujihifadhi kutokamana na uzinzi, liwati, mambo ya kusagana, kudhihirisha kwa watu na kujiyonesha kwao.” Mpaka aliposema: “Allaah (Ta’ala) amewaaahidi wale wenye kutekeleza maamrishi Yake katika Aayah hii katika wanaume na wanawake msamaha na ujira mkubwa wakifanya zile sifa zilizotajwa katika Suurah ya “al-Ahzaab” isemayo:

إِنَّ الْمُسْلِمِينَ وَالْمُسْلِمَاتِ

“Hakika waislamu wanaume na wanawake...”¹⁴⁷

Mpaka aliposema:

وَالْحَافِظِينَ فُرُوجَهُمْ وَالْحَافِظَاتِ وَالذَّاكِرِينَ اللَّهَ كَثِيرًا وَالذَّاكِرَاتِ أَعَدَ اللَّهُ لَهُمْ مَعْفِرَةً وَأَجْزَاءًا عَظِيمًا

¹⁴⁶ 24:30-31

¹⁴⁷ 33:35

“... wanaojihifadhi tupu zao wanaume na wanawake na wanaomdhukuru Allaah kwa wingi wanaume na wanawake, basi Allaah amewaandalia msamaha na ujira mkubwa.”¹⁴⁸

Maneno yake “Mambo ya kusagana” ni mwanamke kumwendea mwanamke mwenzake kwa kusagana. Hiyo ni dhambi kubwa ambayo watendaji hao wawili wanastahiki kutiwa adabu zitazowakomesha kwelikweli.

Mtunzi wa “al-Mughniy”¹⁴⁹ amesema:

“Wanawake wawili wakisagana basi hao ni wazinifu wawili waliolaaniwa kutokana na yale yaliyopokelewa kutoka kwa Mtume (Swalla Allaahu ‘alayhi wa sallam) kwamba amesema:

“Mwanamke akimwendea mwanamke mwenzake basi hao ni wazinifu.”

Ni lazima kuwaadhibu kwa sababu ni uzinzi usiokuwa na kikomo.”¹⁵⁰

Kwa hiyo mwanamke wa Kiislamu – na khaswakhaswa wasichana - anatakiwa kutahadhari kutokamana na kitendo hichi kichafu.

‘Allaamah Ibn-ul-Qayyim amesema katika “al-Jawaab al-Kaafiy” kuhusu jambo la kuteremsha macho:

“Ama kule kuangalia ndio kiongozi na mjambe wa matamano. Kulichunga jicho ndio msingi wa kuchunga tupu. Yule mwenye kuliachiaachia hovyo jicho lake anaiweka nafsi yake kwenye njia za maangamivu. Mtume (Swalla Allaahu ‘alayhi wa sallam) amesema:

“Ee ‘Aliy! Usifuatishe kutizama kutizama kwingine. Una haki ya ule [mtazamo] wa kwanza.”

Makusudio ni ule mtazamo wa kwanza ambao unatokea pasi na kukusudia. Katika “al-Musnad” kutoka kwake (Swalla Allaahu ‘alayhi wa sallam) amesema:

“Kutizama ni mshale uliotiwa sumu katika mishale ya Ibliys.”

Mpaka aliposema:

¹⁴⁸ 33:35 (06/186-187).

¹⁴⁹ Uk. (08/198).

¹⁵⁰ Yamesemwa na Shaykh-ul-Islaam katika ”Majmuu’-ul-Fataawaa” (15/321). Kujengea juu ya haya mwanamke msagaji anaitwa mzinifu, kama ilivyokuja katika Hadiyth:

”Zinaa ya wanawake ni kusagana kwao.”

“Kutizama ndio msingi wa matukio yote yanayompata mtu. Hakika kutazama kunazalisha khatari, kisha khatari hiyo inazalisha fikira, kisha fikira hiyo inazalisha matamanio, kisha matamanio hayo yanazalisha kutaka [yule uliyemwangalia], kisha yale matakwa yanapata nguvu na inakuwa ni azima yenye kutendwa. Matokeo yake kunatokea kitendo ambacho hakina kizuizi chochote. Kwa ajili hii ikasemwa: “Kufanya subira juu ya kuteremsha macho ni kwepesi zaidi kuliko kusubiri juu ya machungu baada yake.”¹⁵¹

Kwa hiyo, ee dada wa Kiislamu, ni lazima kwako kuteremesha macho yako kutowatazama wanaume na kutotazama picha zenye kufitinisha zinazowekwa katika baadhi ya magazeti, kwenye runinga na kanda za video na hivyo utasalimika kutokamana na mwisho mbaya. Ni kutazama kungapi kumempelekea mwenye nayo katika hasara. Moto mkubwa unatokana na zile cheche ndogo.

¹⁵¹ Uk. 129-130.

69. Sababu ya pili ya kuhifadhi tupu: Kujierepusha na nyimbo

2 - Mionganini mwa sababu ya kuhifadhi tupu ni kujierepusha na kusikiliza nyimbo na zumari. 'Allaamah Ibn-ul-Qayyim amesema katika "Ighaathat-ul-Lahfaan":

"Mionganini mwa mbinu za shaytwaan ambazo amewaingiza wale wenye elimu, akili na dini chache na ameziwinda nyoyo za watu wajinga na watu wa batili ni kusikiliza miruzi, kupiga makofî, kuimba kwa nyenzo za haramu ambazo zinazuia miyo mbali na Qur-aan na zinaifanya kudumu juu ya ufuska na maasi. Nyimbo ni Qur-aan ya shaytwaan, kizuizi kizito kinachomzuia mtu kwa Allaah, ndio ngazi ya liwati na uzinzi na kupitia kwazo ndipo anapopata yule mpenzi mwisho wa matarajio na matumaini yake." Mpaka aliposema: "Ama kusikiliza kutoka kwa mwanamke au wavulana waliopendeza ni katika haramu na ujisadi uliomkubwa zaidi juu ya dini." Mpaka aliposema: "Hapana shaka kwamba kila mwenye vivu anawaepusha familia yake kusikiliza nyimbo kama anavyowaepusha na sababu za mashaka." Amesema vilevile: "Ni jambo linalojulikana kwa watu kwamba mwanamke akiwa na uzito wa kumpata mwanaume basi mwanamume anajitahidi kumsikilizisha sauti ya nyimbo na hapo ndipo inampa ulaini. Hili ni kwa sababu mwanamke ni mwelesi zaidi kuathirika kwa sauti. Sauti ikiwa ni kwa nyimbo basi mwanamke anaathirika kwa njia mbili; kwa njia ya sauti na kwa njia ya maana yake." Akasema tena: "Ama ngazi hii ikikusanyika na dufu, ujana, kucheza na kujivunjavanja, lau mwanamke angelikuwa anapata mimba kwa nyimbo basi angelipata mimba kwa nyimbo hizi. Naapa kwa Allaah ni wanawake wangapi waungwana wamekuwa wamalaya kwa nyimbo hizi?"¹⁵²

Ee dada wa Kiislamu! Mche Allaah na tahadhari kutokamana na magonjwa haya khatari ambayo ni kusikiliza nyimbo zinafaniwa propaganda kati ya waislamu kwa aina na njia zake mbalimbali. Jambo hilo limewafanya wasichana wengi wajinga wanazitafuta kutoka katika vyanzo vyake na wanapeana zawadi kati yao.

¹⁵² (01/242, 248, 264, 265).

70. Sababu ya tatu ya kuhifadhi tupu: Mwanamke kusafiri na Mahram

3 - Mionganoni mwa sababu za kuhifadhi tupu ni kumkataza mwanamke kusafiri peke yake bila Mahram wa kumlinda na kumuhifadhi kutokamana na tamaa za wachezaji na wachafu. Imekuja katika Hadiyth Swahiyh zinazomkataza mwanamke kusafiri pasi na Mahram. Moja wapo ni ile iliopokelewa na Ibn 'Umar (Radhiya Allaahu 'anh) ambaye amesimulia kuwa Mtume wa Allaah (Swalla Allaahu 'alayhi wa sallam) amesema:

“Asisafiri mwanamke siku tatu isipokuwa awe pamoja naye Mahram.”

Ameipokea al-Bukhaariy na Muslim.

Abu Sa'iyd (Radhiya Allaahu 'anh) ameелеza kwamba Mtume (Swalla Allaahu 'alayhi wa sallam):

“Amekataza mwanamke kusafiri mwendo wa siku mbili au nyusiku mbili isipokuwa awe pamoja naye mume wake au Mahram.”

Ameipokea al-Bukhaariy na Muslim.

Abu Hurayrah (Radhiya Allaahu 'anh) amesimulia kuwa Mtume (Swalla Allaahu 'alayhi wa sallam) amesema:

“Si halali kwa mwanamke kusafiri mwendo wa mchana mmoja na usiku isipokuwa awe pamoja naye na Mahram.”

Ameipokea al-Bukhaariy na Muslim.

Makadirio katika Hadiyth ya siku mbili, siku tatu, mchana mmoja na usiku wake, makusudio ni zile safari zilizokuwa kwa njia ya vyombo vyta kusafiria zilizokuwa zinajulikana wakati huo katika kusafiri na miguu na wanyama. Kutofautiana kwa Hadiyth katika makadirio haya kwa siku tatu, siku mbili, mchana mmoja na usiku wake na zilizo chini ya hapo, wanachuoni wamejibu kwamba makusudio sio udhahiri wake na kwamba makusudio ni zile zote zinazoitwa kuwa ni safiri kwamba mwanamke amekatazwa nazo. Imaam an-Nawawiy amesema katika “Sharh Swahiyh Muslim”:

“Kwa ufupi ni kwamba zile zote zinazoitwa ‘safari’ mwanamke amekatazwa pasi na kuwa na mume au Mahram. Ni mamoja ikawa siku tatu, siku mbili, siku moja, kilomita moja au vyenginevyo. Hayo ni kutokana na upokezi wa Ibn 'Abbaas uliosema kwa kuachilia; ndio upokezi wa mwisho wa Muslim uliotangulia:

“Asisafiri mwanamke isipokuwa awe pamoja na Mahram.”

Hii imekusanya zile zote zinazoitwa ‘safari’. Allaah ndiye mjuzi zaidi.”¹⁵³

Kuhusu wale waliomtolea fatwa mwanamke kufaa kusafiri pamoja na kundi la wanawake kwenda hajj ambayo ni ya wajibu ni jambo linalokwenda kinyume na Sunnah. Imaam al-Khattwaabiy amesema katika “Ma’alim-us-Sunnah”:

“Pamoja na Tahdhiyb ya Ibn-ul-Qayyim: “Mtume (Swalla Allaahu ‘alayhi wa sallam) amemzuia mwanamke kusafiri isipokuwa awe pamoja na mwanamume ambaye ni Mahram yake. Kwa hiyo kumhalalishia kusafiri kwenda hajj pamoja na kutopatikana sharti iliyothibitishwa na Mtume (Swalla Allaahu ‘alayhi wa sallam) ni jambo linalopingana na Sunnah. Ikiwa kutoka kwake bila Mahram ni maasi basi haitojuzu kumlazimishia hajj. Ni kutii amri inayopelekea katika maasi.”¹⁵⁴

Hawakumhalalishia mwanamke kusafiri moja kwa moja bila Mahram. Wamemhalalishia hilo kusafiri kwenda katika safari ya hajj ilio ya wajibu peke yake. Imaam an-Nawawiy amesema katika “al-Majmuu” amesema:

“Haijuzu katika safari za sunnah, safari za biashara, za matembezi na mfano wazo isipokuwa awe pamoja na Mahram.”¹⁵⁵

Wale ambao wanachukulia wepesi katika zama hizi kumwacha mwanamke akasafiri bila Mahram katika safari zote hakuna mwanachuoni yeyote katika wale ambao zinategemewa kauli zao anayekubaliana nao. Maneno yao kwamba Mahram amsindikize na kumpandisha ndani ya ndege kisha apokelewe na Mahram yake mwingine wakati atapofika katika nchi anayokwenda – kwa sababu wanadai kuwa eti ndege ni yenye kuaminika kwa kuwa ina wasafiri wengi waume kwa wake – tunawaambia hapana; ndege ina khatari zaidi kuliko kipando kingine. Kwa sababu wasafiri huchanganyika ndani yake na pengine mwanamume akakaa kando ya mwanamke, pengine ndege ikafikwa na sababu itayopelekea ikageuza kwenda kudema uwanja mwingine na hivyo asimpate wa kumpokea. Matokeo yake anakuwa ni mwenye kuijweka khatarini. Mwanamke anakuwa katika hali gani katika nchi ambayo haijui na wala hana Mahram ndani yake!

¹⁵³ (09/103).

¹⁵⁴ (02/276-277).

¹⁵⁵ (08/249).

71. Sababu ya nne ya kuhifadhi tupu: Kukaa faragha mwanamume na mwanamke

4 - Mionganini mwa sababu za kuhifadhi tupu ni kukataza faragha kati ya mwanamke na mwanaume ambaye sio Mahram yake. Amesema (Swalla Allaahu 'alayhi wa sallam):

“Yule ambaye anamwamini Allaah na siku ya Mwisho basi asikae faragha na mwanamke ambaye hana Mahram yake - kwani watatu wao ni shaytwaan.”

‘Aamir bin Rabiy’ah amesimulia kwamba Mtume wa Allaah (Swalla Allaahu 'alayhi wa sallam) amesema:

“Mwanamume asikae faragha na mwanamke ambaye si halali kwake. Kwani hakika watatu wao ni shaytwaan; isipokuwa Mahram.”

al-Majid amesema katika “al-Muntaqaa”:

“Ameipoikea Ahmad na imekwishatangulia maana yake kwa Ibn ‘Abbaas katika Hadiyth iliopokelewa na al-Bukhaariy na Muslim.”

Imaam ash-Shawkaaniy amesema katika “Nayl-ul-Awtwaar”:

“Kuna maafikiano juu ya kwamba ni haramu kukaa faragha na ambaye ni ajinabi, hayo yamesimuliwa na Haafidhw katika “al-Fath”. Sababu ya uharamu ni ile iliyotajwa katika Hadiyth kwamba watatu wao ni shaytwaan. Uwepo wake utawafanya kutumbukia katika madhambi. Ama kwa pamoja na kuwepo kwa Mahram kukaa faragha na ambaye ni ajinabi inafaa na kutowezekana kutokea madhambi pamoja na uwepo wake.”¹⁵⁶

¹⁵⁶ (06/120).

72. Makatazo ya mke kukaa faragha na mashemeji

Hakika baadhi ya wanawake na wasimamizi wao wanachukulia wepesi kwa aina mbalimbali za ukaaji faragha ikiwa ni pamoja na:

a) Mwanamke kukaa faragha pamoja na ndugu zake mume pamoja na kuacha wazi uso wake mbele yao. Faragha hii ina khatari zaidi kuliko nyingine. Mtume (Swalla Allaahu 'alayhi wa sallam) amesema:

“Tahadharini na kuingia sehemu za wanawake.” Mtu mmoja katika Answaar akasema: “Ee Mtume wa Allaah! Unasemaje kuhusu *al-Hamuu*.” Akajibu: “*al-Hamuu ni kifo.*”

Ameipokea Ahmad, al-Bukhaariy, at-Tirmidhiy na akaisahihisha.

Maana ya *al-Hamuu* ni yule ndugu yake mume. Kama kwamba alichukia kukaa naye faragha. al-Haafidhw bin Hajar amesema katika “Fath-ul-Baariy”:

“Wanachuoni wa lugha wameafikiana juu ya kwamba *al-Abmaa'* (mashemeji) ni wale ndugu zake mume wa mke; kama baba yake mume, kaka yake mume, mtoto wa kaka yake, mabinamu na mfano wao.” Akasema tena: “Makusudio katika Hadiyth ni wale ndugu zake mume – mbali na wale baba zake na watoto wake; kwa sababu hao ni Mahram zake mke na inafaa kwao kukaa naye faragha na hawaitwi kuwa ni kifo – kimazowe ilivyo ni kwamba hawa wanachukuliwa wepesi. Matokeo yake mke anakaa faragha na kaka yake mume na hivyo ndio maana akafananishwa na kifo. Huyu ndiye ana haki zaidi ya kukatazwa.”¹⁵⁷

ash-Shawkaaniy amesema katika “Nayl-ul-Awtwaar”:

“Maneno yake “*al-Hamuu ni kifo*” bi maana kuwa na khofu juu yake ni kubwa kuliko kwa mwengine. Kama ambavyo khofu juu ya kifo ni kubwa zaidi kuliko juu ya kitu kingine.”¹⁵⁸

Kwa hiyo basi, ee dada wa Kiislamu, mche Allaah na wala usichukulie wepesi jambo hili ikiwa wengine watafanya hivo. Kinachoingatiwa ni vile inavosema hukumu ya Kishari'ah na sio walivyozowea watu.

¹⁵⁷ (09/331).

¹⁵⁸ (06/122).

73. Mambo ambayo wanawake na wasimamizi wao wanachukulia wepesi

b) Baadhi ya wanawake na wasimamizi wao kuchukulia wepesi mwanamke kupanda gari peke yake akiwa na dereva ambaye sio Mahram yake licha ya kuwa kitendo hicho ni faragha iliyoharamishwa. Shaykh Muhammad bin Ibrahiym Aalush-Shaykh (Rahimahu Allaah), ambaye alikuwa Muftiy wa Saudi Arabia, amesema katika “Majmuu ‘ul-Fataawaa”:

“Hivi sasa hakukubaki mashaka yoyote juu ya kwamba mwanamke wa kando kupanda gari peke yake na dereva, pasi na Mahram wa kuandamana naye, ni maovu ya wazi. Ndani yake kuna uharibifu ambao haitakiwi kuuchukulia wepesi. Ni mamoja mwanamke huyo ni mtoto mwenye utulivu na anayejichunga na mambo machafu. Mwanaume ambaye anaridhia jambo hili kwa wanawake, Mahram zake ni wenyе dini dhaifu, umepungua wanaume wake na mwenye wivu kidogo juu ya Mahram zake. Amesema (Swalla Allaahu ‘alayhi wa sallam):

“Mwanamume hakai faragha na mwanamke isipokuwa shaytwaan huwa ni watatu wao.”

Mwanamke kupanda ndani ya gari na mwanamume ni kukubwa zaidi kuliko faragha ndani ya nyumba na kwengineopo. Kwa sababu anaweza kwenda naye popote anapotaka ndani ya nchi au nje ya nchi, kwa kutaka kwake au pasi na kutaka kwake. Matokeo yake yakapelekea katika uharibifu mkubwa kuliko yale yanayopelekea katika faragha kama faragha.”¹⁵⁹

Ni lazima mtu ambaye atamwondoshea faragha hiyo awe mkubwa. Haitoshi kuwepo kwa mtoto. Yale wanayofikiria baadhi ya wanawake kwamba wakiandamana na mtoto faragha itakuwa yenyе kuondoka ni dhana ya kimakosa. Imaam an-Nawawi amesema:

“Mwanaume wa kando akikaa faragha na mwanamke wa kando pasi na wawili hao kuwa na mtu wa tatu ni jambo la haramu kwa maafikiano ya wanachuoni. Vivyo hivyo kama watakuwa na mtu ambaye haonelewi haya kwa sababu ya udogo wake haiondoki ile faragha iliyoharamishwa.”¹⁶⁰

¹⁵⁹ (10/52).

¹⁶⁰ (09/109).

74. Mambo ambayo wanawake na wasimamizi wao wanachukulia wepesi II

c) Baadhi ya wanawake na wasimamizi wao wanachukulia wepesi mwanamke kuingia ndani kwa daktari kwa hoja kwamba eti anahitajia matibabu. Haya ni maovu na khatari kubwa ambayo haijuzu kuikubali na kuinyamazia. Shaykh Muhammad bin Ibraahiyim (Rahimahu Allaah) amesema katika “Majmuu ‘-ul-Fataawaa”:

“Kwa hali yoyote kukaa faragha na mwanamke wa kando ni jambo ambalo Kishari’ah ni haramu. Haijalishi kitu hata kama ni daktari anayemtibu. Hayo ni kutokana na Hadiyth:

“Mwanamume hakai faragha na mwanamke isipokuwa shaytwaan huwa ni watatu wao.”

Ni lazima aandamane na mwengine pamoja naye. Ni mamoja awe mume wake au mmoja katika Mahram zake wa kiume. Isipowezekana japo mmoja katika ndugu zake wa kike ikiwa hakumpata mmoja katika wale tuliyowataja na wakati huohuo ugonjwa ukawa ni wa khatari usiyoweza kucheleweshwa, basi angalau kwa uchache wahudhurie wauguzi wa kike na mfano wao kwa ajili ya kuzuia faragha iliyokatazwa.”¹⁶¹

Kadhalika haijuzu daktari wa kiume kukaa faragha na mwanamke wa kando. Ni mamoja daktari wa kike huyo ni rafiki yake au muuguzi wa kike.

Wala pia haifai faragha ya mwalimu kipofu au mwengine pamoja na wanafunzi wa kike.

Wala pia haifai faragha ya mwanamke muhudumu ndani ya ndege pamoja na mwanamume ambaye ni wa kando naye. Watu wameyachukulia wepesi mambo haya kwa jina la utamaduni wa uwongo, kuwafuata kichwa mchunga makafiri na kuzipuuza hukumu za Kishari’ah. Hapana hila wala nguvu isipokuwa kwa msaada wa Allaah, Aliye juu, Aliyetukuka.

Wala haijuzu mwanamke mwenye nyumba kukaa faragha na mfanyakazi wa kiume ambaye anafanyakazi nyumbani kwake. Tatizo la mfanyakazi ni tatizo la khatari ambalo watu wengi wamepewa kwalo mtihani katika zama hizi kwa sababu ya kuwashughulisha wanawake na masomo na kazi nje ya majumba. Mambo hayo yanalazimisha juu ya waumini wa kiume na waumini wa kike kushika tahadhari ipasavyo na kuchukua hatua zilizo salama ambazo ni za lazima. Hawatakiwi kwenda pamoja na mila ambazo ni mbaya.

¹⁶¹ (10/13).

75. Uzinduzi juu ya uharamu wa mwanamke kupeana mkono na mwanaume

Ni haramu kwa mwanamke kupeana mikono na mwanaume ambaye sio Mahram yake. Shaykh ‘Abdul-‘Aziyy bin Baaz (Hafidhwahu Allaah), raisi mkuu wa baraza la kufutu, Da’wah na maelekezo, amesema katika “Majmuu-‘ul-Fataawa” iliyochapishwa na Mua’ssasat-ud-Da’wah al-Islaamiyyah as-Swahafiyyah:

“Haijuzu kabisa kupeana mikono na wanawake ambao sio Mahram. Ni mamoja mwanamke huyo ni msichana au mzee. Ni mamoja huyo anayepewa mkono ni kijana au mtumzima mzee. Hayo ni kutokana na ile khatari ya fitina kwa wote wawili. Imesihi kutoka kwa Mtume wa Allaah (Swalla Allaahu ‘alayhi wa sallam):

“Mtume wa Allaah (Swalla Allaahu ‘alayhi wa sallam) hakupatapo kamwe kugusa mkono wa mwanamke. Hakuwa anawapa bay’ah isipokuwa kwa maneno tu.”

Hakuna tofauti eti anapeana mkono kwa kizuizi katikati au bila kizuizi kutokana na kuenea kwa dalili na kwa ajili ya kuzuia njia zinazopelekea katika fitina.”¹⁶²

Shaykh Muhammad al-Aamiyn ash-Shanqiytwiyy (Rahimahu Allaah) amesema katika “Adhwaa-‘ul-Bayaan”:

“Tambua kwamba haijuzu kwa mwanamume wa kando kupeana mkono na mwanamke ambaye ni kando naye. Wala haijuzu kwa mwanaume kugusa kitu chochote katika mwili wake. Dalili juu ya hayo ni mambo yafuatayo:

1 - Mtume (Swalla Allaahu ‘alayhi wa sallam) imethibiti kutoka kwake kwamba amesema:

“Mimi sipeani mikono na wanawake...”

Na Allaah anasema:

لَقَدْ كَانَ لَكُمْ فِي رَسُولِ اللَّهِ أُسْوَةٌ حَسَنَةٌ

“Hakika mna kigezo chema kwa Mtume wa Allaah.”¹⁶³

Hivyo itatulazimu na sisi kutopeana mikono na wanawake kwa ajili ya kumuigiliza yeye (Swalla Allaahu ‘alayhi wa sallam). Hadiyth iliyotajwa tumeitanguliza katika Suurah “al-Hajj” hali ya kuweka wazi katika kuelekezea makatazo ya kuvali nguo inayomili kwenye

¹⁶² (01/185).

¹⁶³ 33:21

rangi ya njano kibichi kwa wanaume katika Ihraam na kwenginepo na katika Suurah “al-Ahzaab” katika Aayah ya Hijaab hii hapa. Kitendo cha Mtume (Swalla Allaahu ‘alayhi wa sallam) kutopeana mikono na wanawake katika wakati wa kuwapa bay’ah ni dalili ya wazi kabisa inayoonyesha kwamba mwanamume hapeani mkono na mwanamke na wala hagusi kitu katika mwili wake. Kwa sababu jambo jepesi zaidi katika mambo ya kugusa ni kupeana mikono. Hivyo, akikataa kufanya hivo (Swalla Allaahu ‘alayhi wa sallam) katika wakati ambapo kuna haja – nao ni ule wakati wa kupeana bay’ah – ni dalili inayoonyesha kuwa haijuzu. Haifai kwa yejote kwenda kinyume naye (Swalla Allaahu ‘alayhi wa sallam). Kwa sababu yejote ndiye mwenye kuwawekea Ummah wake Shari’ah kwa matendo yake, maneno yake na yale anayoyakubali.

2 - Ni yale tuliyoyatanguliza kwamba mwanamke yejote wote ni uchi. Hivyo ni lazima kwake kujifunika. Ameamrishwa kuteremsha macho yake ili asije kutumbukia katika fitina. Hapana shaka kwamba mwili kugusana na mwili mwingine ni jambo lina nguvu zaidi katika kuamsha matamanio na ni jambo lina nguvu zaidi kuita katika fitina kuliko kutazama kwa macho. Kila mwadilifu anayajua hayo.

3 - Hiyo ni njia inayopelekea kupata ladha kutoka kwa mwanamke wa kando kutokana na uchache wa kumcha Allaah katika zama hizi, kupoteza amana na kutojichunga na mambo yenye kutia mashaka. Mara nyingi tumeeleza kwamba baadhi ya waume wa watu wajinga wanakubali dada ya mke wake kuweka mdomo juu ya mdomo wake na wanaita kitendo hicho cha kusalimiana kuwa ni ‘kubusu` kulikoharamishwa kwa maafikiano au wanasesma: “Msalimie mwanamke huyo!” na huku wanamaanisha kumbusu. Haki isiyokuwa na mashaka yoyote ndani yake ni kwamba mtu anatakiwa kujiepusha na fitina, mashaka yote na sababu zake. Miiongoni mwa sababu zake kubwa ni mwanamume kugusa kitu kutoka kwa mwanamke wa kando. Ni lazima kufunga njia zinazopelekea katika haramu.”¹⁶⁴

¹⁶⁴ (06/602-603).

76. Hitimisho

Enyi waumini wa kiume na waumini wa kike! Ninakukumbusheni wasia wa Allaah juu yenu pale aliposema:

فُل لِّلْمُؤْمِنِينَ يَعْضُوا مِنْ أَبْصَارِهِمْ وَيَحْفَظُوا فُرُوجَهُمْ ۝ ذَلِكَ أَزْكِيٌّ لَّهُمْ ۝ إِنَّ اللَّهَ حَبِيرٌ إِمَا يَصْنَعُونَ وَقُل لِّلْمُؤْمِنَاتِ
يَعْضُضْنَ مِنْ أَبْصَارِهِنَّ وَيَحْفَظْنَ فُرُوجَهُنَّ وَلَا يُبَدِّلِينَ زِينَتَهُنَّ إِلَّا مَا ظَهَرَ مِنْهَا ۝ وَلَيَضْرِبَنَّ بِخُمُرِهِنَّ عَلَىٰ جُيُوبِهِنَّ ۝ وَلَا
يُبَدِّلِينَ زِينَتَهُنَّ إِلَّا لِيُعُولَتِهِنَّ أَوْ آبَاءُهُنَّ أَوْ أَبْنَائِهِنَّ أَوْ بُنُوْتِهِنَّ أَوْ إِخْوَانِهِنَّ أَوْ بَنِيٍّ إِخْوَانِهِنَّ أَوْ بَنِيٍّ
أَخْوَاهِهِنَّ أَوْ نِسَاءِهِنَّ أَوْ مَا مَلَكُتْ أَمْاَنُهُنَّ أَوِ التَّابِعَيْنَ عَيْرٌ أُولَئِي الْإِرْرَةِ مِنَ الرِّجَالِ أَوِ الطِّفْلِ الَّذِينَ لَمْ يَظْهِرُوا عَلَىٰ عَوْرَاتِ
الِّسَّاءِ ۝ وَلَا يَضْرِبَنَّ بِأَرْجُلِهِنَّ لِيُعْلَمَ مَا يُخْفِيَنَّ ۝ وَتُوَبُوا إِلَى اللَّهِ جَمِيعًا أَيُّهُ الْمُؤْمِنُونَ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ

“Waambie waumini wanaume wainamishe macho yao na wahifadhi tupu zao - hivyo ni utakaso zaidi kwao; hakika Allaah ni Mwenye khabari zote kwa yale wayatendayo. Na waambie waumini wanawake wainamishe macho yao na wahifadhi tupu zao na wala wasidhihirishe mapambo yao isipokuwa yale yanayodhihirika; hivyo waangushe khimari zao mpaka vifuani mwao. Na wasidhihirishe mapambo yao isipokuwa kwa waume zao, baba zao, baba za waume wao, wana wao wa kiume, wana wa kiume wa waume zao, kaka zao, wana wa kiume wa kaka zao, wana wa kiume wa dada zao, au wanawake wao, au wale iliyowamiliki mikono yao ya kuume, au wafuasi wanaume wasio na matamanio ya jumai mionganini mwa wanaume au watoto ambao hawatambui kitu kuhusu sehemu za siri za wanawake. Na wala wasipige miguu yao yakajulikana yale wanayoyaficha katika mapambo yao. Na tubuni kwa Allaah nyote, enyi waumini, mpate kufaulu.”¹⁶⁵

Himdi zote njema anastahiki Mola wa walimwengu. Swalah na salamu zimwendee Mtume wetu Muhammad, kizazi chake na Maswahabah zake.

¹⁶⁵ 24:30-31